

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1920.

Andra kammaren.

Nr 31.

Onsdagen den 17 mars, e. m.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen började sammanträdet.

§ 1.

Herr talmannen anmälde till fortsatt handläggning bevillningsutskottets betänkande, nr 11, angående vissa delar av tullbevillningen.

Ang. vissa delar av tullbevillningen.

Punkten 1 mom. c).

Momentet föredrogs, varpå ordet begärdes av

Herr *Lithander*, som anförde: Herr talman! Jag har till den föreliggande punkten fogat en reservation, i vilken jag yrkar bifall till den av herr *Lindman* m. fl. gjorda framställningen, som går ut på att exportförbudet beträffande lantmannaprodukter i vissa avseenden skola upphävas. En hel del, som säges i denna punkt, har redan berörts vid behandlingen av punkt 1 b), och jag skall därför be, herr talman, att få inskränka mig till att uttala den uppfattningen, att här gäller det i alla fall en åtgärd, som är för jordbrukets vidkommande önskvärd, nämligen att återskänka till jordbruket hela dess handlingsfrihet, att giva det en stimulans i dess arbete, som är väl behövlig, och att öka dess produktion, något som icke kan vara annat än till gagn för hela landet. Jag anser även, att det ligger i denna sak en åtgärd av rättvisa gent emot jordbruket, som gör sig mera gällande, i samma mån andra näringar åter kommit till handlingsfrihet.

Jag ber, herr talman, att med dessa få ord få yrka bifall till herr *Lindmans* m. fl. motion.

I detta yttrande instämde herr *Jonsson* i Hökhult.

Vidare anförde:

Herr *Röing*: Ja, herr talman, den siste ärade talaren hade fullständigt rätt däri, att kammaren i förmiddags vid behandlingen av mom. b) i punkt 1 kom att delvis även behandla mom. c). Bevillningsutskottet har ansett riktigast att uppdelat de båda yrkanden, som de ärade motionärerna gjort i den andra punkten av sin motion, i två moment, då det framställdes av en av riksförbundets represen-

Ang. vissa
delar av tull-
bevilningen.

(Forts.)

tanter i utskottet en dylik önskan och uttalades det antagandet, att möjligen en och annan av kamrarnas ledamöter skulle komma att rösta för reservationen i ena momentet, men rösta mot reservationen i andra momentet. Det är därför som bevilningsutskottet uppdelat dessa yrkanden i två moment b) och c) i stället för att, som motionärerna gjort, sammanfatta yrkandena i ett moment.

Denna fråga ligger onekligen på ett annat plan, mina herrar, än den, vars behandling avslutades i förmiddags. Här gäller det att ge regeringen direktiv att upphäva ett exportförbud å de lantmannaprodukter, som herr Lithander nyss angav. Här gäller det en fråga, det måste man medge, vilken uppfattning man än må ha i tullfrågor, som är ytterst ömtålig. Som köpman är jag naturligtvis i likhet med herr Lithander ingen älskare av att några onödiga band påläggas näringslivet, utan i stället skulle jag hälsa med glädje, att ett fritt varuutbyte kommer i gång snarast möjligt. Men å andra sidan finns det förhållanden och omständigheter i vissa situationer, som icke möjliggöra för vilken regering det vara månade att upphäva exportförbuden för produkter av ifrågavarande slag. Jag hänvisar härvidlag till det exempel som nämudes i förmiddags, hurusom man vid ett tillfälle anhöll om rätt att exportera ungefär samma kvantitet potatismjöl som den kvantitet, som Sverige under normala förhållanden behöver under ett helt år. Ni mina herrar kunna förstå, när man numera genom utbyte med andra varor kan exportera vissa varor med mycket god förtjänst till vissa länder, så kommer folk att använda sig av möjligheten till en dylik export, vilket måhända kan föranleda, att vissa för landets behov nödvändiga artiklar en vacker dag icke finnas tillgängliga i den utsträckning, varav landet är i behov, och att det sedermera kan uppstå svårigheter att få dem ersatta genom import från andra länder.

Jag vill dessutom, herr talman, uttala min förvåning över att just samma personer, som kämpa och arbeta för att tullar skola införas på dessa artiklar, och detta därför att de anse jordbrukaren vara i behov av skydd för den utländska konkurrens, som finnes, att samma personer yrka att få exportförbuden hävda för ifrågavarande produkter i förhoppning att de på den utländska marknaden fördelaktigare kunna sälja desamma. Är förhållandet verkligen det att det finnes den allra minsta utsikt att med ett tillfredsställande ekonomiskt utbyte avsätta dessa produkter på utlandet, så borde dessa personer knappast anse, att dessa produkter äro i behov av tullskydd.

Jag skulle verkligen livligt beklaga, om andra kammaren i denna ytterst ömtåliga fråga följde reservanterna. Jag hoppas, att andra kammaren biträder utskottets hemställan, till vilken jag, herr talman, anhåller att få yrka bifall.

Herr Olsson i Kullenbergstorp: Herr talman, mina herrar! Den senaste ärade talaren beklagade livligt, om kammaren skulle följa reservationen även på denna punkt. Ja, med den läggning, som hans anförande här i dag haft och som förresten hela detta utskottsutlåtande har, så antar jag, att icke minsta tvivel kan råda

diörom, att såväl det ena som det andra är en fullständig exponent för herr ordförandens i bevillningsutskottet åsikter, och hans anförande är sålunda icke ägnat att förundra. Det förefaller mig dock, som om, då herr ordföranden i utskottet en och annan gång velat låta påskina, att jordbruket dock en gång var en svensk näring och i huvudsakliga delar skulle behandlas som de andra näringarna, han dock på detta område avviker från en sådan uppfattning, då han vill göra gällande, att när allt annat är släppt löst för producenterna, så att de få försälja sina varor på det sätt som de finna sig böra och kunna göra, så skall jordbruket ställas i en undantagsställning, så att det under inga omständigheter får förfara på samma sätt. Jag förstår icke då de skäl, som herr ordföranden framhöll på förmiddagen, då det gällde det där slakteriet — jag tror det var i Västergötland — som fått anbud från England att försälja fläsk, vad dessa skäl härvidlag kunde ha för betydelse för honom. Vill herr ordföranden upprätthålla exportförbudet för jordbrukets alster, så kan jag ej förstå, vad det spelar under sådana omständigheter för roll för den svenska prisbildningen. Jag tror nog, att beträffande allt, som vi nu ha att dragas med såsom sviter av de många mer eller mindre kloka förbudet från kristiden, är det säkerligen ingenting, som har en sådan psykologisk verkan på oss jordbrukare, som just det att vi icke skola få exportera en vara, som tilläventyrs finnes mer av, än vad som precis behöves i landet, utan att Kungl. Maj:t behagar att för varje gång ge ett bifall eller licens till denna export och var och en vet ju hur omständligt och nästan rent lotterimässigt det är att få dessa tillåtelser.

Jag tycker verkligen, att det nu gått så långt, att jag åtminstone på denna punkt hade väntat att utskottets ordförande icke ställt sig så absolut oförstående. Jag beklagar att så skett och att det sålunda ser ut, som om det icke nu vore möjligt att vi jordbrukare verkligen kunna komma till något samarbete med ordföranden i bevillningsutskottet, så snart det gäller avsättningen av någon av jordbrukets produkter. Detta är mycket sorgligt för oss, det säger jag rent ut, men det kan ändå icke hindra, att vi även på denna punkt starkt hålla på att vi skola behandlas såsom andra svenska näringar. Det är ett anspråk, som vi icke kunna vika ifrån.

Då vi redan i princip diskuterat denna fråga vid behandlingen av det föregående momentet, så skulle det vara orätt av mig att vidare uppehålla kammarens tid och ingå på någon längre utredning rörande detta moment. Jag skall därför, herr talman, sluta med att yrka avslag å utskottets hemställan och bifall till den av herr Wohlin m. fl. avgivna reservationen vid momentet i fråga.

Herr Nilsson i Vibberbo: Herr talman! Jag har med särskilt stort intresse under den flydda delen av dagen lyssnat på debatten i här föreliggande frågor. Jag har hela tiden väntat att från visst håll få höra uttalas något erkännande åt den svenska jordbrukaren och hans arbete här i landet, men förgäves. Jag har genomläst utskottets betänkande och har kommit till det resultatet, att

*Ang. vissa
delar av tull-
bevillningen.
(Forts.)*

*Ang. vissa
delar av tull-
bevällningen.*
(Forts.)

det närmast är att beteckna som en ynkedom. Vi måste dock alla erkänna, att den viktigaste näringen inom landet är och förblir jordbruket, icke blott för jordinnehavare och brukare utan för allt Sveriges folk. I den mån jordbruksnäringen sjunker, sjunker också folkets möjlighet till självförsörjning. Men genom det sätt, varpå man nu går tillväga mot landets jordbrukare, måste ovillkorligen den svenska jordbruksnäringen sjunka. Jag beklagar den regering, som icke i detta fall har ögonen öppna och känner varmt för modernäringen. Tendensen i utskottets betänkande är klar och tydlig, den utmynnar i ett verkligt förtryck mot jordbruket. Man vill prissätta våra produkter efter den Svenssonska normen; 21,5 öre täcker ju i det närmaste produktionspriset, och därför ta ni detta. Det är tydligt att man tänker följa denna norm för framtiden. Nu, när ingenting mankerar, begär man att få åtskilliga lantmannaprodukter fria för export. Men även denna begäran avslås. Ute i landet i våra mejerier ligga stora ostförråd, som det är absolut omöjligt att få sälja på grund av importen. Jag kan ej förstå, vad meningen är med exportförbud, när läget är sådant. Sveriges jordbrukare behöva — det måste betonas — för att utveckla jordbruket — inkomster. Och det gläder mig, när jag tänker på, huru högt landets bönder utvecklat sitt jordbruk både med hänsyn till areal och bärighet. Men det förvånar mig, att landets konsumenter icke kunna förstå detta och giva oss erkännande för vårt arbete. Herr Månsson i Hagaström har talat många skarpa och hårda ord mot bönderna, icke blott i år utan under hela den tid jag tillhört riksdagen, hårda ord, kärlekslösa ord. Och det verkar beklämmande, att en person med herr Månssons läggning kan tillåta sig någonting sådant. Men det är dock ett slags bönder, för vilka han synes ha hjärta, nämligen småbrukare; det vore därför intressant för mig och andra att få veta, vad herr Månsson menar med småbrukare. Många lantbrukare, som under kristiden sålt en hel del lantmannaprodukter, skall han, jag är övertygad därom, beteckna som småbrukare och ej som storbönder. Därför vore det intressant att få veta, vad han egentligen menar med småbrukare. Dessutom är det mycket egendomligt att höra, hur han resonerar, när det är fråga om priset på lantmannaprodukter. Då färdas herr Månsson i Mesopotamien och Egypten, i Kina och Japan men kan ej hålla sig inom Sverige och taga hänsyn till svenska förhållanden. Men i Sverige skall man räkna med svenska förhållanden och icke med utländska.

Herr talman! Med dessa ord ber jag att få yrka bifall till den reservation, som är avgiven av herr Wohlin m. fl.

Herr Carlström: Jag begärde ordet därför, att jag ville avgiva en protest mot motiveringen på sid. 21—23. Herr Röing sade i ett av sina många anföranden på förmiddagen, att man måste gå försiktigt fram då det gäller att sänka tullsatserna på varor, som jordbruket behöver, liksom då det gäller exportförbud, och jag är med om, att man måste gå försiktigt fram, ty jag hör till dem som från början velat, att stegringen av priserna på jordbrukspro-

Ang. vissa delar av tullbevilningen.
(Forts.)

dukterna icke skulle ske så våldsamt. Jag visste nämligen att ett bakslag skulle komma. Men då man talar om, att man ej skall höja prisindexen etc., vill jag fråga herr Röing, om det i närvarande stund är jordbruksprodukterna, som äro orsak till prisindexens stegring. Är det ej så, att det fastner är industrien, som topp rider oss och gör, att priserna stiga mer och mer? Är det ej så, att nu ha priserna på lantbrukets alster sjunkit väsentligt, under det att priserna på industriens produkter fortfarande stiga? Vore det ej då en rimlig begäran, att ej endast jordbruket skall i fortsättningen hållas efter utan även andra näringar? Men hur skulle det taga sig ut, om man väckte en motion här i riksdagen, att man, för att jordbruket skulle få drägliga priser på sina nödvändighetsartiklar t. ex. separatorer och andra maskiner, skulle stadgas exportförbud för industrien, varigenom bönderna skulle få dessa billigare? Jag undrar, hur en sådan framställning skulle upptagas här i kammaren. Man kan ej begära att när man kommit så långt, efter den senaste kristiden endast lantbruket skall i fortsättningen få taga lägre priser och industrien obehindrat få fortsätta med prisstegringen. Om det kommer in en vara i landet, som är billig — jag tänker t. ex. på de amerikanska skodonen, som Centralvaruhuset importerat, och det säges, att dessa skor kunna användas, att de äro bra — vilka är det då, som gripa in? Är det folket, som skall slita dessa skodon? Nej, herrar industrimän och affärsmän är det, som gripa in, för att förhindra försäljningen, och det får fritt och obehindrat ske. Jag menar således, att när man på förmiddagen talat om, att man skall jämställa näringarna, få vi se till, att vi verkligen göra detta. Nu vill jag ej yrka bifall till reservationen, ty jag anser, att vi böra gå försiktigt fram, men jag tycker, att det varit rimligt, om man i motiveringen hade sagt, att man ej överlämnar allt åt regeringen, såsom om vi ingenting skulle begripa, utan att man förväntar, att regeringen så fort som möjligt försöker lossa på dessa exportförbud. Jag är övertygad om, att en sådan motivering skulle uppfattas med andra känslor av Sveriges bönder.

Herr talman! Jag har intet yrkande.

Herr L i t h a n d e r: Herr talman! Den reservation, som vid denna punkt är avgiven av herr Wohlin m. fl. om skrivelse till Kungl. Maj:t angående omedelbart upphävande, med vissa undantag, av exportförbuden å jordbrukets alster låter ju förena sig med yrkandet i herr Lindmans m. fl:s motion, till vilken jag förut yrkat bifall. För att emellertid undvika splittring skall jag, med återtagande av mitt förra yrkande, förena mig med dem, som yrkat bifall till herr Wohlins m. fl. reservation. Och jag vill uttala den förhoppningen, att kammaren skall med samma enighet på denna punkt gå fram.

Herr J o h a n s s o n i Brånalt: Herr talman, mina herrar! Då jag för min del icke kan anse annat än rättvist mot de olika näringsidkarna, att likställighet införes, måste jag därför i min mån yrka bifall till upphävandet av exportförbudet. Likställighet inom de

Ang. vissa
delar av tul
bevillningen
(Forts.)

olika näringsidkarnas förhållanden har icke rätt, ty jordbruket har fått intaga en särställning under den kristid, som vi genomleva. Denna särställning har varit berättigad i flerfaldiga avseenden, men då nu andra, normala förhållanden inträtt sedan en tid tillbaka, åtminstone normala förhållanden, jämförda med dem, som voro rådande under kristiden, kan det icke vara mer än rätt och skäligt att söka återgå till likställighet mellan näringarna. Skola vi tänka på en framtid, som är mest lyckobringande för Sveriges folk, för invånarna inom Sveriges rike, vare sig de höra till den ena eller andra näringsgruppen, så måste vi se till att i fortsättningen få denna likställighet fullt genomförd. I de förhållanden, som hittills varit rådande, vill jag ännu en gång betona, att jordbruket intagit en särställning; industrien har varit gynnad över hövan. De alster, som vi producerat, och de råmaterial, som varit föremål för bearbetning i vårt land, ha varit åsatta maximipris, men på förädlingen av våra produkter ha förädlarna fått taga vilka pris som helst.

Jag glömmer icke, när jag år 1918 reste från Halmstad till mitt hem och kom in i en tredje klass järnvägskupé, hur där satt en kvinna och talade med några andra kvinnor, och hur hon grät och beklagade sig. Jag gick då till en plats, där jag kunde höra vad frågan gällde. Hon talade då om, att hon varit till Halmstad för att köpa ullgarn för att sticka strumpor till sina barn, som gingo i skolan, men att hon icke kunde köpa något nämnvärt ullgarn, ty det var för dyrt, det kostade 8 kr. 50 öre per hekto eller 85 kr. per kilo. Vi veta, att maximipris å svensk ull var 9 kr. 50 öre per kg. för den rena ullen om jag icke missminner mig; men maximipris på förädlingen av våra produkter voro icke åsatta, och förädlaren av denna ull fick då ta så mycket som helst i betalning. Dessa tendenser gjorde sig gällande i alltför hög grad i vårt land. Förädlarna av jordbruksprodukter ha vid många tillfällen gjort sig en större inkomst än producenterna. Här ha vi, mina herrar, något att göra för att försöka få den ersättning, som åtgår för distributionen av våra produkter från producenterna till konsumenterna, hållen inom rimliga gränser. Här ha vi ett område att arbeta på. Fästa vi icke gemensamt, vi producenter och konsument, våra blickar på detta, då få vi nog icke någon ändring i dyrtidsförhållandena. Här ha dessa mellanhänder i många fall gjort sig orimliga förtjänster på såväl producenternas som konsumenternas bekostnad, och det är för att få en ändring i detta, som vi producenter och konsumenter nödvändigt måste hjälpas åt. Och man skall då icke börja i galen ända, såsom man gjort flera gånger då man sökte nedbringa livsmedelsprisen genom för låga maximipriser å våra produkter, och därigenom hindrat jordbrukaren att få skäligt betalt för det arbete, som han nedlägger för att producera jordbruksalster och jordbruksartiklar. Det kan hända att vi ännu en gång kan komma i samma predikament, som vi genomlevat, då vi voro hänvisade till produktionen inom vårt eget land, inom egna råmärken, detta kan hända. Jag skulle vilja med tanke på detta hänvisa till Ryssland och förhållandena där, vilka av herr Fabian Månsson och det parti han tillhör samt av de represen-

*Ang. vissa
delar av tull-
bevilningen.
(Forts.)*

tanter, som föra dess talan, många gånger påvisats såsom lyckobringande. Jag undrar, om de sädesproducerande provinserna inom Ryssland kunna hindra den svältnöd, som där råder, till följd av den hänsynslöshet och den förstörelselusta, som vidlåda de herrar, vilka där kämpa om makten.

Nej, vi skola söka få fram utvecklingen i landet på vägar, som leda till det målet att åstadkomma den största lycka bland Sveriges alla samhällsklasser och icke försöka strypa det viktigaste av våra produktionsmedel, nämligen jordbruket, ty då kunna vi ännu en gång, herr Fabian Månsson, komma i det predikamentet, att vi få inskränka oss ytterligare mer än under de förhållanden, som voro rådande under kristiden. Nej, vi skola se till, att jordbruket kan hållas högt och för att uppnå detta mål, så måste vi få lika mycket betalt för det arbete, som vi nedlägga att producera jordbruksartiklar, som de, vilka producera industriartiklar, få för det arbete, som de nedlägga härpå. Det är endast detta, som jordbruket kräver, och jag vet ingen enda jordbrukare, vare sig större eller mindre, som kräver mera; men likställighet i rättigheter och skyldigheter är det mål, som vi måste arbeta på att uppnå; och jag vill se den man i ögonen, som kan säga, att detta är orätt. Jag är småbrukare, och jag har fött mig och min familj i 34 år på mitt småbruk. Skulle vi tillämpat åtta-timmarsarbetsdagen på detta småbruk, måste vi haft fattigunderstöd under flera månader av året, om vi icke skolat svälta ihjäl. Skola icke vi anses lika människovärdiga som dem, som fordra åtta timmars arbetsdag.

När de, som ha samma hälsobringande eller samma hälsovådliga arbete som vi, skola ha sin försörjning får, eller genom åtta timmars arbete, böra väl vi om vi tillerkännas lika människovärde som dessa, få vår försörjning med tillämpning av lika arbetstid. Men hur går det då? Jo, då får samhället försörja oss under flera månader av året. Vem är samhället? Vem går det utöver? Jo, det är allt Sveriges folk och det går utöver oss alla.

Nej, vi skola först se till, att vår huvudnäring i landet ställes på sådant sätt, att den kan fylla sin uppgift till gagn och nytta icke blott för jordbruksnäringen utan till gagn och nytta för hela Sveriges folk, och det skall även lända såväl herr Fabian Månsson som mig till glädje i framtiden.

Jag ber, herr talman, att med dessa ord få yrka bifall till den av herr Wohlin m. fl. avgivna reservationen.

Herr R ö i n g: Herr talman! Jag skulle icke begärt ordet, ännu en gång vid behandlingen av det nu föreliggande momentet, om inte herr Carlström riktat till mig direkt ett par frågor.

Han frågade mig dels, huruvida jag ansåg, att de nuvarande priserna på jordbruksprodukter voro huvudorsakerna till det höga läge, som den nuvarande prisindexen har. Nej, naturligtvis icke, herr Carlström, och framför allt icke direkt, utan det är naturligtvis en massa omständigheter, som tillsammans medföra prisindexens nu-

Ang. vissa
delar av tull-
bevilningen.
(Forts.)

varande höjd — men många bäckar små göra en stor å. Både höga pris å industrialster, höga pris å jordbruksprodukter och höga pris å allt annat, allt detta föranleder den höga prisindex, som vi för tillfället ha.

Herr Carlström undrade ävenledes och framställde ytterligare den frågan till mig: hur skulle en motion komma att behandlas här i kammaren, som gick ut på exportförbud å vissa industrialster, var-av jordbruket är i behov, t. ex. separatorer, skördemaskiner o. d? Det är icke svårt att svara på den frågan, herr Carlström! Den motionen måste av oss samtliga avslås, helt enkelt på den grund, att nu gällande handelstraktater hindra oss att införa dylikt exportförbud; och jag ber i detta sammanhang, att herr Carlström endast ville ta-ga del av 7 artikeln i svensk-tyska handelstraktaten, vilken traktat finnes intagen i de tulltaxor, som finnas tillgängliga även här i riksdagen. Herr Carlström finner redan av denna traktat, så länge den är i gällande kraft, att det är omöjligt för svenska riksdagen att införa ett dylikt exportförbud.

Herr Carlström beklagade även, att icke de amerikanska skodon, som kommit hit till landet och som kunde säljas till billigt pris, om de finge säljas, icke komma allmänheten till godo. Jag är den förste, som liksom herr Carlström beklagar, att icke dessa billiga amerikanska skodon kunna få avsättas här i landet såvida de ej äro mycket underhaltiga, men jag antar, trots att jag icke varit i till-fälle att ingående ta kännedom om denna import, att dessa skodon innehålla beståndsdelar, som enligt svensk författning icke få ingå i skodon.

Herr Nilsson i Vibberbo uttalade sin stora förvåning över att utskottet i detta betänkande icke hade givit ett erkännande ord åt jordbruksidkarna, för det arbete, som de nedlagt speciellt under de svåra år, som vi genomlevat. Ja, om jag hade vetat, att ett dylikt erkännande skulle glatt herr Nilsson i Vibberbo, skulle jag och möj-ligen andra kammarledamöter icke tvekat, jag vet icke för vilken gång, att ha givit dem det. Det gjorde vi i föl i betänkande efter betänkande, vi gjorde det i debatt efter debatt; men är det då nöd-vändigt att fortsätta med att giva jordbruksidkarna ett dylikt erkännande? Jag trodde, att det icke skulle vara behöfligt i år, åt-minstone icke sammanhang med föreliggande fråga.

Herr Nilsson i Vibberbo yttrade, att det äveledes tyckes framgå av utskottets betänkande, som om det icke är möjligt att få några exportförbud upphävida, som nu gälla för vissa jordbruksprodukter. Jag vet icke, hur man kan få den uppfattningen, om man läser ige-nom utskottets motivering. Utskottet framhåller dock i sin moti-vering, att utskottet anser, att det är Kungl. Maj:t, som har allt det material tillgängligt, som behövs, innan man kan fatta en definitiv ståndpunkt i frågan, och att det därför bör tillkomma Kungl. Maj:t att efter prövning av detta material fatta det beslut, som Kungl. Maj:t anser för landet lämpligast.

Då herr jordbruksministern icke var närvarande i förmiddags, när vi behandlade punkt 1 moment b i betänkandet och speciellt den

motivering, som förekommer rörande momenten B. och C. i punkt 1 tillåter jag mig nu återupprepa i herr statsrådets närvaro de ord, som jag då yttrade. Utskottets motivering angående upphävande av exportförbuden är icke att fatta på så sätt, att vi inom utskottet skulle vara likgiltiga till vilket resultat Kungl. Maj:t kommer. Nej, förvisso icke. Vi anse, att dessa exportförbud icke böra upprätthållas en enda dag längre än som är oavvisligen nödvändigt för landet i sin helhet. Vi vilja uttala, att vi äro förvissade om, att inga hinder läggas i vägen för att dessa exportförbud upphävas när så kan ske, men vi förvänta också, att de icke skola bli upphävda om landets intresse kräver, att de under viss tid bibehållas och vi förvänta, att Kungl. Maj:t under denna mellantid i stället lämnar exportlicenser å de kvantiteter varor, som vi eventuellt kunna exportera. Låge frågan så, som herr Lithander yttrade i sitt första anförande, att det icke kan vara annat än till gagn för landet i sin helhet, att dessa exportförbud omedelbart bleve upphävda, då mina herrar, är jag övertygad om att både inom regeringen och inom riksdagen det icke skulle höjas en enda röst mot dessa förbuds upphävande i morgon dag. Men jag återkommer till vad jag en gång förut framhållit: Kungl. Maj:t har det material, varav man kan bedöma vilken dag dessa exportförbud kunna upphävas, och jag hoppas och vågar ävenledes tro, att de icke komma att upprätthållas en enda dag längre än som är oavvisligen nödvändigt.

Ang. vissa delar av tullbevilningen.

(Forts.)

Herr Lindman: Herr talman! Utskottets ärade ordförande uttalade sin förhoppning om att exportförbuden icke skola upprätthållas en dag längre än som för landets nytta är oavvisligen nödvändigt. Ja, mina herrar, det tycker jag är ett mycket orakelmässigt tal. Det skulle vara av stort intresse om herr Röing kunde utveckla något närmare vad han menar med detta »för landets nytta». Det är ett mycket mångtydigt uttryck detta, och det kommer säkerligen av oss här i andra kammaren med de olika åskådningar vi hava och representanter som vi äro för olika intressen att tolkas olika. Uttalandet kan ju låta ganska vackert men betyder i själva verket alldeles ingenting.

För min del ser jag nog på denna fråga på det sättet, att för den händelse det bleve tillåtelse att exportera i förevarande avseende, detta komme att inverka stimulerande på produktionen och öka densamma, och därigenom att produktionen ökas skulle denna förändring även verka till nytta för dem, som äro konsumenter. Den skulle sålunda bli till nytta icke bara för producenterna utan även för konsumenterna.

Men dessutom skulle jag vilja peka på ett annat förhållande, som det ofantligt mycket talas om i dessa dagar, nämligen att en ökad export till andra länder av sådana varor, som vi nu uppehålla oss vid, finge ett inflytande på hela vår utrikes byteshandel, sådan den för närvarande pågår. Därigenom att vi öka exporten förbättras vår valuta och vi kunna tillköpa oss de varor som vi skola hava utifrån till billigare pris än annars skulle varit fallet. Ju större export,

Ang. vissa
delar av tull-
bevillningen.

(Forts.)

desto billigare blir vår import, desto billiga alltså de varor, som vi införa till landet. Detta torde vara ett fullkomligt ovederläggligt faktum och detta förbilligande av importvaror kommer som nämnt även konsumenterna tillgodo. På detta sätt ser jag saken och jag har icke den ringaste fruktan för den risk, som herr Röing gjorde sig till tolk för, att det kunde bli ofantligt farligt under vissa förhållanden, om exporten tillätes. Tvärtom skulle detta ha ett välgörande inflytande i de två avseenden jag tillåtit mig framhålla.

Herr Wikström: Herr talman, jag skall inte tala länge i denna fråga, men jag kunde omöjligen känna mig tillfredsställd med att endast rösta på bevillningsutskottets förslag på denna punkt på grund av den ytterst magra motivering utskottet presterat.

Jag har en känsla av att det här icke är riktigt som det borde vara. Jag vill först säga, att jag är principiellt frihandlare, men icke frihandlare endast på det sätt, att jag önskar en öppna dörrrens politik för importen utan bör denna gälla även för utförseln av landets produkter, som helt naturligt är. Detta rent principiellt sett, men dessutom har jag den uppfattningen, om jag ärligt får säga ifrån vad jag menar, att det visserligen ofta föres fram jordbrukarkrav och jordbrukarsynpunkter, som så pass tydligt bära klass-egoismens stämpel, att man icke har den ringaste anledning att göra sig skyldig till några slags hänsyn till en slags kurtis gentemot desamma, men att å andra sidan, då jordbrukarna komma med fordringar, som stödas på klara soliditetsgrundsatser och följaktligen stödja sig direkt på rättskänslan, man också är skyldig att taga största hänsyn till desamma, då de framföras av jordbrukets talesmän i denna kammare. Och detta gäller, när det kräves, att jordbrukarna såsom näringsparti skola ställas på samma plan som industrimännen och alltså då dessa senare hava fri export de förra även borde få detta. En sådan ståndpunkt kan jag för min del icke finna annat än fullkomligt rättfärdig och riktig och den borde enligt min åsikt åtnjuta stöd från alla grupper i riksdagen.

Om jag nu här vore övertygad om att det icke skulle föranleda någon särskild våda att utan vidare upphäva exportförbudet, skulle jag gärna vara med om en sådan förändring utan vidare. Men nu är jag icke inne i frågan; jag vet icke vilka följder en dylik åtgärd skulle ha, om den möjligen skulle kunna föranleda en katastrofartad prisförhöjning eller något dylikt. Jag har icke sttit i bevillningsutskottet detta år, jag har över huvud taget icke studerat frågan, och jag vågar helt enkelt icke utan vidare rösta för reservationen. Men nog får jag säga, att om man varit nöjd med vad herr Carlström antydde, en motivering, som tydligt uttalar de synpunkter jag här framfört och som framhåller, att exportförbudet borde snarast upphävas, och att det är rätt och riktigt, att så sker så fort som möjligt, då tycker jag verkligen, att detta är en ganska billig begäran. En sådan motivering borde man kunna förstå, om den nu i någon mån kan tillfredsställa jordbrukarna, och ifall man icke anser sig kunna

gå med på att ännu tydligare och klarare fatta beslut i riktning mot förbudens upphävande.

Jag har sålunda icke velat blint gå och rösta för betänkandet och därmed giva anledning till den tron, att vi alla, som icke äro jordbrukare, känna oss riktigt tillfreds med den ställning utskottet tagit. Jag har hört flera av mina kamrater, som icke heller äro jordbrukare, så att säga känna sig litet illamående i denna sak. Jag har känt mig skyldig att stiga upp och säga ifrån hur jag ser saken. I den mån det på mig beror, skulle jag, som sagt, mycket gärna vara med om att taga bort exportförbudet snarast möjligt och om det här föreläge ett förslag om ett uttalande sådant som det herr Carlström antydde, skulle jag rösta för och känt mig tillfredsställd med det samma, men när man nu blott står i valet mellan att rösta ja eller nej, såsom saken nu föreligger, har jag velat prestera denna korta motivering för mitt röstande.

Ang. vissa delar av tullbevällningen.

(Forts.)

Herr Månsson i Hagsström: Det är ju klart, att jag såsom principiell frihandlare endast med tungt sinne kan gå med på att tolerera exportförbud.

Men man må å andra sidan komma ihåg, att för de varor vi här tala om betalas nu i Sverige priser som ingenstans på annat håll. Kanhända de herrar, som förordat exportförbudens omedelbara upphävande, kunna anvisa en marknad med något så när tryggade betalningsförhållanden, där det är möjligt att avsätta varor till högre pris än här kan ske? På de marknader, som finnas, medföra ju valutaförhållandena och i övrigt betalningsförhållandena, att det är ytterst få, som vilja riskera att släppa ifrån sig varor, om det icke sker under sådana former, att de själva få varor direkt i utbyte för att avsätta på andra marknader. Och av särskild betydelse blir om, såsom speciellt är fallet på den engelska marknaden, man bedriver nästan vad jag vill kalla obstruktion med vissa varor utifrån. Så gör till exempel England i fråga om sockermarknaden. Man konsumerar i allmänhet omkring 15—17,000 ton socker i England årligen men i år har konsumtionen minskats med en tredjedel. Engelsmännen värva rentav folk i alla kanter av jorden för att verka för ett bojkottande å sockermarknaden, i syfte att därigenom en smula nedpressa de orimliga priserna. Så gör för resten England låt vara icke öppet beträffande åtskilligt annat. Om man nu på ett visst område har en god marknad här i landet, om t. ex. osten är så dyr som nu är fallet, och om det enligt herr Nilssons i Vibberbo påstående finnes ofantliga lager med ost i mejerierna här i Sverige, varför släpper man då icke ut osten i marknaden, då priserna äro så oskäligen?

Nej, det lyser alltför tydligt igenom, då man ser på den här motionen, att det ligger något av valmöteshistoria bakom den. Den är en not, som är utspänd i hela Sveriges bondeklass för att draga valmän, och jag önskar sannerligen vid Gud att denna fångst ville lyckas, så att herr Nilsson i Vibberbo och herr Johansson i Brånalt bli placerade där på statsrådsbanken och finge genomdriva sina

Ang. vissa delar av tullbevillningen. tullar och komma med sina förslag. Då finge vi se hur det bleve med dessa saker.

(Forts.)

När man nu inte vill taga en smula reson och icke vill vara förnuftig, får väl i Herrans namn klasskampen komma. Jag ser ingen annan utväg. Jag är visserligen icke vän av en kamp klasserna emellan — jag är övertygad om att endast genom systematiskt arbete, sparsamhet, omtanke, erfarenhet, tillämpad på det praktiska arbetet, kan man föra samhället framåt, — men det ser ovillkorligen så ut som om det komme tillfällen undan för undan, när man måste slå in på mera explosiva vägar så att säga, då det blir våldsamma sammanstötningar de enskilda intressenas representanter emellan. Ingen kan beklaga det mer än jag med min syn på samhällsutvecklingen, men det må så vara. Vi må komma ihåg, att efter den katastrof, som skedde här i förmiddags, är som ni veta tärningen kastad, en ny stormakt är på uppsegling här i kammaren och vi se ju hur de gamla stormakternas medlemmar gno så fort benen bära för att hinna in i fadershamnen innan den är slutet och det sålunda är för sent. Den ställning kammaren intagit i den föregående voteringen kommer nog att sätta djupa spår i Sveriges politiska liv, men detta hindrar icke att vi måste ytterligare en gång, innan kampen på allvar börjar brinna — ty det synes ju tydligt att dessa förpostfaktningar i tullfrågan kommit så långt att de stora huvudlinjerna börja närma sig varandra — tillropa varandra ett allvarets och varningens ord.

Herr Nilsson i Vibberbo gjorde om jag fattade honom rätt att jag i mitt anförande förbisett Mesopotamiens statistik och folkushållning. Ja jag har verkligen gjort det, men jag skall lägga mig vinn om att studera det närmare så gott jag kan.

Herr Johansson i Brånalt ropar på kamp mot mellanhänderna. Den där kampen känna vi alla till: när helst agrarerna vilja föra fram någonting i sitt intresse i vilket land det vara må men framför allt i fäderneslandet söder om Östersjön gno de alltid t. ex. Berlins mellanhänder ett slag. Och på samma sätt rullade herr Johansson i Brånalt Stockholms mellanhänder mellan sina valkiga händer och ropar på kamp mot dem. Jag önskar verkligen att en undersökningskommission skulle tillsättas för att taga reda på mellanhändernas ställning men inte en av de vanliga undersökningskommissionerna, där de som skola vara föremål för undersökningen sitta med tre fjärdedels majoritet utan det skulle bli en kommission bestående av producenter och konsumenter. Det skulle bli roligt att se herr Johanssons i Brånalt hållning om det då verkligen kniper och skulle komma till kritan.

Herr Magnusson i Skövde: Herr talman! Jag begärde ordet med anledning av herr Månssons senaste anförande i dag. Jag brukar med rätt stort intresse lyssna till hans anföranden och går med särskilt intresse och förståelse till det anförande, där han utvecklade, att orsakerna till prisfördyringen fönämligast vore att söka däri, att

arbetarna nu krävde betalt för sitt arbete på ett annat sätt än förut varit fallet. I dag åter arbetar herr Månsson med all sin energi och all sin explosiva kraft mot något som han förmenar skall medföra prisfördyring. Han borde dock betänka, att det beträffande jordbruksprodukternas pris inträtt sådana orsaker till prisfördyring, som han i går påpekade och att vi nu måste räkna med helt andra kostnader både beträffande arbetspriserna och vad i övrigt behöves för att producera jordbrukets alster. Vi stå nu faktiskt nära vid den gräns, där det icke längre är möjligt att producera utan att räkna med en viss förlust. Det borde dock nu vara bekant för litet var, särskilt efter de senaste årens erfarenheter att vårt land behöver en kraftigt utvecklad jordbruksnäring, en näring, som någorlunda kan försörja vårt folk och sina idkare. Jag tror mig bestämt våga påstå, att om det icke i jordbruket blivit insatt denna personliga energi, denna personliga omtanke och arbetskraft i större utsträckning än som kan bli fallet inom de flesta andra näringar, så skulle vårt jordbruk i närvarande stund icke stå på den ståndpunkt det nu gör eller kunna drivas med någon ekonomisk behållning.

Nu bad herr Månsson, att vi skulle uppvisa det land, som kunde för jordbruksprodukter betala oss priser, vilka nådde över priserna på den inhemska marknaden. Ja, om så icke vore förhållandet, så kan jag icke förstå, varför herr Månsson med sådan iver kämpar för upphävandet av exportförbudet. Kunna vi icke få mera betalt på andra håll för våra produkter, så blir det ingen export, och ingen inverkan på det nuvarande inrikes prisläget. Det har ju dock faktiskt varit så, att jordbruket fått finna sig i, att icke kunna i samma mån som andra näringar utnyttja de möjligheter till förtjänst, som den gångna kristiden givit. Jag skall icke säga något därom, ty man får ju finna sig i en viss begränsning, då det gäller så nödvändiga varor som livsmedel. Men det är också å andra sidan självklart, att vi ha rätt att fordra, att när den svåraste tiden är över, vi skola bli likställda med andra näringar.

Herr Månsson hotar med klasskampens spöke. Jag vill säga, att naturligtvis kan det hända, att det stundom göres ett oförsiktigt uttalande även från jordbrukarehåll. När det gäller en sådan näring som jordbruket, där man måste arbeta på lång sikt, måste man dock fordra en viss trygghet i ekonomiskt avseende, och vi måste söka att få sådana betingelser för vår näring, att vi med lugn kunna utöva densamma. Men då det påstås att detta föreliggande krav skall med nödvändighet leda till klasskamp, då måste jag protestera. Vi vilja göra vår gärning i samhället. Vi höra till de lugna i samhället och vilja icke klasskampen, men vi vilja framhålla, att de ekonomiska betingelser, som äro nödvändiga för att vi skola kunna driva vår näring, dem måste vi slå vakt om, och vill herr Månsson gentemot dessa driva fram klasskampen, så måste vi taga den. Men jag upprepar ännu en gång, att den omständigheten att vi vilja ha de nödiga ekonomiska betingelserna för vår näring icke utgör någon anledning att som skett söka frambesvärja klasskampens spökelse.

*Ang. vissa
delar av tull-
bevillingen.
(Forts.)*

Ang. vissa
delar av tull-
bevillningen.
(Forts.)

Herr Nilsson i Vibberbo. Det framgick tämligen tydligt av herr Månssons senaste anförande, att herr Månsson och hans folk skulle vara de enda, som hade rättighet att kämpa för sin rätt, under det att de, som driva landets modernäring, icke skulle ha rätt att kämpa för sin. Jag vill då säga till herr Månsson och hans folk: *ni ha absolut icke rätt att få livsmedlen billigare än vad produktionskostnaderna medgiva!* Jag frågar vidare, vilka är det, som ha inlett den s. k. klasskampen? Det är icke bönderna, absolut icke! Nej, det är herr Månsson och hans folk, som ha inlett denna ödesdigra kamp. Vi ha knappt börjat än, men fortsätter kampen från det andra hållet, så måste vi också fortsätta. Alla tecken tyda på, att det måste bli en oavvislig plikt för landets bönder att fortsätta denna kamp.

Herr Månssons anförande borde aldrig ha hållits i denna kammar. Är det rim och reson av en riksdagsman att tala revolution? Vi ha icke kommit hit för att arbeta på revolutionen utan för att i lugn och ro arbeta för det svenska folket. Och jag vill säga det till den svenska bondeklassens heder, att till denna dag och stund har den klassen arbetat för hela folkets väl och icke blott för sig själva. Det är och har varit vårt valspråk. Vi vilja icke strid, utan frid, men vi fordra rättvisa i samhället och jag beklagar, att herr Månsson kan stå och vräka ur sig sådant som han gjort i dag. Förlåt uttrycket!

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen framställde propositioner dels på bifall till utskottets hemställan i förevarande moment, dels ock på avslag därå samt bifall i stället till den av herr Wohlin m. fl. vid momentet avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen sig anse svaren hava utfallit med övervägande ja för den förra propositionen. Votering begärdes likväl, i anledning varav nu uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hemställan i punkten 1) mom. c) av utskottets förevarande betänkande nr 11, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren, med avslag å utskottets berörda hemställan, bifallit den av herr Wohlin m. fl. vid momentet avgivna reservationen.

Omröstningen utföll med 83 ja mot 78 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställan.

Punkten 2.

I två lika lydande motioner, nämligen nr 5 i första kammaren av herr *Wohlin m. fl.* och nr 11 i andra kammaren av herr *Olsson* i Kullenbergstorp *m. fl.* hade yrkats, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville uppdraga åt tull- och traktatkommittén att verkställa utredning rörande frågan, i vad mån, i och för återställandet av jämvikten mellan jordbrukets och industriens tullskydd, hitintills eller under tiden för utredningens verkställande beslutade åtgärder i avseende å provisorisk suspension eller ändring av före kriget utgående införseltullar å jordbruksprodukter påkallade nedskrivning eller suspension av tullsatserna å för jordbruksproduktionen inom riket betydelsefulla industriartiklar, ävensom för nästkommande riksdag framlägga resultatet av en sådan utredning jämte förslag till av utredningen motiverad temporär nedsättning eller suspension av nu utgående tullsatser å ifrågakommande industriartiklar.

Ang. vissa
delar av tull-
bevillningen.

(Forts.)

Utskottet hemställde, att förevarande motioner icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vid denna punkt hade reservationer avgivits:

av herrar *Wohlin*, *Jonsson* i Hökhult, *Olsson* i Ramsta och *Olsson* i Kullenbergstorp; samt

av herr *Boman*, beträffande utskottets motivering.

Efter föredragning av punkten yttrade:

Herr *Olsson* i Kullenbergstorp: Herr talman, mina herrar! Hittills ha vi kämpat om huruvida jordbruket skall likställas med industrien i fråga om tullskydd, och vi lantmän ha förfäktat den meningen, att skall industrien ha tullskydd, så skall enligt vårt förmenande också jordbruket ha det. Vi böra gå fram samma väg som industrien och komma fram till samma ståndpunkt beträffande tullskyddet som industrien intager. Nu föreligger här en motion där man gått ut just från den förutsättningen. — Man säger att jordbrukaren skall behandlas som alla andra medborgare, att de icke skola vara styvbarn utan tvärtom. Så har man sagt, när det gällde exportförbud och tullsatser å livsmedel. Då tycker jag, att, på hur skilda ståndpunkter vi än stå, få vi väl medge, att, om vi skola försöka komma fram till att producera till allra billigaste pris för konsumenten, behöves också jordbruket på det område, där det är konsument, få billigaste möjliga pris. Det kan väl ingen bestrida. Därför trodde jag också, att jag på den punkten skulle få de teoretiska frihandlarna med mig, åtminstone herr *Månsson* i Hagaström, men tyvärr finnes han icke här bland reservanterna. Då vill jag säga, att, när utskottet grep sig an med denna punkt, naturligtvis med den förutfattade meningen att allt skulle avslås, var det än kom ifrån och hurudant det än var, har utskottet kommit i en synnerligen stor förlägenhet för någon motive-

Ang. vissa
delar av tull-
bevilningen.
(Forts.)

ring för avslaget på denna motion. Man förstår alltför väl, att denna motion angriper utskottsmajoriteten på en sida, som den icke är van vid att få på något sätt berörd. Ty de skäl som majoriteten här gripit till för att bli av med denna motion, äro väl de mest avgörande, som protektionisterna någonsin använt för att bevisa sina påståenden. Utskottet talar naturligtvis först om den obligatoriska tull- och traktatkommittén. Det är ju klart, att den skall vara ute och gå. Men sedan säger utskottet, att det icke skulle vara lämpligt, om man nedsatte industritullarna strax innan man skulle ingå en handelstraktat, alltså samma gamla skäl, som protektionisterna kommit med, ehuru den, som underskrivit betänkandet, väl knappast är protektionist på detta område: industritullarnas.

Så säger majoriteten i fortsättningen: »Därjämte vill utskottet ifrågasätta, huruvida nedsättning eller suspension av vissa industritullar kan anses beteckna en lämplig och framkomlig väg för att bereda jordbruket den åsyftade ersättningen.» Ja, det har naturligtvis majoriteten dragit in tvivelsmål, men skulle det vara fallet, att majoriteten sitter inne med någon möjlighet att ange någon mera lämplig och framkomlig väg till att ställa jordbruket i paritet med industrien på detta område, hade det varit synnerligen önskvärt, att den angivit den vägen, och jag ber att få rikta den bestämda uppmaningen till utskottets ordförande, att han nu måtte för oss ange på vilken väg, det skulle vara, som vi kunna få denna ersättning och likställighet. Jag är icke alls kinkig med detaljerna och icke heller med benämningarna. Kan det ske på något annat sätt än det, som vi motionärer föreslagit, så gärna. Det försäkrar jag utskottets ärade ordförande alldeles bestämt, att, om han kan ge en anvisning på en framkomlig väg på annat sätt, på vilken man kan vinna det mål, motionärerna avsett, så skola vi icke alls tvista om småsaker.

Sedan kommer man med det, som man så ofta sagt, att det icke alltid är säkert, att en nedsättning av en tull kommer konsumenterna till godo. Ja men, herregud, det är ju protektionistskäl! Jag trodde, utskottsmajoriteten var frihandlare. Allt detta gör, att, då man läser utskottets motivering för sitt avslagsyrkande här i andra punkten, kan man verkligen icke tro, att det är samma män, som dikterat en hel del av de övriga punkterna, så mycket skär det emot vartannat.

Sedan talar man om att det skulle bli så stora svårigheter under övergångsperioden. Man hunne icke att göra något, och dessutom rubbade man cirklarna för tull- och traktatkommittén. Ja, jag får säga, att jag har lärt mig i mina dagar att det, man icke vill göra, det har man aldrig tid till. Detta är nog det mest avgörande här, och jag vill trotsa var och en, om det finnes ett enda ord i de här motionerna och de yrkanden, vi gjort i desamma, som pekar utöver vad som fordras, för att vi jordbrukare skola bli likställda med de andra näringarnas män. Skola våra produkter behandlas från frihandelssynpunkt eller skola vi vara underkastade exportförbud, då vilja vi förbehålla oss, att det, som vi skola köpa, också ställes i paritet därefter. Det kan kännas svårt för de industrier, som råka ut därför, det förstår jag nog, men jag vill ännu en gång säga, att jag aldrig tror, det är

läjligt för jordbrukets män i detta land att vinna gehör för vad de fordra, om de hesitera att ställa sig på den ståndpunkten, att det skall råda likställighet, även om det skulle gå ut över andra på samma sätt, som det hotar att gå ut över oss själva, d. v. s. att man skulle hålla en sådan princip som bevillningsutskottet föreskriver, oavsett om produktionen bär sig eller icke. Skola vi hålla en viss princip, då anser jag, att andra också skola få njuta av den välsignelsen, oaktat jag icke tror, att principen är den rätta.

Det är på grund av vad jag här anført och vad vi vidare framført i vår motion, som jag, herr talman, ber att få yrka avslag å utskottets hemställan och bifall till den av mig m. fl. väckta motionen.

Häruti instämde herrar *Olsson* i Ramsta och *Jonsson* i Hökhult.

Herr R ö i n g: Herr talman, mina herrar! Herr Olsson i Kullenbergstorp tillät sig i början av sitt anförande påstå, att vi gått till vårt arbete i bevillningsutskottet med en förutfattad mening att avslå alla väckta tullmotioner. Jag vädjar till honom själv i första rummet och till kammarens ledamöter i andra rummet, om man har rätt påstå det eller rikta de orden mot mig, då jag i 10 p. till följd av herrar Tryggers m. fl. motioner i likhet med dem yrkat på en skrivelse till Kungl. Maj:t rörande en revision av de s. k. finanstullarna.

Nu påstår herr Olsson i Kullenbergstorp, att utskottsmajoriteten i sitt avslagsyrkande använt de mest protektionistiska motiv, man över huvud taget kan anföra, och att skälen för vårt avslagsyrkande äro de gamla vanliga, som protektionisterna bruka anföra vid dylika frågors behandling. Nej, herr Olsson i Kullenbergstorp, så är icke fallet. Jag vet icke, om herr Olsson i Kullenbergstorp var medlem av denna kammarare för ett tiotal år sedan. Det är möjligt att så är fallet, men var god i annat fall läs igenom bevillningsutskottets betänkanden och kamrarnas protokoll från de år, då tullfrågan hade ett ungefär likadant läge som nu, nämligen åren 1907—1910, och se efter, om icke vi alla, oavsett tullpolitisk ståndpunkt, principiella frihandlare som protektionister, i denna fråga ställde oss på samma ståndpunkt, som utskottsmajoriteten gör nu. Det är väl ingen frihandelsvänlig ståndpunkt eller protektionistisk ståndpunkt att säga, att man icke vill göra en ändring i tulltaxan utan synnerligen tungt vägande skäl under den tid utredningen pågår för att få väl avvägda tullsatser såväl vid dessa och vid övriga rubriker i tulltaxan. Det är väl ingen protektionistisk synpunkt, utan det är en synpunkt, som riksdagen med rätta hyser, att under det en fråga håller på att utredas av en kungl. kommitté, så bör man helt naturligt icke genom ett beslut föregripa det resultat, vartill utredningen giver anledning, utan att synnerligen tungt vägande skäl kunna förebringas för en sådan åtgärd.

Det var den ena synpunkten, som utskottet framhållit. Och den andra synpunkten, herr Olsson i Kullenbergstorp, kan man väl icke heller kalla för protektionistisk. När Sverige skall träda i traktatunderhandlingar med främmande stormakter, så önskar man försöka till billigast möjliga pris få största möjliga förmåner för Sverige med

Ang. vissa
delar av tull-
bevillningen.

(Forts.)

hänsyn till utlandets tullagstiftning. Då utan tvivel icke minst stor-
makterna i de nu snart förestående underhandlingarna komma att för-
söka till sin förmån få tullarna i Sverige nedsatta så mycket som
möjligt, frågar jag er, mina herrar: Är det lämpligt att nu på för-
hand utan att i utlandet vinna någon fördel skänka bort den fördel,
som svenska underhandlarna hava i de nu gällande industritullarna.

Man må vara frihandlare, herr Olsson, eller protektionist, så borde
man vara av den åsikten, att ingen tidpunkt är olämpligare att
sänka dylika tullar än just nu, då vi inom de närmaste åren komma
att upptaga dylika traktatsunderhandlingar med utlandet.

Det är således varken en frihandelsvänlig eller en protektioni-
stisk ståndpunkt, som här gör sig gällande i utskottets motivering,
utan det är, endast det sunda förnufts röst, som gör sig gällande.

Jag ber att få stryka under, att denna motion är ett förslag att
endast vidtaga vissa provisoriska åtgärder, som skulle vara gällande
under den jämförelsevis korta tid, under vilken glidullarna å spannmål,
skall äga bestånd. Om riksdagen skulle besluta i överensstämmelse
med motionärernas hemställan, skulle Kungl. Maj:t antagligen
uppdraga åt tull- och traktatkommittén att avbryta sitt nu pågående
arbete, lägga detsamma åt sidan och påbörja en utredning, hur mycket
vissa industritullar behöva sänkas, för att jordbrukarna skola få
kompensation för det, att glidullarna äro begränsade till 3 kronor 70
öre och under vissa förhållanden icke tillämpas alls. Hur lång tid tro
ni, mina herrar, att det skulle taga att göra denna utredning? Om den
bedreves energiskt är det möjligt, att den bleve färdig till nästa riksdag.
I så fall skulle dessa provisoriska åtgärder komma att tillämpas
under en tid av blott cirka ett år, emedan beslutet om glidullarna
endast gäller till och med den 31 maj 1922.

Men det olyckligaste med ett dylikt beslut det vore, mina herrar,
att tull- och traktatkommitténs arbete skulle förryckas. Vi skulle
i kommittén avbryta arbetet att skaffa våra underhandlare de vapen
de behöva vid de förestående underhandlingarna med utlandet. Under-
handlarna måste nämligen absolut veta vid varje rubrik i tull-
taxan, huru stor sänkning av industritullarna de kunna tillstyrka utan
att skada berättigade svenska industriintressen. Det är därför nödvändigt,
mina herrar, att tull- och traktatkommittén ostört får använda
det närmaste året för detta sitt viktiga uppdrag, för att möjliggöra
för de svenska traktatunderhandlarna att sitta inne med det material,
som de vid underhandlingarna oavvisligen äro i behov av. Det kan
icke vara ett intresse för någon att på det sättet förrycka tull- och
traktatkommitténs arbete och utsätta landet för att våra underhand-
lare vid de kommande traktatunderhandlingarna icke ha allt det material,
som är oavvisligen nödvändigt, för att icke berättigade svenska
ekonomiska intressen skolas skadas.

Så påstod herr Olsson i Kullenbergstorp till sist, att vi frihand-
lare hava den åsikten, att tullarna under alla förhållanden verka så,
att varan i fråga fördyras helt och fullt med tullens belopp, eller åt-
minstone med en större del därav. Det finns möjligen personer här i
denna kammare, som ha den åsikten, men då ber jag, herr Olsson, få
meddela, att jag icke är att medräkna bland dessa personer och jag tror,

att var och en som något är inne i tullfrågan vet, att så icke är fallet. Jag vill endast nämna ett enda, kanske tillräckligt exempel på hur ett borttagande av en tullsats skulle verka, när det gäller den artikel, som de ärade motionärerna först fört fram i sin motion, nämligen artikeln cement. Cementtullen är en av de tullsatser, som undersökts under den tid jag varit medlem av bevillningsutskottet. Den nuvarande sjöministern, vill jag erinra mig, väckte på sin tid en motion, vari han föreslog, att cementtullen skulle borttagas. Det var först inom utskottet rätt stora sympatier för förslaget, men när frågan inom utskottet sedermera blivit helt och fullt utredd, vad fann man då? Jo, det visade sig, att ett borttagande av cementtullen icke skulle verka i den riktning, som motionären och vi andra hade trott, nämligen till förbilligande av cementpriset. Vid undersökningen visade det sig nämligen, att cementindustrin i Nordeuropa var starkt kartelliserad. Det existerade ett intimt samarbete mellan den svenska, danska, tyska, belgiska cementindustrin, kanske flera. Denna kartellbildning behärskade marknaden fullständigt. Den dominerade till och med på världsmarknaden och kunde föra ungefär den prispolitik som den ansåg lämplig. Varför önskade då den svenska cementindustrin få behålla det tullskydd, som denna industri under normala förhållanden icke alls är i behov av? Ja, därför, mina herrar, att det ibland händer, att dessa karteller och truster, som finnas på världsmarknaden, går sönder. Då blir det strid på liv och död under en kort tid, vilken strid kostar industrien mycket pengar, och då kan det för den inhemska cementindustrin vara fördelaktigt att under den tid, som striden varar, ha ett visst tullskydd. Cementindustriens chef, häradshövdning Wehtje, medgav på sin tid själv, att så var förhållandet. Det lyckades oss i utskottet att vid det tillfället vinna ett resultat, som var ur konsumentsynpunkt mycket fördelaktigare än ett borttagande av tullen, nämligen att industrien förband sig att på den svenska marknaden föra en viss prispolitik, som skulle kontrolleras. Även vi frihandlare måste medge att, när det gäller en så strängt kartelliserad industri som i detta fallet cementindustrin, så verkar tullskyddet icke i regel på det sätt, som vi anse, att tullskyddet verkar i andra fall, utan rörande dylika kartelliserade industrier, måste andra åtgärder vidtagas, för att man skall vinna det billigare pris, som man önskar.

Med dessa ord, herr talman, anhåller jag att få yrka bifall till bevillningsutskottets hemställan.

Herr Lithander: Herr talman! För min del tror jag, att motionärerna hava överskattat betydelsen av verkningarna av ett bifall till motionen.

Jag tror för min del, att den ekonomiska inverkan ett bifall till motionen skulle ha för jordbruket är skäligen klen. Jag anser, att det är andra faktorer än tullarna, som här inverkat vid prisbildningen på dessa artiklar. Vi behöva ej gå längre än till frånvaron under kriget av konkurrens, frånvaron av den vanliga tillförseln på dessa förnödenheter. Prissammanslutningar ha kunnat äga rum, därför att denna konkurrens saknats. Jag beklagar det förhållandet, men det

*Ang. vissa
delar av tull
bevillningen.
(Forts.)*

*Ang. vissa
äklar av tull-
bevilningen.
(Forts.)*

är inte avhjälppt på den väg motionärerna vilja gå. För min del tror jag, att motionärerna hava gjort oklokt, då de gått fram med denna motion, och jag tror, att de framför allt gjort jordbruket en otjänst, därför att de skärpt motsatsförhållandet mellan jordbruk och industri. De sätta jordbruk och industri i harnesk mot varandra. Det är icke klokt. Man bör ej kasta samhörigheten mellan dessa två grupper över bord, därför att man händelsevis inte får bifall på en punkt, där man önskat det och som vi litet var varit med att kämpa för. Därför att man inte vinner vad man eftersträvar, skall man inte vara med om att på en gång kasta hela systemet över ända. Om nu dessa grupper gå var för sig och mot varandra, så vill jag säga, att industrien har **mycket** lättare att klara sig utan jordbrukets hjälp än jordbruket har att reda sig utan industrien som avnämare. Jag vill ställa den frågan till herrar motionärer: vem skulle eventuellt betala merkostnaderna för jordbrukets drift, om det inte funnes en industri, som även från andra håll än just jordbruket får sina förtjänster och därmed kan betala merkostnaden? Det är i alla fall så, mina herrar, att om jordbruket skall drivas här i Sverige efter frihandelslinjer, vilket icke går att förhindra därest ni komma i harnesk mot industrien, så kan jordbruket här i detta nordliga klimat icke uthärda tävlan med de sydligare ländernas produkter, när man en gång får normala frakter. Det går icke, utan här måste ständigt vara ett merpris, för att jordbruket skall löna sig. Det merpriset skall betalas av en industri, som också lönar sig. Det är därför jag vill säga herrarna, att herrarna göra oklokt i att ständigt draga i fejd mot varandra. Industrien och jordbruket behöva varandra i vårt land.

Jag har velat begagna detta tillfälle herr talman, för att giva uttryck åt denna uppfattning. I övrigt skall jag endast be att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Olsson i Kullenbergstorp: Herr talman! Utskottets ärade ordförande uppmanade mig att genomläsa de äldre bevilningsutskottsbetänkanterna samt diskussionsprotokollen och dylikt från gångna tider, då han ansåg, att jag därigenom skulle få mera ljus i saken, än jag nu kunde besitta på området. Ja, kunde det hjälpa, då tycker jag, att jag verkligen inte har det så dåligt förspänt. Ty jag kan så där i förtroende säga herr ordföranden, att jag genomläst det hela sedan år 1867. Så den saken är klar. Och jag har just vid detta genomläsande, som den ärade ordföranden rekommenderade mig, fått det fullt klart för mig, som jag nu yttrat.

Utskottets ordförande tog särskilt illa vid sig att jag sade, att det här var ett protektionistiskt grepp man hade fått till att slå ihjäl vår motion. Det var det visst inte sade han, utan anledningen var den, att man inte borde nedsätta tullarna omedelbart innan man går till traktatunderhandlingar. Ja, genomläser man åtskilliga betänkanterna från tiden, som föregick avslutandet av tyska handelstraktaten 1911, så finner man, att då förekom just detsamma. Men då var det från frihandelsvänligt håll, som motioner förelägo. Och då stod man inom utskottet på den protektionistiska sidan och förklarade,

att det vore alldeles galet att nedsätta och rubba tullarna, innan traktathistorien var uppklarad. Det vågar jag påstå, att så använde man då denna synpunkt från protektionistiskt håll. Det är också ganska märkvärdigt, att herr ordföranden nu vid den andra punkten glömt vad han varit med om i den första punkten. Där ha vi ju suspenderat jordbrukstillarna. Hade de inte varit nyttiga att ha med vid traktatunderhandlingarna? Hur hänger det ihop, detta resonemang? Och det ena som det andra skulle ju vara provisoriskt; endast så länge det ena gällde, skulle det andra gälla. Vi begära ingenting mer.

Så få vi det där talet, att vi inte skola oroa tull- och traktatkommittén det allra minsta. Ja, jag vill säga herrarna, att det blir nog litet kinkigt för dem, som vilja, att vi skola inställa oss praktiskt här i landet, ty mänskligt att se kommer nog denna kommitté att sitta synnerligen länge, och då få vi alltjämt höra detta: rubben inte tull- och traktatkommitténs cirklar.

Så vill jag svara den andre ärade representanten för Göteborg. Allt det han framhöll, att producenterna i vårt land, vare sig de tillhöra industri, hantverk eller jordbruk, ha alla skäl att se litet förstående på varandra, det instämmer jag i, den grundsatsen hyllar jag verkligen. Men, herr Lithander, nu äro vi jordbrukare tvingade in på herr Rösings linje, inte på herr Lithanders. Det få vi komma ihåg. Men det är just det, som herr Lithander förbiser. Det är inte det som herr Lithander vill, som nu är normgivande för, låt oss säga, tullarna på jordbrukets område, utan det är just den andra sidans uppfattning. När vi jordbrukare ha detta faktum klart för oss, att den bestämmande sidan är den, som säger: ni skola inte ha några tullar på edra artiklar, ni skola ha exportförbud på edra artiklar, då är frågan för oss: skola vi likväl ställa oss och kämpa för att industrien skall få behålla sina tullar och om möjligt få ännu bättre tullar. Det vågar jag påstå skulle vara oklokt av oss jordbrukare. Kunna vi komma någon gång därhän, att herr Lithander och vi kunna mötas under sådana förhållanden, att vi verkligen kunna positivt genomföra någonting, då skall herr Lithander finna också mig där. Jag hör till det slags folk, som låter tala vid sig. Jag skall inte vara alltför kinkig, om jordbruket blir en liten smula styvbar. Men att vi skola stå alldeles i skamvrån och likväl spänna oss till det yttersta till förmån för industrien, det kan jag verkligen inte vara med om. ty då skulle jag vara en förrädare mot den näring, som jag själv tillhör. Det vill säga en gång för alla.

Jag har inte blivit övertygad av vad utskottets ärade ordförande yttrade, utan tvärtom har det om möjligt ännu mera styrkt mig i min uppfattning, att det nog var det rättaste av oss jordbrukare att göra det yrkande vi gjort. Och jag skall tillåta mig — jag ber herrarna om överseende därför på förhand — att besvara med en liten votering för att se, hur många av kammarens ledamöter, som tycka, att jordbrukarna skola ha samma skyldigheter, samma rättigheter, samma förmåner etc., när det gäller tullar eller när det gäller annat, som andra samhällsgrupper. När det gäller skyldigheter, skall jag aldrig draga mig undan utan vara beredd på att vi jordbrukare skola

*Ang. vissa
delar av tull-
bevilningen.
(Forts.)*

*Ang. vissa
delar av tull-
bemärlningen.
(Ports.)*

fullgöra allt, som varje annan grupp kan uppvisa. Men det är just därför som jag vill ha en liten votering för att se, hur många kamrater jag har närvarande här i kammaren, som dela denna min åsikt.

Herr M å n s s o n i Hagsström: Herr talman! Den här motionen är en sådan där slugt utlagd rävsax, som man endast sällan ser någon i den här kammaren. Och jag har nu till all olycka trampat fel och kommit med benen i den, men jag tänker inte sitta där, utan jag tänker draga mig ur den. Under behandlingen av detta ärende inom utskottet har jag varit närvarande, och jag får erkänna, att de skäl, som framfördes från ordförandens sida, voro sakligt tämligen starka. Men på samma gång må jag också erkänna, att hela min hållning i denna fråga — låt vara att det nu är, såsom jag säger, en motion av rävsaxnatur — inte gärna går ihop med en hel del av de läror, som jag förkunnat från denna talarstol, varför jag nödgas frånträda den hållning jag intagit i utskottet och kommer att rösta för motionen, ehuru jag absolut, som jag säger än en gång, inser, att det här är fråga om en parlamentarisk åtgärd, som jag inte gärna vill närmare karakterisera.

Herr Lithanders anförande fyllde mig med verklig sorg. Det har ådagalagts många gånger, att näst Danmark, Belgien, England och Holland har Sverige den största skörden på jordklotet av såväl vete som råg och har haft det i många många år. En hektar vete i Sverige, genomsnittssverige inte Skåne, är mera än två hektar i Italien och mera än tre hektar i Amerika eller Spanien. Och ändå säger herr Lithander här, att på grund av vårt klimat och vårt läge måste jordbruket alltid här ha merpriser, om det skall kunna klara sig i konkurrensen, när frakterna falla. I anledning därav måste jordbruket i sin tur betala skatt till industrien på de förnödenheter, som jordbrukarna behöva använda i sin näring. Vem skall då understödja dessa båda grupper? Jo, det blir naturligtvis konsumenterna här hemma. Det blir inte någon som helst produktionsökning genom systemet. Det blir, såsom det ofta visat sig, en avsevärd produktionsminskning, skingring, förryckning av systemet! Allt går ut på att lura de många och okunniga och fattiga, som man hoppas inte skola kunna genomskåda det hela.

Herr Igel: Herr talman, mina herrar! Jag har begärt ordet inte för att göra något yrkande men för att säga något i denna fråga, då den nu här diskuteras.

Det är ju alldeles klart, att såsom vi nu stå och väl kanske komma att stå i någon tid framåt, så kan det väl inte vara lyckligt eller gå an, att man på jordbrukarhåll är tyst och inte säger någonting om dessa industritullar, som verka så ofördelaktigt för lantmännen, som de verkligen göra. Här ha vi nu jordbrukstullarna suspenderade och ha fått gliditullar i stället, som egentligen inte haft någon betydelse, men industritullarna på alla de varor, som jordbrukarna skola ha, de stå ännu fast, och vi få således, kunna vi säga, betala mycket högre pris, än vi skulle behöva, därest de inte vore. Jag förmodar, att be-

villningsutskottet har haft goda skäl för den ståndpunkt, utskottet intagit, på grund av den undersökning och utredning, som nu pågår. Men jag anser att vid detta tillfälle från jordbrukarhåll bör sägas ett ord om nödvändigheten av att vi så snart som möjligt komma till ett sådant resultat, som det, vilket motionärerna ha föreslagit. Ty det är alldeles klart, att det inte går att fortsätta på detta sätt, om vi äro av den meningen, att vi skola söka göra jordbruksprodukterna så billiga som möjligt, för att det inte skall bli alltför dyrbart för människorna att få äta sig mätta här i landet. Då måste vi också vara av den meningen, att vi böra göra de nödvändighetsartiklar, som lantmännen behöva, så billiga som möjligt, på det att de må kunna producera och ge folket någonting att äta utan orimligt höga priser.

När det sedan gäller vad herr Månsson sade nu sist om veteproduktionen, så talade han om huru billigt vi kunde producera och hur mycket vete vi kunde producera, och bland andra länder, som han jämförde oss med, så jämförde han oss även med Amerika. Men då sade han ingenting om att Amerika producerar huvudsakligen majs i sådan myckenhet per hektar, att det ger ofantliga värden, förutom de skördar, som man i Amerika kan taga på sina ägor av luzern och andra grässorter, som ge ofantligt mycket och som äro användbara inte bara till nötkreaturs- och hästfoder utan även till svinfoder under sommartiden och därigenom ger ofantligt mycket. Det är klart, att om vi också stå högt t. ex. då det gäller veteproduktion och rågproduktion, så stå vi mycket efter, när det gäller gräs och en sådan viktig foderartikel som majsen är. Det går därför enligt min tanke bestämt inte an att jämföra oss med Amerika och komma till det resultatet, att vi ha det fördelaktigare än Amerika på detta område. Man måste, när man resonerar om dessa saker, taga alla dessa faktorer med i beräkningen.

Ja, herr talman, jag har såsom jag sade, inte tänkt göra något yrkande, men jag har velat från det håll, dit jag rätteligen hör, säga ett ord om nödvändigheten av att vi så skyndsamt som möjligt komma därhän, att dessa industritullar, som verka så hämmande för jordbrukarna, så snart som möjligt må bli annorlunda, än de nu äro.

Herr R ö i n g: Jag förstår så väl både de känslor, som behärskas herr Igel och många andra jordbrukare här i kammaren som också deras åsikt, att det är nödvändigt att revidera tulltaxan så snart som möjligt, som herr Igel uttryckte sig, och jag ber herr Igel vara övertygad om att från tull- och traktatkommitténs sida icke skall underlåtas något, för att dess arbete skall bli slutfört så snart som möjligt. Jag önskar i detta sammanhang ge min ärade vän, herr Fabian Månsson, som är medlem av tull- och traktatkommittén, en eloge för det arbete, han nedlägger inom kommittén. Han är praktiskt taget natt och dag uppe i kommitténs lokaler för att medverka till att arbetet skall bli slutfört så snart som möjligt. Jag tror till och med, han satt däruppe i arbete flera timmar både juldagen och annandagen.

Nu överraskar emellertid herr Fabian Månsson mig rätt myc-

*Ang. vissa
delar av tull
besivningen
(Forts.)*

Ang. vissa
delar av tull-
bevilningen.

(Forts.)

ket, då han icke vidhåller den mening, han förfaktat inom bevilningsutskottet, utan i stället yrkar bifall till herr Olssons i Kulenbergstorp motion. Jag tillåter mig icke förebrå någon för att han får en annan åsikt i en fråga från den dag, då han var med i utskottet och handlade ärendet, till den dag, då han sedan är med här i kammaren och avgör detsamma. Ha skäl kunnat framföras, som övertygat honom om att han hade orätt, då han avgav sitt votum i bevilningsutskottet, då må han vara i sin fulla rätt att offentligen uttala, att han sedermera kommit till en annan uppfattning.

Men, herr Månsson, vi fingo av ert anförande icke veta några skäl, varför ni ändrat uppfattning, och nu ansluter eder till en politik, som ni själv kallar för rävsaxpolitik, en politik, som jag trodde knappast någon ville vara med om att följa. Jag antager emellertid, det är voteringen i punkt 1 moment b i middags som är anledningen till den förändrade ståndpunkten. Och jag styrkes i denna min uppfattning, då jag hör herr Månsson yttra, att genom denna votering en början till en strid på liv och död i tullfrågan, kommer att uppstå och då anser herr Månsson att det icke skall kunna sägas om honom, att han någonsin varit med om att giva sin röst till förmån för en förhöjd tull eller med sin röst bidragit till att förhindra, att en tullnedsättning kommer till stånd. Det är av dessa taktiska skäl för det, som jag antager, energiska arbete, som han kommer att upptaga uti bygderna i denna fråga, som han anser att han icke vill utsätta sig för ett angrepp att han med sin röst bidragit att hindra vissa industritullars omedelbara avskaffning.

Detta förstår jag på sätt och vis, men jag frågar herr Månsson, är denna punkt, som vi nu behandla, icke av så pass stor betydelse, att han icke bör taga hänsyn till ett sådant angrepp på ett eller annat folkmöte eller i en eller annan tidning? Herr Månsson vet själv, huru fordrande vårt arbete är i tull- och traktatkommittén, huru vi nu, när riksdagen är slut, behöva varje ledig stund för att få arbetet slutfört så snart som möjligt. Det är här icke fråga om att utan utredning bestämma, att vissa tullar skola borttagas eller sänkas, förslaget innebär en skrivelse till Kungl. Maj:t att tull- och traktatkommittén måtte omedelbart vidtaga en utredning för att åstadkomma vissa provisoriska sänkningar i tulltaxan. Jag frågar herr Månsson, som själv är medlem i denna kommitté, om det kan vara lämpligt att nu sönderbryta det arbete, som vi hålla på med, och förrycka detsamma, och jag frågar er mina herrar, vilken tullpolitisk åsikt ni än ha, ännu än gång, är det lämpligt, då Sverige står i begrepp att börja underhandlingar med de olika stormakterna, att då utan vederlag sänka de industritullar, som man kan sänka utan att skada berättigade svenska ekonomiska intressen, då man möjligen genom att bibehålla dem provisoriskt vid de kommande underhandlingarna kan vinna vissa förmåner för svenskt näringsliv och svenska ekonomiska intressen.

Jag kan icke tro, att rätta ögonblicket för en sådan åtgärd nu är inne. Man bör vidtaga den åtgärden först sedan underhand-

lingarna äro slutförda, och då skall det vara mig ett nöje att verka för vad herr Igel ansåg, att, då rätta ögonblicket är inne, se till att få en revision av tulltaxan genomförd, byggd på den utredning, tulltaxekommittén nu håller på med.

Ang. vissa delar af tull-bemittningen.
(Forts.)

Herr Osberg: Herr talman, mina herrar! Sedan kristiden bröt in över vårt land, har det mängen gång, då jag suttit i denna kammare, kommit över mig en beklämmande känsla. Det har vanligen varit så, att producenter och konsumenter varit i strid med varandra, och en annan klass har suttit och njutit i sitt stilla sinne över ett sådant tillvägagångssätt. Lika beklämd har jag känt iag här i afton, då jag hört, huru det håller på att bryta ut en strid mellan industrien och jordbruket. Det är icke rätta sättet, mina herrar, att gå till väga, utan vi jordbrukare skola ha förståelse för industrien, och sedan skola också industriens män ha förståelse för jordbruket. Vi hava nu att räkna med en helt annan faktor, och det är trustväsendet och en osund handelspolitik, vilka kommit att florera alltför mycket i vårt land. Det är där, mina herrar vi skola söka orsaken och gå till roten av det onda och försöka rycka upp det. Det har ju gått så långt nu, att vi snart sagt icke kunna hantera något varuslag, utan att det skall fördubblas i värde på sin väg från den egentlige producenten till den egentlige konsumenten. Det är där, det alstras så mycket improduktivt folk. Det är snart så långt gånget, att hälften av landets invånarantal kan leva på uppkonstruerade vinster och bestjåla det produktiva folket. Därigenom uppstår brist på alla håll, och det är enligt mitt förmenande detta, som ger upphov till många av de slitningar vi ha i denna riksför-samling.

Jag får lov att säga, att, ehuru väl det vore konsekvens i att man upphävde exportförbudet på kreatur och animaliska födoämnen, då det är fri import, så tror jag icke, det skulle göra så mycken nytta. ty det enda land, där vi ha avsättningsmöjligheter, skulle vara Norge, och jag tror icke, det skulle bli så mycket att där påräkna, ty danskarna ligga över där också. Men icke kan jag anse det klokt, då det gick som det gick, att man nu därför skall kasta sig över industrien och säga, att vi nu skola betala med samma mynt. Nej, vi böra nog icke vara så angelägna om detta. Industrien behöver sitt stöd och jordbruket behöver sitt, men vi skola försöka elimenera överflödiga handelsvinster. Det har gått så långt, mina herrar, att en viss bankdirektör förlidet år lär förtjänat över 800.000 kronor och en direktör för ett visst bolag över 600.000. Men, mina herrar, det är icke alls nödvändigt för dessa att ha sådana inkomster. Dessa banker och bolag kunde skötas lika bra med anständiga löner och anständig vinst, och jag skulle nu vilja rikta en vädjan till den sittande regeringen, att de på något sätt sökte komma denna oanständiga rörelse till livs. Då skulle vi icke få anledning till så många upprivande debatter här i kammaren bland oss, som vilja ha någonting gjort. Däri ligger det onda, det är detta, vi skola försöka komma till livs och icke varandra. Industrien behöver sitt

Ang. vissa
delar av tull-
bevillningen.
(Forts.)

stöd och jordbruket behöver sitt, och vårt lands välmåga beror på att det blir någonting gjort. Det gäller icke, att vi skola försöka handla och vandla fram och tillbaka med en liten varumängd, utan vi skola försöka producera, så att det blir tillräckligt för alla. Vi ha ett så stort och präktigt land att skörda ifrån, att, om vi blott kunna få folk till skörden, så behöver det icke vara någon brist på någonting här i landet. Det är jag säker om.

Herr Olsson i Broberg: Herr talman! Jag skall icke heller göra något yrkande i den föreliggande punkten, men jag vill be att få säga några ord från jordbrukaresynpunkt i anledning av den situation, som här föreligger.

Det har ju under debatten här i afton visats ifrån visst håll, huru litet förståelse, man har för jordbruksintressena och de strävanden, som ifrån jordbrukets synpunkt här framkommit. då man icke fordrade något annat än att, såvitt på staten ankommer, skulle jordbruket få så mycket stöd, att arbetet betalade sig, d. v. s. att jordbruksnäringen kan bära sig, då drager man här upp de allra mest orimliga premisser och konklusioner och säger, att detta är alldeles orimligt begärt. Då vi nu komma till en fråga, som rör industrien, har tonen ifrån det håll, där man tidigare mest hoverat sig, betydligt spaknat, och det förvånar mig just då man i alla fall säger, att man skall principiellt gå ut ifrån samma tullpolitik. Det är, som herr Osberg anmärkte — och det tror jag i alla fall är jordbrukarnas i allmänhet syn på dessa ting — att vi vilja vara med om att stödja näringslivet, vilket område det än gäller, det må vara industrien eller jordbruket, och vi ha hört tidigare, att de herrar, som väl i främsta rummet företräda industriens intresse, ha stött våra strävanden i den mån, vi vilja söka bevaka jordbrukets intresse, så att denna näring med någon utsikt till framgång skall kunna fortgå i vårt land.

Det är dock en sak, som jag anser böra uppmärksammas på grund av den utveckling, som här ständigt fortgår, nämligen att industrien väl i alla fall utvecklas så, att det ser ut, som om den skulle komma att överflygla jordbruket. Dessa näringar äro ju båda vid sidan av varandra behövlige för vårt land, det vill väl ingen bestrida, men att hålla den rätta balansen mellan dessa näringar, anser jag vara en sak för statsmakterna att tänka på, ty när industrien kommit därhän, att den icke allenast suger arbetskraften ifrån jordbruket, så att det knappast längre är möjligt att kunna upprätthålla en intensiv jordbruksdrift, då tror jag, vi äro komna så pass långt, att vi böra kunna tänka på att industrien icke får florera så, att jordbruket icke längre får möjlighet att existera här i landet i större utsträckning än att det kan skötas endast av jordbruksutövaren själv och hans familj. Som det tidigare framhållits här, är det nog så, att det stora jordbruket har sin uppgift att fylla, men med den utveckling, vi här ständigt se, tror jag nog, det blir mycket svårt för det större jordbruket att kunna hålla sig uppe.

Här talades om de gynnsamma förutsättningarna för veteodling i Sverige och att vårt land, som herr Fabian Månsson sade, var det

mest gynnsamt ställda beträffande produktionen av vete. Jag hörde ett mycket vederhäftigt föredrag under lantbruksveckan, där det på grund av statistik visades — och jag tyckte det var ganska vackert — att vårt land intager femte rummet i fråga om veteavkastning per hektar. Men då skola vi komma ihåg, att det är den allra bästa delen av Sveriges jord, som användes för veteproduktion. Man kan därför icke generalisera detta för hela vårt land. Och jag tänkte också, när jag hörde det där föredraget, att det skulle varit synnerligen intressant att också ha fått någon inblick i, huru det ekonomiska resultatet blir av denna hektarskörd. Ty jag har åtminstone den uppfattningen, att på grund av våra, jämfört med de stora produktionsländerna, ogynnsamma förhållanden både beträffande klimat och jordens geologiska och fysiologiska beskaffenhet bliva nog de höga veteskördarna för oss ganska dyrbara i förhållande till vad de kosta i de stora sädesproducerande länderna. Men det är ju vackert, att vi dock på en begränsad areal av vår jord kunna komma så högt upp som till femte rummet beträffande veteskörd per hektar.

Ang. vissa delar av tullbevisningen
(Forts.)

Jag förstår ju mycket väl de synpunkter, som utskottets ordförande framhöll beträffande faran av en rubbning på denna punkt just med tanke på förutsättningarna för att kunna få ett någorlunda tillfredsställande traktatsavtal. Men då detta med rätta här framhålles och utskottets ordförande särskilt stryker under detta, så får jag verkligen säga att man kan förvåna sig över utskottsordförandens tidigare argumentation här, då det var fråga om att suspensionen av jordbrukstullarna skulle upphävas, eller, med andra ord, att dessa tullsatser, som dock en gång äro beslutade, skulle få träda i kraft, i synnerhet som detta motiverades med ett så starkt skäl som att man endast begärde det, för att produktionen skulle kunna betala sig.

Jag har som sagt endast velat peka på, att man här i fråga om jordbrukets och industriens förhållande till varandra bör komma ihåg, att vad statsmakterna här ha att söka observera är, att balansen mellan jordbruk och industri så upprätthålles, att icke den ena näringen tillbakasätter eller åter upp den andra. Ty jag tror vi kunna säga, att industrien är på god väg att kringskära jordbrukets ställning i vårt land.

Herr Björklund: Herr talman, mina herrar! Rent principiellt måste jag naturligtvis deklarerera, att jag hade varit mest böjd för att gå den väg reservanterna i detta fall gått. Det är ju ganska förklarligt, att så är förhållandet. När jag nu icke kan göra det, beror det på helt praktiska skäl. Det är ju nämligen så, som redan förut flera gånger betonats, att det redan finns en sittande tull- och traktatkommitté, som har icke bara denna del av tullrevisionen, om jag så får kalla det, om hand, utan har tullproblemet i hela dess vidd sig förelagt för att på ett förutsättningslöst och opartiskt sätt söka få fram de synpunkter, som kunna vara mest bärande för landets näringsliv som sådant och även med hänsyn till konsumenterna i detta land.

Nu skulle jag vilja säga det, att den rörande enighet, som här

Ang. vissa
delar af tull-
bemärlningen.
(Forts.)

på förmiddagen rådde beträffande de tullspörsmål, som då behandlades, mellan industriens och jordbrukets företrädare här, tyckes nu vara betänkligt på upphällningen. Herr Lilthander, som annars står som reservant vid nästan alla punkter i detta betänkande, har förklarar, att han icke kunde vara med om detta. Och man kan ju fråga sig, vad anledningen är, att herr Lindman, som varit lantbrukets specielle talesman vid åtskilliga tillfällen förut, icke varit uppe och yttrat sig i denna sak. Jag förutsätter emellertid, att de synpunkter, som läggas på detta, äro av den art, att man är ungefär lika nöjd om att deklarerar dem här.

Det är ju så, att om man i verkligheten skulle gå motionärerna till mötes här — och jag har ju redan sagt, att jag skulle kunna vara mycket böjd för det på grund av min rent principiella ställning i tullfrågan — så skulle man, såvitt jag förstår, tvingas att tillsätta en kommitté eller något dylikt för att åstadkomma det förslag till jämvikt, som skulle göra sig gällande. Man frågar sig då först och främst: huru mycket skulle en sådan här stor kommitté, som fick ett så stort uppdrag om hand, ur kostnadssynpunkt representera? Och för det andra: när skulle kommittén bliva färdig med det spörsmål, som förelagts den? På grund av frågans läge tror jag icke det finns något som helst rimligt skäl att nu biträda motionen. Och jag kan därför icke heller vara med på reservationen. Jag tror, att den sittande tull- och traktatkommittén har alla möjligheter och även vilja och förmåga att tränga in på dessa spörsmål, se efter huru det hela i verkligheten ligger till och sedan inför riksdagen framlägga förslag. Under förutsättning att ett tullväsen i fortsättningen skall vara rådande i detta land, är det ju klart, att jordbrukets och industriens näringar skola vara jämnställda. Om den saken vill ingen i denna kammare diskutera; åtminstone vill icke jag det. Och jag säger, att om vi över huvud taget skola ha ett tullsystem — och jag förutsätter nog, att vi få det åtminstone under den närmaste tiden framåt — då är det försvarligt, förklarligt och alldeles riktigt, vad man från jordbrukarehåll nu begär.

På grund av de skäl jag anført och då jag icke anser, att man skulle vinna något som helst resultat, om man biträdde reservationen, kan jag, herr talman, icke annat än yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Vennersten: Herr talman, mina herrar! Det är, som ett par föregående talare sagt, nog icke så underligt, om man vid denna debatt känner sig något beklämd, då man hör en del uttalanden, som här ha blivit fällda. Jag har för min del, så varm tullvän jag under min politiska bana än varit, aldrig tänkt mig, att ett tullsystem skulle vara till gagn för vissa näringar och till skada samtidigt för andra, utan jag har alltid trott, att — då jag och andra med mig förfäktat den satsen, att det varit lämpligt med hänsyn till gångna tiders förhållanden och även framgent fortfarande är lämpligt, att vi här i Sverige skydda våra näringar för att åt oss bevara

en sådan produktion, som vi anse för landet önskvärd och nyttig — detta skett ur den synpunkten, att en sådan politik skulle vara för hela landet gagnelig. Om man icke fasthåller detta, måste ju ovillkorligen den ståndpunkt, man intager, bliva ohållbar. Endast så länge som landet som helhet har gagn av ett tullsystem, endast så länge kan det bliva bestående. Och är det nu å bane en svängning inom det svenska folkets tänkesätt angående tullfrågan, så kan ingen mänsklig makt hindra den nya rörelsen att taga sig uttryck och göra sig gällande. Och jag vill tillägga att även om jag allt fortfarande tror, att vi här i Sverige behöva skydd för jordbruk och för industri till gagn för hela landet, så måste jag ändå säga mig, att vi få väl med jämnmood taga en omkastning, därest Sveriges folk skulle vilja vara med om en sådan. Och vi få väl då underkasta oss det enligt mitt förmenande smärtsamma experiment, som skulle bliva en följd av en dylik omkastning.

Ang. varena
delar av tull
beviljningen.
(Forts.)

Vi ha ju hittills levat i en värld, där kulturländerna med få undantag omgärdat sig med tullskydd för att vidmakthålla en produktion på olika områden, som varit för de olika länderna lämplig och nyttig. Höjden av detta tullskydd har varierat. Men ännu i denna stund är det väl så, att flertalet av hittillsvarande tullskyddsländer allt fortfarande hylla samma princip.

Nu är det betänkliga, att under den gångna krigstiden har jordbruket känt sig tillbakasatt, och man har trots, att åtskilligt av det hårda, som drabbat jordbruket, är att tillskriva, att jordbruket blivit satt i en sämre ställning än industrien. Jag behöver icke här påpeka, huru oriktig denna uppfattning i grund och botten är, ty jag har varit i tillfälle att under de gångna krigsåren från annan plats påvisa, hurusom förhållandena inom jordbruk och industri ha framkallat en olika behandling av dessa båda näringar, olika icke i sådan mening, att den ena skulle ha behandlats rättvist och den andra mindre rättvist, utan olika på grund av näringarnas olika karaktär och det sätt, varpå statsmakterna måste behandla prisspörsmål och annat därmed sammanhängande, när det gällde den ena näringen och den andra. Min tro är, att Sverige allt framgent har gott av att skydda en ganska mångsidig produktion. Och min tro är vidare, att om vi övergiva detta tullskyddssystem, så blir följden bara den, att landet icke kommer att kunna nära den befolkning det för närvarande har. Vi hade att i stort sett ägna oss åt en råvaru- och halvfabrikatsproduktion, som vi dess värre i alltför stor utsträckning redan för närvarande bedriva.

Jag skulle med någon ändring av ett uttryck av min ärade partivän herr Olsson i Broberg vilja säga, att det är icke meningen, att industrien skall äta upp jordbruket, utan industrien skall äta upp jordbrukets *produkter*. Så länge vi ha en blomstrande industri i landet kan den föda en större befolkning än vad som skulle vara möjligt, om denna industri nedpressades till vad jag nyss talade om, endast en råvaru- och halvfabrikatsproducerande industri. Vårt folk är så lagt, att vi behöva den färdighet, som vinnes genom att ha högt stående förädlingsindustrier. Vårt folk är så danat, att det

Ang. vissa
delar av tull-
bevilningen.
(Forts.)

kan användas bättre än många andra folk för att producera högt förädlade produkter. Den tekniska läggning, som svenskarna ha, anvisar dem till att icke bliva grovarbetare endast, som hämta malm ur bergen eller i övrigt producera på förädlingsskalan lågt stående produkter. Utan vi skola fostra vårt folk, som vi ha gjort, till att i tekniskt avseende bliva alltmer framstående. Och om vi därvid måste taga till hjälp ett tullskyddssystem, så skola vi icke tveka att använda det. Man kan ju icke göra sig till spåman, och man vågar ju knappast göra ett påstående om vad som kan komma att hända här i landet, om vi övergiva vårt nuvarande tullskyddssystem, men ligger det icke ganska nära till hands, mina herrar, att antaga, att om vi övergiva skyddssystemet, så kommer en hel del av de i många fall mycket betydande industrier, som vi för närvarande ha, att icke längre kunna existera här i landet? Tro ni icke, mina herrar, att under den gångna kristiden det har varit av ovärderlig nytta, att vi haft en så pass mångsidig industri, som vi för närvarande hava, och har icke det hjälpt oss över många av de svårigheter, som vi eljest icke kunnat övervinna på grund av bristande tillgång på vissa industriprodukter, som vi nu dess bättre kunnat själva tillverka här i landet? Jag skall blott be att få göra mina ärade motståndare frihandelsvännerna den frågan, om de icke givit akt på, hurusom även länder, vilka äro utpräglade frihandelsländer, om också icke genom tullsystem så dock på andra vägar söka åt sig bevara industrier, som för landet äro av särskild vikt. Det har till och med präglats ett särskilt ord i England, nämligen »nyckelindustrier». Vi komma vid en senare punkt i dag till en sådan industri, som jag skulle vilja beteckna med det namnet för vårt lands vidkommande. I England talar man för närvarande icke så mycket om tullskydd och frihandel, man aktar sig för att riva upp en sådan diskussion som denna, utan man tager det ur mera praktiska synpunkter, och vänner och motståndare kunna mötas och diskutera saken långt mera objektivt, än vad det synes, att vi här i afton lyckats göra. Enligt de underrättelser, som jag har kunnat förskaffa mig, söker man i England på grund av krigets erfarenheter att för framtiden åt landet bevara många av dessa s. k. nyckelindustrier. Man vill icke längre vara beroende exempelvis av Tyskland för hela färgindustrien. Det är blott ett exempel, som jag väljer ur högen. Det finnes en mångfald, som skulle kunna anföras.

Hur skall man då gå tillväga? Ja, sätten äro mångahanda, men till sist kommer det i alla fall ut på, att man skyddar den egna tillverkningen, så att den trots en ytterligt besvärande konkurrens från utlandet skall kunna bestå. Kalla det sedan tullskydd eller något annat, effekten blir densamma. Jag vågar påstå, att det sätt vi valt är icke, sämre än det, som är på väg att i många stycken tillämpas i England.

Ehuru jag anser, att det icke är klokt att gå alltför långt in på detta spörsmål, så, för att icke behöva taga till orda någon gång mera här i kväll, skulle jag vilja påpeka, hurusom man i de flesta länder nu söker att åtminstone under övergångstiden, intill dess

man får se, var penningvärdet en gång stannar, trygga åt sig effektivitet hos det system, man för närvarande har. I detta avseende behöver jag blott hänvisa till Frankrike. Jag vet att detta exempel åtminstone efter diskussionen i bevillningsutskottet att döma på visst håll underkännes, men faktum står kvar: man har där infört ett system med koefficienter, som skall möjliggöra för regeringen att hålla tullskyddet uppe i samma effektivitet som före kriget. I Finland har man gjort likaså, i Amerika gör man det även, och efter vad jag såg för några dagar sedan i Svensk Export, har man även i Schweiz vidtagit liknande åtgärder. Tyder icke detta i alla fall på, att det åtminstone kan vara klokt att iakttaga stor försiktighet vid behandlingen av de spörsmål, som här föreligga? Jag tvekar icke att säga, att den största försiktigheten skulle ligga däri, att vi såvitt möjligt återginge sedan kriget nu är slut, till status quo ante, till läget sådant det var före kriget. Det tror jag vore den rätta ståndpunkten, och jag beklagar mycket, att bevillningsutskottet icke velat så djupt gå in på dessa ämnen, att vi kunnat få en dessa synpunkter berörande utredning framför oss. Skall Sverige nu i motsats till andra länder tillmötesgå en tillfällig stämning inom vissa lager av vårt folk? Jag säger tillfällig stämning, ty jag är fullkomligt övertygad om att jag får rätt däri, att de personer, som nu yrka på en genomgående nedsättning av industritullarna, skola komma att säga, att det var nog något förhastat. Det är möjligt, att det kan vara klokt ur vissa valpolitiska synpunkter, men jag betvivlar, att det är sakligt klokt.

Jag vågar således vädja till kammaren, om det icke vore riktigtast, att man i dessa ömtåliga spörsmål iakttager all möjlig försiktighet. Jag är beredd, och det har jag visat förut i dag, att när det gäller jordbruket göra vad jag kan, för att jordbruksintresset skall bliva behörigen tillgodosett, och jag är alldeles viss om, att om jordbruksidkarna ställde sig på den ståndpunkten, att visserligen kan åtskilligt av vad de önska måhända icke nu gå i uppfyllelse, men att de böra dock så gott de kunna söka värna om sina intressen och värva bundsförvanter inom olika läger för att icke en alltför häftig rubbning skall äga rum, så skulle de därigenom tillämpa en taktik, av vilken de på längden komme att draga den största fördel.

Jag har redan inledningsvis antytt, att jag anser icke, att dessa bemödanden från jordbruket eller från industrien skola vara baserade på en önskan att tillgodose den speciella näring, som man själv representerar, utan de måste vara baserade på en levande övertygelse, att vad man på det viset framhåller och rekommenderar skall vara till gagn för *hela* landets produktion, och till gagn icke minst för det svenska folket såsom konsument betraktat. Min övertygelse är, att om vi icke med tillbörlig försiktighet behandla dessa spörsmål utan följa ögonblickets ingivelse och av mer eller mindre ovidkommande hänsyn låta förleda oss till åtgärder, vilkas verkningar vi icke i detta ögonblick fullt kunna överskåda, ha vi gjort något, som vi bittert komma att ångra. Och det är av denna an-

Ang. vissa delar av tullbevillningen.
(Forts.)

Ang. vissa
delar av tull-
bevillningen.

(Forts.)

ledning, som jag för min del icke kunnat ställa mig på den ståndpunkt, som reservanterna här ha gjort.

Jag vill slutligen understryka det, som herr Röing upprepade gånger framhållit, att naturligtvis är det icke klokt att inför en stundande strid, inför en stundande kamp om tullsatserna med främmande länder avhända sig det vapen, med vilket man kan vinna framgång i kampen och utan vilket man står där fullkomligt oförnögen att nå något av det, som man vid en traktatsförhandling vill för landets bästa vinna.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Med herr Vennersten förenade sig herr *Winkler*.

Herr *Wikström*: Jag har endast begärt ordet för att säga, att jag i detta fall kommer att rösta för herr Olssons i Kullenbergstorp yrkande.

Jag ber utskottets ärade ordförande och ledamöter om ursäkt, ifall jag icke lägger lika stor vikt som de vid de praktiska svårigheter, som jag förstår uppstå vid realiserandet av ett sådant yrkande. Men jag litar på, att det här blott är fråga om en skrivelse till Kungl. Maj:t, och jag hoppas, att vederbörande i tull- och traktatkommittén, när det kommer till kritan, skola kunna klara upp de praktiska svårigheterna.

För min del ser jag saken så, att rent principiellt är herr Olssons i Kullenbergstorp ställning fullständigt oangriplig, rätt och riktig. Den likställighetssynpunkt, som han hävdar, kan jag icke finna vara annat än fullständigt oemotsäglich, och när så är förhållandet, vill det mycket starka skäl till, om man skall ställa sig på avslagsståndpunkten, starkare än de som här framburits.

Här har emellertid gjorts gällande, att det skulle ligga en politisk taktik i denna motion, och jag kan icke svära mig fri från en dylik misstanke jag heller. Det må dock i alla fall vara förlåtligt, om jag också ser en liten smula taktiskt på saken, och när jag gör det, kan jag icke finna någon rimlig anledning, varför vi principiella frihandlare skola säga nej, när herr Olsson i Kullenbergstorp med sin grupp kommer och bjuder oss samarbete efter en linje, som innebär en avskrivning av industritullarna, låt vara endast partiell. Jag förmodar, att om det kommer en sådan gemensam meningsyttring till stånd, kan det vara av värde i framtiden, och när vi få stöd i en sådan frihandelsvänlig riktning från det hållet, kan jag icke finna någon anledning, varför vi skulle avvisa det och så att säga driva denna grupp över i herrar Lithanders och Vennerstens armar.

Jag kommer, som sagt, för min del att rösta för herr Olssons i Kullenbergstorp yrkande, och till den kraft och verkan det hava kan, skulle jag vilja uppmana alla dem här i kammaren, vilka i likhet med mig äro frihandlare, att göra på samma sätt.

Herr *Olsson* i Kullenbergstorp: Herr talman! Blott ett par ord. Det är synnerligen svårt för mig att hava några stora

utsikter att vinna denna batalj. Jag är anfallen från alla sidor, undantagandes ett par talare, och att herr Wikströms understöd hjälper mig över dessa svårigheter, när jag har alla andra emot mig, det tillåter jag mig betvivla. Det är egendomligt, att utskottets ordförande och herr Vennersten, utgående från diametralt motsatta premisser beträffande tullfrågan, dock komma till precis samma resultat. Det är väl något, som är utomordentligt märkvärdigt. Jag skall icke nu gå djupare in i att analysera, vari det just ytterst kan ligga, att en sådan möjlighet förefinnes. Herr Vennersten gav sig in på en synnerligen ingående diskussion, huruvida protektionism eller frihandel vore fördelaktigare för vårt land. Jag skall icke alls följa honom här i afton, det är icke behöfligt. Det kommer nog den tiden, då man här får diskutera den frågan. Jag har i min motion inskränkt mig till detta: skall icke jordbruket ändå behandlas som de andra näringarna? Man har svävat omkring och varit inne på allt möjligt utan att beröra kärnpunkten. Den har man icke velat giva sig in på, och i avseende å den har jag icke fått något direkt svar.

Jag ställde en annan fråga till utskottets ordförande, vad denna antydian i utskottsutlåtandet angående andra möjligheter, som förefunnes, innebar, men han gav icke något svar angående vilka dess möjligheter voro. Man har varnat och sagt, att det går alldeles galeit, om vi bryta det nuvarande systemet. Men det är ju redan brutet, vad jordbruket vidkommer. Jag ser icke något kvar av det. Herrarna tala om, att vi icke skola gå i hastigt mod, men det är ju blott en skrivelse till Kungl. Maj:t, som vi begära, och ingenting annat. Således kunna vi icke taga åt oss det talet, att vi äro ute utan att ha tänkt oss för. Frågan bottnar helt säkert ändå ytterst icke i det som herrarna inbilla sig, nämligen att det är en valtaktisk historia. Å nej, det har nog icke kunnat bevisats, och ni kunna aldrig göra det.

Det medgives från olika håll, att det är naturligt, att jordbruket en gång i framtiden skall ställas i jämbredd med andra näringar, men: ni skola vänta heter det. Hur länge skola vi vänta, det är frågan. Hur länge sitter tull- och traktatkommittén? Jag tror icke ens, att bevillningsutskottets ordförande kan säga det. Så länge skola vi emellertid säkert få vänta och sannolikt längre ändå. Då hava vi velat bringa frågan på sin spets. Vi begära blott, att vi i fråga om de förnödenhetsvaror som vi behöva för jordbruket, skola ställas i samma förhållande som vi sjäva ställts beträffande våra produkter, nämligen att tulltaxan skall bli sådan, som den var, innan kristiden inbröt. Det är det hela och ingenting annat. Det är detta vi velat, att Kungl. Maj:t skulle utreda och framlägga förslag om för oss. Ingen inbillar sig väl, att tull- och traktatkommitténs arbete blir slutfört till riksdagen 1922 — då skulle sannerligen ett underverk inträffa i detta land. Helt säkert dröjer det betydligt längre. Det är just denna förhållning, som vi motsätta oss, då man säger: Ni skola blott vänta och vara tåliga, så skall allt tillfalla eder; det är ju naturligt, att vi vilja lika gott åt alla andra näring-

Ang. vissa delar av tullbevillningen.
(Forts.)

Ang. vissa
delar av tull-
bevillningen.
(Forts.)

gar som åt industrien, det är solklart. Men när vi komma in på realiteterna, då heter det: nej, det kunna vi icke göra; herrarna begära orimligheter; Ni förstöra så mycket om ni får det så. Detta tal svarar icke mot verkligheten. Ni säga icke ytterst det ni tänka. mina herrar, ty den yttersta konklusionen av vad ni yttrar blir, att jordbruket skall ställas sämre såsom näring än industrien och att den skall behållas så länge som möjligt i denna sämre situation.

Sedan överläggningen härmed förklarats avslutad, gav herr talmannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan i förevarande punkt, dels ock på avslag därå samt bifall i stället till den av herr Olsson i Kullenbergstorp m. fl. i ämnet väckta motionen; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då votering emellertid begärdes, blev nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hemställan i punkten 2) av utskottets förevarande betänkande nr 11, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren, med avslag å utskottets berörda hemställan, bifallit den i ämnet väckta motionen av herr Olsson i Kullenbergstorp m. fl.

Voteringen utvisade 103 ja mot 56 nej, vadan kammaren bifallit utskottets hemställan.

Punkten 3.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 113, hade herr *Lithander m. fl.* föreslagit, att riksdagen måtte besluta ingå till Kungl. Maj:t med hemställan, att snabba åtgärder måtte vidtagas för en provisorisk förhöjning av nu gällande tullsatser i erforderlig utsträckning.

Utskottet hemställde, att ifrågavarande motion icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservationer hade dock avgivits:

av friherre *Fleming*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till den i ämnet väckta motionen;

av herrar *Lithander* och *Kant*, vilka yrkat bifall till motionen;

av herr *Boman*, beträffande utskottets motivering; och

av herr *Olsson* i Kullenbergstorp, mot utskottets motivering.

Sedan punkten föredragits, ytrade:

Herr Lithander: Herr talman! Den föreliggande motionen avser att vidmakthålla förut gällande tullsatsen och att alltså verka reglerande tillbaka såsom det varit före kristidens början, eller, för att använda de ord, som herr Vennersten hade i sitt nyss hållna utmärkta anförande, för att åstadkomma »status quo ante», d. v. s. att vidtaga de åtgärder, som äro behöfliga för att få penningvärdets fall i någon mån kompenserat. Vi hava yrkat på en provisorisk förhöjning. Vi vilja icke avvakta det resultat, vartill tull- och traktatkommittén möjligen en gång i tiden kan komma, utan vilja redan nu få genom Kungl. Maj:t snabba åtgärder för tullsatsernas justering. Jag vill påvisa, att vi i alla fall stå inför en ökad utländsk konkurrens. Vi ha hittills kunnat något så när klara oss, därför att de utländska medtävlarna varit borta. Vår industri har kunnat arbeta visserligen med mindre tullskydd; men den har icke haft den pressning av konkurrensen utifrån, som den undan för undan nu får. Det är därför tullskyddsvapnet, som vi vilja giva Kungl. Maj:t rätt att begagna. Kungl. Maj:t har mellan riksdagarna en viss befogenhet på grund av förordningen den 16 juni 1919, men den utlöper vid utgången av innevarande år. Vi ha velat ha den saken behandlad till industriens gagn. Man kan icke annat än beklaga att så litet förståelse för våra öskningar på det hela taget finns och så litet beaktande av vad som händer i andra länder, att en motion som denna avslås. Det är dock så, att i med oss tävlande länder har man just gått fram på den vägen, vi nu ha velat föreslå. I Frankrike har man bestämt en viss koefficient, med vilkens hjälp tullarna kunna undan för undan justeras, och man granskar med vissa mellanrum den värdeökning, varorna äro utsatta för, och justerar in det. Det blir därigenom automatiskt tillrättat.

Jag har svårt att förstå, varför man skall vara så obenägen för att göra denna justering på alla *vikt*tullar, när dylik justering automatiskt samt även mot opponenternas vilja inträder på allt vad *värde*tullar heter. Ty där verkar det undan för undan; allteftersom varorna gå upp verka värde-tullarna precis på samma sätt som vi vilja föreslå beträffande vikt-tullarna. Och jag har mycket svårt att förstå, att det skall möta ett sådant motstånd, när det i alla fall är ett faktum, att vår finansminister får leta med ljus och lykta efter nya möjligheter att tillgodose de ständigt ökade kraven på statskassan. Här ha vi en möjlighet, och jag kan icke finna annat än att man uraktlåtit att vidtaga en klok och välbetänkt åtgärd som enbart är till det helas nytta.

Herr Vennersten nämnde helt nyss i sitt anförande, att icke enbart i Frankrike utan även i andra länder vidtagits just de åtgärder, som vi förelå. Och det är ganska betecknande, att i ett land som Schweiz, som på det hela taget är ganska frihandelsvänligt, man ansett sig böra gå denna väg. Jag skall påvisa en sak, nämligen att den lilla valutaskillnad, som är mellan den danska och den svenska kronan, i många fall utgör det gamla tullskyddet, vilket

*Jag, ossa
klar av tull-
buvillningen.
(Porte.)*

Ang. vissa
deklar av tull-
bevillningen.
(Forts.)

med andra ord vill säga, att de varor, som man tror vara tullskyddade och som kunna tagas därifrån, i verkligheten icke äro det. Det kan ju också i någon mån vara ett givakt för oss att i Danmark ämna vissa industrier eller kombinerade industrier och handelsföretag om-lägga driften till huvudsakligen handelsverksamhet under övergångs-åren, därför att man ej heller där icke infört det skydd, vi här vilja giva åt vår industri. Jag tror, att man gjorde klokt i att giva Kungl. Maj:t denna befogenhet, ty det är väl att märka, att denna rätt givetvis icke kommer att tillämpas annat än i de fall, då efter särskild prövning Kungl. Maj:t funnit, att industrien behöver det skyddet. Vi behöva visserligen icke belasta tull- och traktatkom-mittén med detta uppdrag, ty det finns väl möjlighet att vid sidan av densamma få en snabb utredning till stånd.

Jag skall, herr talman, med hänsyn till den långt framskridna tiden och då så oerhört många ärenden återstå, icke nu djupare gå in på denna frågan utan inskränka mig till att med des-a få ord yrka bifall till min motion.

Herr R ö i n g: Det skulle, herr talman, vara synnerligen loc-kande för mig att ingå på ett bemötande av såväl den siste ärade-talarens anförande som de synpunkter, som framkommit i motionen. Men då tulldebatten i dag dragit mycket långt ut på tiden och ut-skottet i sin motivering ingående framhållit den ståndpunkt, utskot-tet ansett sig böra intaga i fråga om en förhöjning av tullarnas storlek i förhållande till penningvärdets fall, ber jag, herr talman, att med hänvisning till den motivering, som på denna punkt finnes angiven i utskottsbetänkandet, få yrka bifall till utskottets hem-ställan.

Herr L ö v g r e n i Nyborg: Herr talman, mina herrar! Det har diskuterats rätt mycket om den här saken i dag och jag skall därför icke bliva långrandig. Men detta synes mig vara en av de mest vridna ståndpunkter, man gärna kan förfäktat. Herr Lithanders ståndpunkt är ju nämligen den, att tullarna böra höjas i proportion till penningvärdets fall, vilket väl vill säga, att vi t. ex. skulle höja skotullen från nuvarande 6 kr. per kilo till 18 eller 24 kr. per kilo. Nu i lä av den skotull, som finnes, har man förfuskat skorna, så att de 7 miljoner människor, som finnas här i landet, slita skor, som om det vore 22 eller 23 miljoner. Finge man upp en förhöjning av skotullen i stil med vad som föreslagits av herr Lithander och fri-herre Fleming, antar jag, att ett par skor icke skulle förslå mer än kanske en vecka, de hålla ju nu icke mer än 3 veckor. När vi se, hur fullständigt en industri kan taga röta i lä av ett tullskydds-system, tycker jag, att man kunde komma underfund med det och försöka sätta stopp därför.

Herr Nilsson i Våberbo ville betrakta varje människa, som står på en frihandelsvänlig ståndpunkt, såsom en fiende till jordbruket, och det göra alla hans eftersägare och anhängare också. Jag vill icke räkna mig såsom en fiende till jordbruket, men jag är rädd för att

jordbruket i lä av en tullmur skulle taga lika stor skada som skodindustrien tager i lä av tullskyddet. Är det icke något tragiskt — höll jag på att säga — då man ropar på polisens hjälp, när det från utlandet kommer billiga skor, som vårt folk så innerligt väl behöver? Det är en verklig röta och det behöver göras något för att vi skola komma ifrån detta. Men sannerligen att vi komma ifrån detta genom ett bifall till herr Lithanders motion. Om man emellertid i nästa punkt, rörande motionen nr 243 i denna kammare av herr Werner, går på ett bifall, är det sannolikt, att man därigenom skulle få några friskare och luftigare vindar i industri och jordbruk och hela vårt näringsliv på en friskare basis än nu.

Ang. vissa delar av tullbeaktningen.
(Forts.)

Jag skall icke gå in vidare på den här frågan utan i korthet yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr M å n s s o n i Hagaström: Ja, herr talman, det är beklagligt med en sådan kammarens arbetsordning, som vi ha, att, när man kommer fram till 6 eller 7 på kvällen, är blott en fjärdedel av kammarens ledamöter närvarande, så att ingen har lust att höra på och ingen talare våga framföra de synpunkter, som kunde vara att framföra i ärendet. Jag har många gånger tänkt motionera om en sådan kammarens arbetsordning, varigenom allt arbete skulle vara avklippt senast kl. 7 på aftonen och börja kl. 9 på morgonen. Denna motion är annars en sådan, som det skulle vara nog så välbehövt för kammarens medlemmar att närmare debattera såsom en förberedelse till de stora tulldebatter och specialdebatter, som i oändlighet komma att rulla upp sig under de närmaste åren. Men då även jag är rädd för att för mycket besvära kammaren i denna sena timme, skall jag blott framföra ett par synpunkter.

Herr Lithander sökte att draga fram de nya förändringarna i franska tulltaxan, enligt vilka man försöker medelst en särskilt fastställd koefficient för vissa varor, t. ex. 1 för somliga varor, 2 för andra o. s. v., få upp tullen till det dubbla eller mer — 2,5, 2,9, 3 gånger över de nuvarande tullarnas belopp, beroende på penningvärdets fall och skilda varuslag. Jag må säga, att, det lilla jag begriper, så utgör icke Frankrike ett land, som vi ha anledning att taga efter. Man må säga vad som helst om Frankrike på en del områden, men några verkliga företagare, några mönsterföretagare synas fransmännen icke vara. Ända sedan de hade Söderhavskompaniets olyckliga historia på 1700-talet, är det, som om ett oblikt öde förföljt dem över allt, när de försökt vara företagare. Först när det gällt att vara sparare, samlare och bankirer åt andra stater och på sammansparade medel, göra fransmännen sig mera gällande. Att de naturligtvis äro dugliga arbetare, har jag aldrig förnekat, men de äro icke världsöverblickande och snabba företagare. Därför försöker också Frankrike att med tullar och åtgärder av allehanda slag omgärda sin produktion. Och huru lyckas det? Jo, om vi slå upp Svensk papperstidning, skola vi i ett av de första numren för i år se en notis av synnerligen märklig beskaffenhet. Där står just de nya ändringarna i tulltaxan och en notis därom, i vilken det sägs, att trots det att tullen på papper

Ang. vissa
delar av tull-
bevillningen.
(Forts.)

blivit tre gånger så stor mot förut, ha de franska pappersfabrikerna nödgats i stor utsträckning slå igen, och för den svenska pappersindustrien är det nu lämpligt att öppna marknad i Frankrike just därför att den franska pappersindustrien är, ehuru i skydd bakom de höga papperstullarna där, likaså nerruttnad som vår skoindustri skulle bliva på grund av höga skotullar. I trots av att tullen tredubblats, ja ökats med 500 %, måste de slå igen. Man kunde icke driva omoderna fabriker med de nuvarande tullarna. Så är det.

Jag har under några år följt de sjömilitära företeelserna i världen och då följer gärna med, såsom ett påbröd, även något av förhållandena rörande handelsflottan, helst som dessa saker behandlas i samma arbete och i samma tidskrift. Om man nu ser på den franska handelsflottan vill jag fråga: hur har man då icke kämpat för att kringgå den franska sjöfarten med allehanda fördelar?

Man har haft fartygsbyggnadspremier, man har haft maskinpremier, man har haft premier för dem som efter 10 år taga ut och reparera maskinerna, man har haft premier för tacklingen av fartygen, man har haft premier, då de sjösatts, och premier för varje sjömil. Följden är, att de franska fartygen, även om de icke ens gå med $\frac{1}{3}$ last, i premier tjäna alldeles tillräckligt för att klara sig och ge en god utdelning. Jag må undra, om det är eftersträfvansvärt, att en näring på ett sådant sätt kan pumpa ur statskassan och av medborgarna, att den kan få vinst utan att göra motsvarande nytta för nationen? Frankrike är alltså icke något, som man har att taga hänsyn till.

Ser man på de mest markanta exemplen, som äro framförda i motionen, ha vi t. ex. fönsterglasindustrien. Tullen motsvarade år 1913 med dåvarande pris 32,1 % på värdet och skulle med nuvarande pris vara 9,7 %. Nu må man väl medge, att det är en så pass enkel hantering att göra fönsterglas, att det i och för sig är alldeles orimligt att ha en tullsats på 32 %. Redan 10 % kan ju börja väcka betänkligheter men kan i nödfall passera, ehuru det gäller en sådan industri, som icke innebär annan förädling än att smälta soda och sand till glas.

För lim var tullen förut 33,3 %. Herr ordföranden omtalade härom dagen ett exempel på hur de skånska limfabrikerna tjänat ofantliga summor under kriget och de sista åren.

Ser man på saken i dess helhet, vad är det då fråga om? Jo, det är fråga om att fördubbla eller tredubbla tullarna, d. v. s. att åstadkomma så höga tullar, att de stå i samma förhållande till de nuvarande varupriserna, som de gamla tullarna gjorde i förhållande till de gamla varupriserna. Följden härav ligger ju i öppen dag. Följden härav skulle icke bliva, som en ärad medlem av denna kammare i ett anförande för en stund sedan sade, då han trodde, att det skulle gagna både producenter och konsumenter, nej, det skulle varken gagna producenter eller konsumenter, utan följderna skulle i 9 fall på 10 eller åtminstone i 7 fall på 10 bliva, att man framlockade en massa nya fabriker, som man icke vill ha. Skall en industri utvecklas, skall det ske genom sammanslagningar av redan förut befintliga fa-

*Ang. vissa
delar av tull
bevillningen.
(Forts.)*

briker och genom specialisering och anordningar men icke genom ett planlöst uppkastande av en fabrik i Ystad, tre i Malmö och fem på en annan plats, vilket bringar oreda i marknaden. Som vi se av skofabriken med dess 90 fabriker, blir detta följden av sådana höga tullar.

Ja, jag skall icke nu närmare gå in på detta, ehuru, som sagt, det är ett ämne, som man verkligen skulle taga upp en ordentlig debatt om för att få saken belyst från flera sidor. Jag skulle be att få yrka bifall till utskottsförslaget.

Herr Lithander: Herr talman! Jag begärde ordet för att bemöta herr Lövgren. Han ville försöka skrämma och ställde i utsikt, att man skulle få tredubblade skottullar genom ett bifall till min motion. Det är icke alls förhållandet. Det är överlämnat åt Kungl. Maj:t att kunna gå fram i de fall, då det behövs. För min del tror jag ingalunda, att Kungl. Maj:t kommer att finna det behövt beträffande skodon. Jag anser icke heller för min del, att det vore önskvärt, ty där är säkerligen icke de förhållanden rådande, som man vill skydda. Det är de industrier, som behöva det, vilka man vill skydda, inga andra.

Jag kan peka på en industri, som har det ganska prövosamt just nu. Det är den mindre varvsindustrien. Jag har haft brev från så gott som samtliga av de mindre varven, däri de skildra sina arbetsförhållanden och vilken import, som äger rum med de låga kurser, som nu gälla, och hur det ställer dem och deras arbetare utan arbete. Det är sådana saker, som Kungl. Maj:t efter prövning skall kunna rätta till.

Herr Månsson var ett slag ute och seglade på den franska handelsflottan, och han skildrade förhållandena där. Det är dock icke det, vi diskutera; det är icke fråga om förhållandena inom den franska handelsflottan, och det är nog ingen av oss, som gillar deras premieringssystem. Vår handelsflotta klarar sig ändå. Vi äro dock nu inne på tullfrågor. Det gäller att skydda industrien för en övermäktig och växande utländsk konkurrens.

Jag ber, herr talman, att få vidhålla mitt yrkande.

Herr Olsson i Kullenbergstorp: Herr talman! Nu äro vi en så liten klick kvar här i kammaren, att vi nästan kunna taga det mera privatim och samla ihop oss, så att man icke behöver tala med så hög röst. — Jag skulle icke besvärat med att begära ordet, om det icke varit ett par saker, där jag väl deltagit i beslutet men icke i motiveringen av betänkanget och icke heller godkänt motiveringen.

Det har här talats om det nyligen gjorda beslaget på skor, som väckt så stort uppseende. Jag tror, att detta är att avvika ganska långt från det ämne, som vi här ha att behandla. Men, då det ändå är så, att vi kommit in på skofrågan: var det icke en synnerligen framstående politisk personlighet, som drev på denna sak om konstläder och bedrägeri i fråga om skofabrikat, för att något skulle göras på detta område? Dem, som icke tycka om vad som inträffat, bör man

Ang. vissa
delar av tull-
bevillningen.
(Forts.)

adressera till upphovsmannen till att det över huvud taget inträffat något sådant, som nu hänt vid detta skobeslag. Det är bäst att göra upp den saken på det hållet. Detta blott i förbigående.

Jag kan naturligtvis icke annat än ge mitt erkännande åt den del av herr Lithanders och även friherre Flemings motion, där de understryka, att industrifabrikat kunna drabbas av både vikt- och värdetullar, och att t. o. m. samma fabrikat i en del drabbas av vikt-tull och i en annan av värdetull. De olika industrierna intaga därför en skiljaktig ställning på detta område, och detta har ju rent utav burit ut i det orimliga. Man kan hysa vilka teorier som helst om vad som varit normerande, då man åsatte tullen, och om merkostnader och allt detta, men man kan väl i all rimlighets namn icke komma ifrån, att det är en förfärlig lyckträff för fabrikanter inom landet, som kommit på ett område, där det är värdetullar, och en olycksträff för dem, som kommit på ett område, där det finns vikttullar. De senare hava kommit ohjälpligt under isen i förhållande till de förra, så att båda delarna äro orimliga.

Då vi nu gå att behandla herr Lithanders motion och det den ovillkorligen siktar till, gör jag mig även den frågan: kan jag gå med på denna motion, då utskottet i de två första punkterna gått fram, som det gjort? Då skulle det väl ändå bliva sju gånger värre för jordbruket, om jag följde herr Lithander. Jag erkänner alldeles, att han från sin synpunkt, som industriman och förfäktare av industriens intressen i främsta rummet, har rätt att hjälpa den ena industrien gentemot den andra, och över huvud taget tror jag, att det ligger något i valutaförhållandena; men ställer jag nu däremot, att utskottet i de två första punkterna slog ut allt, som hörde till jordbruket, och sade, att man icke skall på det området göra det minsta, är det alldeles omöjligt för mig att följa herr Lithander i den tredje punkten.

Vidare vill jag blott tillägga, att jag icke vill hava någon frändskap med den vidunderliga motivering, som man just använt mot herr Lithanders motion, men det skulle bara taga kammarens tid alltför mycket i anspråk, om jag nu inginge på densamma. Jag vill också tillkännage, att jag icke varit med om den motivering, som utskottet presterat efter den tredje punkten, ty den är sannerligen sådan, att jag fått reservera mig mot alltsammans. Då spar jag alltid herrarna några minuter genom att jag slipper stiga upp och säga ifrån, att jag är reservant på det området. Som frågan nu ligger, har jag följt utskottet i dess beslut, men jag vill icke godkänna dess motivering.

Herr Forssell: Herr talman, mina herrar! Endast ett par ögonblicks uppmärksamhet tillåter jag mig att begära av eder.

Mina herrar! Herr Lithander nämnde i sitt anförande en synpunkt, som det förefaller mig, att man borde understryka litet starkare. Han yttrade, att man även ur statsfinansiell synpunkt borde tänka på dessa tullar, eftersom ju finansministern ständigt klagat över brist på skattekällor och är besvrad av finansiella omsorger.

Jag menar, att då man diskuterar detta problem, bör man kanske litet mera tänka på just den statsfinansiella sidan av saken, än på den rena skyddssynpunkten.

Ang. vissa delar av tullberättningen.

(Forts.)

Jag vill tillåta mig att i detta sammanhang påpeka en fråga, som mycket snart kommer att bli va aktuell. Spörsmålet om en löne-reglering särskilt för de högre ämbetsmännen kommer ju inom kort före. Man har å regeringens sida icke ansett sig kunna föreslå, att dessa ämbetsmän skola få en ersättning, som fullt motsvarar det deprecierade penningvärdet. Man har sagt, att dessa högre ämbetsmän måste bära, som det heter, »sin del av dyrtidens börda». Det förefaller mig verkligen vara ett ganska hårt tal emot denna tjänstemannaklass, som ju blott är ett slags medelklass i ekonomiskt avseende, att lägga på dem en tung börda, då man här har tillfälle att — genom en höjning av industritullarna exempelvis så, att man strävade efter att så mycket som möjligt kompensera penningvärdets fall — skaffa in medel, så att man slapp att på svagare axlar lägga den ifrågakvarande bördan.

Det är endast den sammanställningen, jag har velat göra. nämligen att man här går förbi en skatteälla, som, om den anlätades på ett sätt, som man kunde ha skäl för, verkligen kunde medföra, att man undveke att lägga en synnerligen tung börda på ekonomiskt svaga axlar.

Herr R ö i n g: Herr talman, mina herrar! Denna punkt är den som intresserar mig mest av alla i det föreliggande utskottsbetänkandet, och enligt min uppfattning är denna punkt även den viktigaste. Men man torde böra taga hänsyn till, att kammarens debatt i tullfrågan pågått i fem å sex timmar och att vi hava ytterligare ett tiotal punkter i detta betänkande att behandla och avgöra, varför jag lika litet i detta anförande som i mitt förra vill gå in på de ytterst viktiga principer, som beröras i herr Lithanders motion. Det var den siste ärade talaren, som uppkallade mig, då han uttalade, att man genom ett bifall till motionen skulle kunna få medel att genomföra den förhöjning i ämbets- och tjänstemännens löner, varav de vore i behov. Jag tillåter mig framhålla, att den sidan av frågan bör man beakta vid behandlingen av punkt 10, när det gäller de rena finanstullarna. Genom en förhöjning av skyddstullarna kunna vi visserligen få in i statskassan ett större belopp än nu, men genom förhöjda skyddstullar ge vi samtidigt industrien ett tullskydd, varav den icke är i behov, vilket i månget fall skulle skada industrien och icke minst konsumenternas berättigade intressen. Jag ber därför få vidhålla mitt yrkande.

Herr M å n s s o n i Hagaström: Herr talman! Jag beklagar fortfarande, att vi nödgas hålla på med så viktiga frågor under så sorgliga förhållanden. Det artar sig till ett fullkomligt spektakel för landet. Gent emot herr Forssell vill jag bara säga, att om jag anser det vara felaktigt att använda finanstullmedel till en löne-reglering, därför att om en finanstull inbringar till statskassan 10

Ang. vissa
delar av tull-
bevillningen.
(Forts.)

kronor, så inbringar den där bredvid hos skatteindrivaren — hand-
laren 15 kronor, summa 25 kronor, som skattebetalaren får betala där-
för att staten skulle få 10 kronor, så anser jag det vara ännu mera
felaktigt att för ett sådant syfte använda skyddstullar. Med dessa
äger ju en ännu större förskjutning rum. Det skall bliva i många
fall så, att om till statskassan skulle ingå, för att eventuellt användas
till en löneroglering, 10 kronor, så går till industriens folk 150 kro-
nor och till mellanhänderna i landet 200 kronor. Man skulle få ge
emellan i många fall kanske mellan tjugu och trettio gånger det be-
lopp, man skulle få in till statskassan — i flera fall skulle man få
ge emellan naturligtvis mindre, men i intet fall skulle man kunna
undgå att få betala 100 kronor för varje 10-krona, som staten finge
till lönerogleringen. En olämpligare form att få pengar till en löne-
reglering kan gärna icke tänkas.

Efter härmed slutad överläggning framställde herr talmannen pro-
positioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på avslag
därå samt bifall i stället till den i ämnet väckta motionen; och blev
utskottets hemställan av kammaren bifallen.

Punkten 4.

Herr *Werner m. fl.* hade i en inom andra kammaren väckt motion,
nr 243, föreslagit, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte an-
hålla, att Kungl. Maj:t ville uppdraga åt tull- och traktatkommittén
att verkställa skyndsamt utredning om och avgiva förslag till såväl
jordbruks- som industritullarnas avskaffande eller, där detta skulle
visa sig i något enstaka fall för ögonblicket medföra stora svårigheter,
kraftigt avskrivning av desamma.

Utskottet hemställde, att förevarande motion icke måtte föranleda
någon riksdagens åtgärd.

Häremot hade herr *Lövgren* i Nyborg reserverat sig.

Punkten föredrogs. Därpå yttrade:

Herr *Werner*: Herr talman, mina herrar! När jag på för-
middagen i dag begärde ordet, kunde jag knappast förutse, att jag
skulle kunna få det vid denna sena timme, då frågan i sin helhet är
genomdebatterad, och tröthetens tecken egentligen ligger över för-
handlingarna här. Frågans vikt gör dock, att jag en liten smula får
lov att beröra densamma.

Utskottet har kostat på denna motion den kortaste motivering
av alla för sitt avslagsyrkande. Först hänvisas till det obligato-
riska, som går igen vid samtliga här behandlade punkter, nämligen
att tull- och traktatkommitténs arbete skulle förryckas. Vid det
förhållandet vill jag endast peka på, att det gått så långt, att man
knappast har en enda fråga i vårt land, utan att den ligger hos en

kommitté eller också har utsikt att komma under en sådan, så att det synes vara ett stående skäl för avslag.

Beträffande realskålen har utskottet kommit till en motivering i sitt betänkande, där det säger:

»Lika litet som utskottet kan understödja förslag, vilka avse anordnande av tullutredningar i visst tullpolitiskt syfte jämsides med den pågående förutsättningslösa utredningen, lika litet kan utskottet förorda, att kommitténs arbete förryckes genom direktiv vare sig i frihandelsvänlig eller protektionistisk riktning.»

Utskottet vill sålunda förmoda, att riksdagen icke kan hava anledning att ge kommittén några direktiv, därför att den just håller på med sitt utredningsarbete och ingenting särskilt skulle kunna vinnas genom ett sådant direktiv från riksdagens sida. Frågans läge är ju dock sådant, att jag anser det vara riksdagens plikt att giva ett dylikt direktiv. Man kan bara peka på den där skalan, som bevillningsutskottets ordförande lämnat i den grafiska tabellen. Den visar en sak, vetepreisets stegring under senaste tiden. Det har gått uppåt i oerhörd grad och går för närvarande så, att om man skulle följa den linje, som herr Röing pekade på, skulle man komma ungefär 10 centimeter över tabellens överkant. Den anger dyrtiden. Det är helt enkelt en skyldighet för oss att göra vad vi kunna för att förhindra, att den dyrtid, som vi för närvarande hava, ytterligare förvärras. Dyrtiden är det spöke, vilket legat som en mara över vårt folk under den förflutna tiden, och jag har ingen anledning att tro annat, än att den skall bliva en större fara för framtiden. Att vi just då skola utslutande med den motiveringen, att vi hava en utredningskommitté, vars arbeten icke få störas, avsäga oss rätten att ge ett direktiv i en viss frihandelsvänlig riktning i en tullfråga, som mer än någon annan fråga just medverkar till att dyrtidskurvan höjt sig uppåt, det kan jag icke förstå. Orsaken till den dyrtid, som vi nu gå emot, är naturligtvis varubristen och de dyra transportkostnaderna o. s. v. Det är icke tullarna, som hava framkallat stegringen av vetepreiserna. Det är andra förhållanden, men det är förhållanden, som principiellt sett verka absolut i samma riktning, som tullarna verka. Det är konstlade stängsel omkring vårt land, som förhindra att vi kunna få in nyttigheter i landet i den grad vi skulle få, om icke dessa stängsel funnes. Jag skall be att få hänvisa till huru t. o. m. de som anse att tullarna äro nödvändiga supplement och som nu yrka på ökade tullar, medge, att dessa tullar kunna verka förryckande, stegrande på priserna i allmänhet. I motionen nr 241 av herr Corneliussen heter det — jag skall endast citera ett par ord:

»Av denna anledning beslutade tullsatsen å livsfröfnödenheter kommer naturligen icke de delar av landet till godo, vilka icke kunna i någon avsevärd mån producera sådana varor, utan bliva invånarna i dessa landsändar i stället lidande på de av de högre tullarna vållade förhöjningarna i prisen på dylika livsfröfnödenheter.»

I fortsättningen komma vi sedan till ett annat moment, som jag nu skall beröra i samma sammanhang, nämligen tullarnas för-

Ang. vissa delar av tullbevillningen.
(Forts.)

Ang. vissa
delar af tull-
beviljningen.
(Forts.)

måga att skydda en viss industri. Där är ett markant exempel just framlagt i denna motion. Där sägs, att fisket exempelvis skulle vara en näring, som framför allt skulle behöva skyddas genom en tull. Men det finnes även andra prisfördyrande faktorer i vårt land, som jag för min del får säga äro minst lika viktiga som andra, och som det är ett samhällsintresse att vi taga itu med på skarpen. Det är mellanhandssystemet. Vi skola exempelvis kunna, påstår man, hjälpa fiskarena på västkusten genom att ge dem en viss tull exempelvis på sill — motionärernas kläm går ut i en specialfråga — men i motiveringen framhålles tydligt huru förhållandena äro i detta fall på västkusten, där fiskarena producera, framskaffa livs-förnödenheten fisken. Där är priset ungefär 10 öre pr kilogram fisk. Här i Stockholm är det 1 krona, ja t. o. m. 1 krona 25 öre. Detta mellanhandssystem är en kristidsföreteelse, en företeelse, som hör tillsammans just med dessa onormala och abnorma system, med vilka tullarna just kunna ställas jämsides.

Tror nu någon, att en eventuell tullförhöjning på exempelvis sill skulle komma fiskarena till godo, vilka upphämta havets rikedomar? Jag tror det icke. Jag tror att den mellanhand, som kan taga tio gånger det ursprungliga priset eller produktionskostnaden, skulle också kunna taga den tioöring, som tullen eventuellt skulle betyda. Följden skulle endast bliva, att de som förbruka varan finge priset ytterligare skruvat i höjden. Det är nog så i allmänhet — det har framhållits av flera talare — att tullarna just hava den nackdelen, att dem, som de skulle skydda, skydda de icke. Det är icke de svagaste, som få skydd i detta fall utan det är tvärt om en privilegierad klass, en liten, mycket liten minoritet av Sveriges folk, som kan räkna på att få skydd i detta avseende. De tullar, som här beviljas, bliva endast ett plus i prisökningen. Vi hjälpa exempelvis icke industriarbetarna genom industritullarna. Tvärt om, man hjälper icke industrien därför att industrien får naturligtvis såsom konsekvens av dessa tullar dyrare omkostnader, och industriarbetarna måste skaffa sig kompensation för tullen. Denna kompensation kunna arbetarna icke få annat än genom ökade arbetspriser, och dessa falla åter igen på industrien.

Här framhölls av en föregående talare, att om vi nu skulle övergå från tullsystem till frihandelsystem, då skulle vi spolia våra industri, då skulle vi bliva tvingade att omlägga denna från kvalitetsindustri till råvaruindustri. Jag tror icke, att det är så. De svenska industrier, som i stort sett för närvarande medverka till att föra det svenska namnet ut på världsmarknaden, de äro just kvalitetsindustrier, och de äro i det stora hela frihandelsindustrier. Det är ett faktum, att ett skyddssystem, där staten uppträder som skyddande gent emot en viss klass, i regel straffar sig självt. Det har från sakkunnigt håll påståtts, att den välorganiserade hjälpverksamhet eller det kompensationssystem, som infördes i Tyskland under världskrigets dagar och som tyskarna då voro tvungna att hava, om folket över huvud skulle kunna existera, var det största attentat, som kunde göras mot Tysklands ekonomiska stabilitet. Er-

farenheten från vårt eget svenska kommissionsväsen säger detsamma. Dock måste vi härvidlag komma ihåg, att denna skyddsverksamhet var nödvändig, den var framtvingad för att hjälpa en klass, som annars otvivelaktigt skulle hava råkat i nöd och misär, under det att, som jag nyss nämnde, det endast är en mycket liten klick av det svenska folket, som faktiskt har fördel av detsamma.

På grund av den sena timmen skall jag icke allt för länge uppehålla mig vid frågan i dess helhet, utan jag skall försöka förkorta mitt anförande så mycket som möjligt. Varför denna motion har framkommit, är naturligtvis i främsta rummet därför, att vi anse frihandelsståndpunkten vara den för land och folk lyckligaste, men även därför att den attackerar den tullstorm, som för närvarande rycker fram. Någoting måste göras som motvikt mot densamma. Man kommer nu icke endast och begär skyddstullar, man begär även finanstullar, man begär höjda tullar på diverse varor. Jag må undra, om det över huvud kan tänkas något mera ohederligt skattesystem än finanstullar, exempelvis, för att taga ett markant exempel, kaffetullen. Till och med bevillningsutskottet självt markerar nu liksom i fjol, att detta är en tull, som icke det minsta tar hänsyn till bärkraften utan uteslutande verkar i motsatt riktning, därför att konsumtionen av denna vara såsom en nödvändighetsvara just är större i de fattiga klasserna än i de rika. Det är ett genomgående drag, i hela tullpolitiken. Och när detta är ett genomgående drag, kan jag icke finna annat än att det är vår skyldighet helt enkelt att försöka organisera en motstorm gent emot det protektionistiska systemet, som efter allt att döma har tämligen starka förspåkare i vårt land trots det naturliga tullskydd, som de höga frakterna m. fl. faktorer i verkligheten ge dem. En avskrivning av tullsystemet i dess helhet, icke endast skyddstullarna, utan även finanstullarna, skulle åt det svenska folket otvivelaktigt i den kamp, som förestår i handelspolitiskt avseende, giva större konkurrenskraft. Det skulle sänka eller åtminstone medverka till att icke öka den höjda prisnivå, som vi efter allt att döma gå emot och kanske icke kunna undvika. Men den bleve då ändock icke så stor, som den annars kommer att bliva. Vi måste försöka få bort det stängsel omkring oss, som tullarna utgöra. Det är ett artificiellt stängsel för att utestänga varor, som vi själva framför allt så väl behöva.

Jag skall som sagt icke vidare uppehålla mig vid detta. Men jag vill till slut säga, att vad vi yrkat är, att riksdagen skulle hos Kungl. Maj:t begära en påstötning hos tull- och traktatkommittén, att den särskilt bör befatta sig med denna fråga. Vi hava så mycket större anledning att göra det som, efter vad jag tror mig veta, tull- och traktatkommittén för närvarande saknar befogenhet att göra framställningar i frågor, som röra vårt lands tullpolitik under den nu aktuella situationen och under den närmaste övergångstiden. Under sådana förhållanden erfordras ju naturligtvis, för att frågan under den närmaste tiden skall bliva framlagd för riksdagen, att riksdagen verkligen gör en dylik påstötning hos nämnda kommitté att särskilt upptaga denna fråga till behandling och göra ett utta-

*Ang. vissa
delar av tull-
bevillningens.
(Forts.)*

Ang. vissa
delar av tull-
bevillningen.

(Forts.)

lande, huruvida den kan, som vi föreslå, verkställa en utredning om skyndsamt avskaffande av skyddstullarna eller, om detta skulle visa sig stöta på stora svårigheter, åtminstone en kraftig avskrivning av tullsystemet. Att medverka till att denna undersökning med förutsättning kommer till stånd anser jag helt enkelt vara varje svensks skyldighet, vilken vill värja vårt folk mot en dyrtid, mot ett system, vilket uppammar den jobbaretyp, som vi under kristiden haft i alltför stor utsträckning. Det är, säger jag, vår skyldighet att medverka till att denna utredning verkligen kommer till stånd, och vi kunna göra det genom att bifall motionen.

Herr R ö i n g: Herr talman! Samma skäl, som föranledde mig att vid behandlingen av föregående punkt yrka avslag på en hemställan om skrivelse till Kungl. Maj:t om utredning i visst syfte — det gällde då att sänka vissa industritullar, nu att få till stånd en utredning i viss riktning, nämligen borttagande av skyddstullarna för jordbrukets produkter eller sänkande av desamma — föranleda mig nu att yrka bifall till utskottets hemställan vid denna punkt. Jag inskränker mig till att framhålla, att det icke kan vara lämpligt, att när tull- och traktatkommittén har i uppdrag att verkställa en objektiv och förutsättningslös utredning angående tullsystemets verkningar, riksdagen nu beslutar en skrivelse med ett direktiv i en bestämd, i detta fall frihandelsvänlig, riktning.

Jag ber få yrka bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad överläggning framställde herr talmannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på avslag därå samt bifall i stället till den i ämnet väckta motionen; och förklarade herr talmannen sig anse den förra propositionen hava flertalets mening för sig. Som votering likväl begärdes av herr Lövgren i Nyborg, uppsattes, justerades och anslogs en voteringsproposition av följande lydelse:

Den, som vill, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hemställan i punkten 4) av utskottets förevarande betänkande nr 11, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren, med avslag å utskottets berörda hemställan, bifallit den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen utföll med 121 ja mot 23 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställan.

Punkten 5.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 114, hade herr *Ny-*

lander m. fl. hemställt, att riksdagen måtte besluta följande ändringar i nu gällande tulltaxa: *Ang. vissa delar av tullbevilningen.*

Rubrik 689. Fotografiska torrplåtar eller s. k. emulsionsplåtar med eller utan negativbilder 1 kg. 50 öre.
Anm. Avdrag i vikten medgives ej för askar, papper och dylikt omslag.

Flaskor och burkar:

Rubrik 696. andra slag, härunder inbegripna flaskor, försedda med flätning eller annan beklädnad, som icke utgör emballage, ävensom termosflaskor utan hylsa 1 kg. 60 öre.

Rubrik 854. Kardbeslag 1 kg. 1 krona.

Utskottet hemställde,

a) att motionärernas hemställan i fråga om rubriken 689 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

b) att motionärernas hemställan i fråga om rubriken 696 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; och

c) att motionärernas hemställan i fråga om rubriken 854 icke heller måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Uti avgiven reservation hade herr *Lithander* yrkat bifall till motionen i dess helhet.

Sedan *mom. a)* föredragits, yttrade:

Herr *Lithander*: Herr talman! Denna punkt berör nya industrier. Utskottet har hänvisat till tull- och traktatkommittén, men jag vill påpeka, att denna kommittés uppdrag gäller åtgärder, som böra vidtagas fram över i tiden, och icke omedelbara åtgärder. För övrigt har från auktoritativt håll hänvisats till utvägen att motionsvis gå fram till riksdagen. Följaktligen är det endast en cirkelgång, när man visar tillbaka till tull- och traktatkommittén.

Vidare säger utskottet, att man har icke meddelat några uppgifter, som äro ägnade att belysa, att de svenska fabrikerne över huvud ha att räkna med större produktionskostnader än de utländska. Det är tydligt och klart, att en ny svensk industri måste ha större tillverkningskostnader än gamla och större verk i utlandet.

Den första, nu föredragna punkten gäller fotografiska torrplåtar. Jag skall beträffande den inskränka mig till att framhålla, att under den gångna kristiden blevo många sjukhus i det närmaste strandsatta med hänsyn till sitt behov av röntgenplåtar, ty man hade icke sådana då i landet. Det är sådant man vill förekomma.

Jag ber därför, herr talman, att helt kort få yrka bifall till motionen i denna del.

Ang. vissa
delar av tull-
bevillningen.

(Forts.)

Herr R ö i n g: Herr talman! Som kammarens ledamöter torde ha funnit av föreliggande motion 114, ha de ärade motionärerna endast helt kort i sin motivering framhållit de synpunkter, som enligt deras uppfattning tala för ett införande av tullskydd för artikeln i fråga. De skäl, som framförts i motionen, har bevillningsutskottet icke funnit vara av den betydelse, att riksdagen borde vidtaga en tullförhöjning utan föregående utredning.

De huvudskäl, som motionärerna framhålla, äro dels att man bör åsätta dessa artiklar samma tullsats som andra artiklar av liknande slag — de ärade motionärerna ha dock icke i sin motivering framhållit, vilka andra artiklar som närmast äro jämförliga med dessa — dels ock, att dessa artiklar böra åsättas det tullskydd, som man kunde antaga, att 1906 års tulltaxekommitté skulle ha åsatt dem i den händelse vi då haft en inhemsk produktion. Men jag vågar påstå, att ingen människa vet, vad 1906 års kommitté skulle haft för uppfattning i detta fall, och även om 1906 års kommitté ansett, att en tullsats bort åsättas denna artikel, hade möjligen förhållandena då varit sådana, att ett tullskydd kunde ha ansetts befogad för att täcka denna inhemska industris merkostnader utöver den utländska. Men det är möjligt, att förhållandena nu äro annorlunda än då. Nu komma emellertid de rubriker, som behandlas i den föreliggande motionen, att bliva föremål för utredning av tull- och traktatkommittén, och då inga skäl framhållits i motionen, som tala för att man bör föregripa denna utredning, så har utskottet ansett, att riksdagen bör avslå den föreliggande motionen.

På dessa skäl ber jag, herr talman, få yrka bifall till utskottets hemställan.

Vidare anfördes ej. Efter av herr talmannen givna propositioner å de under överläggningen framställda yrkandena biföll kammaren utskottets i förevarande moment gjorda hemställan.

Vid härfpå skedd föredragning av *mom. b)* anförde:

Herr L i t h a n d e r: Herr talman! Också här gäller det en ny industri, som förut icke varit föremål för tullskydd. Det är nu endast fråga om att för densamma få ett skydd, tills tull- och traktatkommittén slutat sitt arbete. Det tullskydd, som här föreslagits, är mycket moderat. Om det sedan skulle visa sig vara oriktigt avmätt, så har tull- och traktatkommittén tillfälle att justera denna tullsats.

Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till motionen i nu ifrågavarande del.

Herr R ö i n g: Herr talman! Som de närvarande ledamöterna av kammaren hörde, var herr Lithander själv synnerligen tveksam, huruvida den föreslagna tullsatsen var väl avvägd. Men herr Lithander ansåg, att det likväl icke är någon risk att bifalla motionen, ty för den händelse en för hög tullsats skulle åsättas denna artikel,

så kan tull- och traktakommittén inkomma med det förslag till ändring, vartill utredningen giver anledning. Jag frågar er då, mina herrar: då icke ens en motionär är övertygad om att en viss tullsats är den lämpliga, bör då kammaren utan utredning besluta att åsätta denna vara en ny tullsats? Jag anser icke så vara fallet, och därför ber jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Ang. vissa delar av tullbeivillingen.
(Forts.)

Sedan överläggningen härmed förklarats avslutad samt herr talman framställt propositioner å de yrkanden, som därunder förekommit, blev utskottets hemställan av kammaren bifallen.

Mom. c) föredrogs härefter; och yttrade därvid:

Herr *L i t h a n d e r*: Herr talman! Den vid denna punkt föreliggande motionen rör sig om en av de industrier, som herr Vennersten i sitt anförande betecknade som en »nyckelindustri». Det gäller här frågan om tull å kardbeslag för textilindustrin. Förhållandet har varit, att vår textilindustri höll på att stoppa helt och hållet på grund av brist på denna artikel, som förut icke varit föremål för tillverkning inom landet. Det är så, att om inom textilindustrin denna sak felas, så multipliceras olägenheterna ut på en stor mångfald fabriker; är det fråga om en vanlig sak, så blir det kanske något fåtal fabriker, som strandsättas. Men om denna artikel, kardbeslag, skulle saknas, så träffas därav hela den svenska textilindustrin. Jag anser det därför icke vara välbetänt att icke sköta detta ärende så, att man tryggar den fortsatta tillgången på denna artikel. Denna fråga har icke den ringaste inverkan på prisbildningen på den färdiga produkten, ty så liten är kostnaden för denna artikel, men denna detalj har en oerhörd betydelse, då det gäller att hålla industrien i gång. Och det är, herr talman, endast den sena timmen och den omständigheten — jag säger det öppet — att kammaren har så liten känsla för det svenska näringslivets behov i mångt och mycket — något som gör, att det är så tröstlöst att kämpa för saken — som är orsaken till att jag icke går in på någon utförligare motivering än vad jag nu gjort. Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till motionen i den del, varom nu är fråga.

Herr *R ö i n g*: Herr talman! Rörande denna rubrik i tulltaxan ha de ärade motionärerna lämnat några värdefulla upplysningar, och det är närmast på grund av dessa upplysningar, som de ärade motionärerna framfört i sin motion, som jag ber få yrka avslag på motionen i fråga.

Först är det nämligen enligt motionärernas uppgift så, att bolaget ifråga i Norrköping tillverkar för närvarande med cirka 45 maskiner ungefär 75,000 meter band. Dessutom lämnas den intressanta upplysningen, att denna fabrikation emellertid är avsedd att inom den närmaste tiden, då erforderliga maskiner hunnit anlända, minst fördubblas. Detta bolag har sålunda haft en så fördelaktig

Ang. vissa
delar av tull-
bevillningen.
(Forts.)

erfarenhet om sin drift, att den utan att äga den minsta kannedom om, huruvida riksdagen kommer att lämna denna produkten ett tullskydd, beslutat inköpa nya maskiner och ävenledes gjort det. Det är väl då för tidigt, att innan denna industri erhållit dessa maskiner och innan man sett resultatet av deras utvidgade tillverkning, lämna det skydd, varav det påstås, att industrien redan nu är i behov. Och dessutom, mina herrar, lämnas en annan mycket värdefull upplysning i motionen, som gör, att riksdagen bör vara mycket betänksam, innan riksdagen beslutar bifalla motionen. Det framhålles nämligen av de ärade motionärerna, dels att konkurrensen från utlandet är synnerligen stor, dels ock att bolaget på grund av mycket dyrbara anläggnings- och experimentkostnader före fabrikationens igångsättande förbrukat ett avsevärt kapital. Här lämnas sålunda den upplysningen, att bolaget förbrukat ett avsevärt kapital för att göra vissa experiment. Är det meningen att genom ett tullskydd i framtiden erhålla en vinst, som förräntar det i experimenten nedlagda kapitalet? Denna sak bör utredas, innan riksdagen kan medgiva ett tullskydd för denna industri. De skäl, som motionärerna framhållit, tala sålunda enligt min uppfattning för avslag på motionärernas hemställan.

Jag ber därför, herr talman, få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Lithander: Herr talman! Jag vill bara lämna en upplysning om den rubrik, det här gäller, och varför man begärt att få detta skydd.

Det förefaller mig egendomligt, att det förutseende, som en industri visar genom att skaffa vad som behöves för att hålla i gång en tillverkning så viktig, att den i andra länder betecknas som en nyckelindustri, som måste hållas i gång kosta vad det kosta vill, det förefaller mig egendomligt, att ett sådant förutseende skall bestraffas med att man hänvisar på dessa utgifter som motivering för att den icke behöver att skyddas utan får taga risken på egen hand. Nej, meningen tycks vara, att vederbörande skola först strandsätta den övriga industrien innan de få artikeln tullskyddad. Sådana vägar anser jag, mina herrar, det icke vara den svenska industrien värdigt att gå, och den gör klokt, om den icke gör det. Jag anser det icke vara riktigt, att man som motiv för ett avslagsyrkande går ut ifrån, att det förbrukats avsevärt kapital för att få denna industri i gång. Detta borde väl snarare vara ett motiv för bifall än för avslag.

Herr Swartling: Herr talman! Jag kan icke neka till att jag kände mig något förvånad, då jag fick detta utlåtande i min hand och såg, att utskottet avstyrkt ett förslag, som efter mitt sätt att se var mycket starkt motiverat. Jag kan emellertid nu förstå saken litet bättre, sedan jag hört utskottets ordförandes yttrande, att de uppgifter som lämnats i motionen för honom varit bestäm-

mande, då han yrkat avslag på densamma. Det var med anledning av detta, jag begärde ordet för att något närmare få klargöra för herrarna, huru denna sak ligger.

Ang. vissa delar av tullbevilningen.

(Forts.)

Det är icke så, som herr ordföranden här antog, att bolaget i fråga har beslutat sig för en utvidgning av rörelsen *därför* att denna rörelse visat sig så lukrativ, att det skulle vara en affär att utvidga den, utan utvidgningen har beslutats helt enkelt emedan detta varit av behovet påkallat. Man har icke på något sätt kunnat få detta behov inom landet tillgodosett, och då har man tillgripit den utvägen att gå vidare och nedlägga penningar i ett företag, som naturligtvis på grund av de förhållanden, under vilka det kommit till, har mycket små utsikter att reda sig. Jag skulle kunna tala om för herrarna, huru denna affär kommit till, men jag tror icke, att herrarna vilja åhöra någon lägre historik. Jag vill endast nämna, att det förhåller sig så, som herr Lithander sagt.

Denna industri startades under krisåren med mycket bekymmer och stora kostnader. Emellertid var det mycket svårt att få företaget i gång, men det var nödvändigt, *därför* att det, som herr Lithander påpekat, icke fanns någon möjlighet att från utlandet få in kardbeslag, vare sig det gällde ull- eller bomullskardor. Nu har man fått denna industri i gång, och man hoppas att kunna genom utvidgningar komma så långt, att det inhemska behovet av dessa varuslag kan fullt tillgodoses. Men man förutser med säker visshet, att i samma ögonblick som förhållandena ändra sig i Tyskland, varifrån man förut försåg sig med dessa varor, och fabrikationen där kommer i gång och exporten lössläppes, kommer det att göras mycket starka försök att helt och hållet förkväva denna nya svenska industri, som icke blivit sedd med blida ögon.

Nu säger man, att vi böra vänta, tills tull- och traktatkommittén fått behandla ärendet. Är det någonstades fara i dröjsmål, så är det givetvis här, *därför* att den tid, som åtgår, innan kommittén hunnit avgöra ärendet och innan detta kommer in till riksdagen, blir så lång, att härunder industrien kan vara strypt. Under sådana förhållanden och då man måste sätta värde på alla försök, som göras för att ställa oss oberoende av utlandet ifråga om sådana tillverkningar, som utgöra en livsbetingelse för industrien, är det skäl att tänka på, om det icke vore lyckligast att i detta fall tillmötesgå motionärerna och säkerställa industrien så gott man kan. Beträffande den tullsats, som är föreslagen, är det givet, att man kan diskutera, huruvida den är lämplig eller icke. Jag är rädd, att den är för låg, men har icke något bevis härför — i det fallet har utskottet rätt — dock blir det i alla fall en hjälp, som kan vara värdefull. Jag kan *därför* icke se annat än att riksdagen, som brukar vara mån om att skydda näringarna, bör lämna skydd åt en industri som denna, vilken är så viktig för vårt land. Jag ber sålunda få vädja till kammaren att i detta fall icke alltför blint gå med på de skäl, som utskottet andragit och i stort sett hänföra sig till att man bör vänta, tills tull- och traktatkommittén blivit färdig med sitt arbete, utan att kammaren ville bifalla motionen.

Ang. vissa
delar av tull-
bevillningen.

(Forts.)

Herr R ö i n g: Den siste ärade talaren uttalade sin förvåning över det föreliggande utskottsbetänkandet i allmänhet och denna punkt i synnerhet. Jag undrar mindre på, hans förvåning, då han finner, att av utskottets 20 ledamöter endast en enda, nämligen herr Lithander, reserverat sig för bifall till motionen, då däremot utskottets övriga 19 ledamöter förenat sig i avslagsyrkandet.

Nu framför herr Swartling det gamla vanliga skälet för tullskydd, som framförts under sista året: vänta bara tills förhållandena bli annorlunda i Tyskland, då kan man befara, att det för denna industri blir en svår konkurrens — för denna industri, säger herr Swartling, och för andra industrier framhålla dessa industriens målsmän. Därför önska dessa industriledare i förväg ha en garanti mot den befärade konkurrensen genom införande av tullskydd eller förhöjt dylikt. Vi känna så väl till denna visa från det år, som flytt. Industriledare, jordbrukare och andra näringsidkare känna sig oroliga, därför att framtiden är så oviss. Jag tillåter mig dock erinra om, hur förhållandena utvecklats sig för de industrier, som för något år sedan mest arbetade på att få förhöjda tullar, nämligen piano- och orgelindustrien, glas- och porslinsindustrien för att nämna några exempel — utvecklingen har gått i rakt motsatt riktning mot vad de då befärade. Från Tysklands sida har konkurrensen nästan upphört därför att produktionen icke i större utsträckning kunnat uppehållas på grund av brist på stenkol och med hänsyn till de politiska förhållandena. Först när det finnes en verklig utländsk konkurrens, mot vilken den svenska industrien icke kan hålla stånd, bör riksdagen efter verkställd utredning införa eller förändra ett tullskydd.

Det kan vara fara i ett dröjsmål, påstår herr Swartling, om man icke nu åsätter kardbeslag det föreslagna tullskyddet. Jag har visserligen icke någon kännedom om, vilka de personer äro, som startat den ifrågasvarande industrien i Norrköping, men jag har svårt att tro, att, då detta bolag under tullfrihet köpt nya maskiner, varigenom de kunna öka produktionen med 100 %, och, utan att ha en aning om denna produktion, erhåller tullskydd, de icke då också våga taga risken för fortsatt tillverkning under en viss tid. Jag anser därför icke att det ligger någon fara i det dröjsmål, som uppstår därför att tull- och traktatkommittén får utreda denna fråga i likhet med övriga tullfrågor.

Vidare yttrade herr Swartling, att han icke kan visa, att den föreslagna tullsatsen är väl avvägd. Men riksdagen kan väl med all rätt fordra av en motionär, då han kommer med förslag om införande av tullskydd, att han skall kunna visa, att svenska industrien arbetar under sådana förhållanden, att den måste ha ett visst tullskydd, om den skall kunna lämna skäligen avkastning till sina aktieägare, samt ävenledes visa, vilket tullskydd industrien är i behov av. Detta har icke motionärerna gjort, och detta har föranlett utskottets ledamöter att med undantag av herr Lithander yrka avslag å motionen och överlämna frågan till utredning av tull- och traktatkommittén.

Nu gjorde herr Lithander gällande, att om man icke bifaller denna motion, straffar man industrien ifråga, därför att den köpt in nya maskiner. Det är ett märkvärdigt resonemang. Icke straffar riksdagen en industri, därför att riksdagen vägrar att ge densamma understöd, innan industrien kan visa, att förhållandena är sådana, att den behöver understöd. Har denna industri under tillfrihet köpt in maskiner, tillkommer det densamma att först på grund av vunnen erfarenhet yrka på införande av ett tullskydd motsvarande de merkostnader, som den svenska tillverkningen har utöver den utländska. Först sedan utredning härom föreligger, bör riksdagen fatta definitiv ståndpunkt i frågan.

Ang. vissa delar av tullbevilningen.
(Forts.)

Herr Lithander: Herr talman! Om andra kammaren avslår denna begäran om tullskydd för ifrågavarande industri och denna till följd härav nedlägges, därför att icke tillverkningen lönar sig, så vill jag blott säga, att kammaren skall fatta detta beslut under känslan av ansvar för att den en gång eventuellt ställer tusentals textilindustriarbetare utan arbete. Det är icke en vanlig industri det gäller, utan det är, som jag sagt, en nyckelindustri, där olägenheterna mångfaldigas. Jag ber att få instämma i herr Swartlings vädjan till andra kammaren att se denna sak annorlunda än utskottet gjort och vidhåller mitt yrkande om bifall till motionen.

Herr Swartling: Jag ber om ursäkt att jag begärt ordet igen, men jag kan icke underlåta att bemöta ett yttrande av utskottets ordförande. Jag måtte ha uttryckt mig otydligt nyss, eftersom han kunde fälla det uttalande han gjorde. Han sade nämligen, att det synbarligen icke var någon risk med denna industri, eftersom vederbörande vågat lägga ner nytt kapital på att inköpa nya maskiner. Jag har för mig, att jag sade, att det icke var fråga om att placera pengar i denna industri. Det var icke fråga om att våga någonting härvidlag, utan man måste göra det som nödvärn, därför att det icke fanns någon annan utväg för att skaffa ett för textilindustrien fullständigt nödvändigt men i och för sig mycket obetydligt och billigt material, det må jag medgiva, men i alla fall en nyckel till hela denna industri. Alla veta vi, vad en ullkarda och en bomullskarda äro för någonting. Utan den kan ingenting åstadkommas i hela industrien. Man startade icke den nya tillverkningen, därför att man hade mod att *göra* det, utan man var nödsakad därtill. Man hade icke mod att *låta bli*, det är hela saken, och det torde ställa frågan i annan dager än herr Röing nyss gjorde gällande.

Herr Lövgren i Nyborg: Det är väl likväl på det sättet, att det är textilindustrien, som satsat kapital till denna fabrikation. Om nu textilindustrien är intresserad av att vara i gång, får den sköta om sin nyckelindustri, så att den kan upprätthållas. Ifall ett företag arbetat sig upp utan tullskydd, skola vi icke göra det till en krympling genom att införa tullskydd. Med den motiveringen ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Ang. vissa
delar av tull-
bevillningen.
(Forts.)

Herr Vennersten: Jag tror, att den siste ärade talaren överdriver. Det är icke fråga om att denna industri vuxit upp utan tullskydd, utan den har vuxit upp under sådana förhållanden, då tullskydd icke spelade någon roll.

Jag begärde ordet, därför att jag skulle vilja vid detta tillfälle påpeka en sak, som man inom tull- och traktatkommittén fäster liten vikt vid, oaktat saken har stor betydelse. Det är att vissa spörsmål icke tåla att vänta, tills kommittén blir färdig, och detta är ett av dem. Är kammaren icke beredd att nu avgöra frågan, beror det till stor del därpå enligt mitt förmenande, att bevillningsutskottet icke lagt sig vinn om att här göra en fullständig utredning. Inom Sveriges Industriförbund fungerar en kommitté, som tar hand om industriens tullspörsmål för att stå industrien till tjänst genom att förmedla dess önskemål till tull- och traktatkommittén, när vederbörande anse den vägen vara lämplig. I detta speciella fall förhåller det sig så, att en framställning om skydd för kardläder överlämnats från tulltraktatkommittén till den inom industriförbundet arbetande privata kommittén, emedan man, efter vad som sagts mig, icke kunde taga befattning med frågor av dylik art, som behövde omedelbar behandling. Nu vet jag, att utskottets ärade ordförande kommer att säga, att tull- och traktatkommittén icke fattat något beslut härom. Men faktum är, att saken kommit fram från det hållet, vem som än vill taga på sig ansvaret för att framställningen överlämnats. Detsamma kan gälla många andra frågor, större eller mindre, och jag vågar hoppas, att utskottets ärade ordförande icke skall neka sin medverkan till att sådana frågor bli behandlade inom riksdagen, då det kan visa sig vara nödvändigt att behandla dem skyndsamt, därför att de inte tåla vid att man väntar, tills kommittén blir färdig med sitt arbete. Jag anser mig på denna grund böra yrka bifall till motionen.

Herr R ö i n g: Det var en mycket värdefull upplysning för mig som medlem av tull- och traktatkommittén, som den föregående talaren lämnade, och det skall bli mig kärt att vid nästa sammanträde få undersökt, på vilka vägar dylika önskemål komma. Industriförbundets tullkommitté tillhanda från oss i kommittén. Jag har åtminstone icke varit närvarande i kommittén, när ett sådant beslut blivit fattat.

Jag är den förste, som medger, att om en industri, vars vidmakthållande anses för landet önskvärt, bevisligen befinner sig i nödläge, bör riksdagen i undantagsfall redan nu vara med om att införa eller höja ett tullskydd. Men då skall man gå tillväga på helt annat sätt än de ärade motionärerna gjort i sin motion rörande de nu ifrågavarande tre rubrikerna, ty här har icke ett enda sakskäl blivit anfört, som talar för bifall till motionen — detta ha till och med de protektionistiska högermännen inom utskottet medgivit. Det framhålles i motionen, att om ifrågavarande produktion funnits till för 15 år sedan, är det antagligt, att 1906 års tulltaxekommitté kommit med ett sådant förslag som det här föreliggande. Detta är hu-

vudskälet för motionärerna. Därjämte framhålles, att man bör fastställa samma tullsats för denna vara som för närmast jämförliga artiklar. Men jag kan för min del icke gissa, vilka varuslag man avser med detta uttalande. Och trots det att herr Vennersten var medlem av 1906 års tulltaxekommitté, lär han icke med bestämdhet kunna påstå, att kommittén skulle ha framkommit med ett sådant förslag, som här antydes. Flera av kommitténs ledamöter äro nu döda för längesedan, och man kan därför icke yttra någonting härom med säkerhet; men med säkerhet kan det sägas, att även om förhållandena då voro sådana, att en tullsats var väl avvägd i överensstämmelse med motionärernas hemställan, så är det icke något bevis för, att samma tullsak 12—15 år efteråt är väl avvägd. Och motionärerna ha icke sökt med en siffra visa, att industrien nu är i behov av tullskydd. Herr Swartling påstod endast, att när förhållandena i Tyskland bli annorlunda, då behövs ett tullskydd. Men så resonerar praktiskt taget hela den svenska industrien om de artiklar, som de tillverka.

Ang. vissa delar av tullbevilningen.

(Forts.)

Överläggningen förklarades härmed avslutad. Herr talmannen gav propositioner dels på bifall till utskottets hemställan i förevarande moment, dels ock på avslag därå samt bifall i stället till ovanberörda av herr Nylander m. fl. väckta motion, i vad den avsåge rubriken 854 i tulltaxan; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med övervägande ja godkänd. Votering begärdes emellertid, till följd varav nu uppsattes, justerades och anslogs denna omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hemställan i punkten 5) mom. 3) av utskottets förevarande betänkande nr 11, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren, med avslag å utskottets berörda hemställan, bifallit motionen nr 114 i andra kammaren, i vad den avser rubriken 854 i tulltaxan.

Voteringen utvisade 103 ja mot 33 nej, vid vilken utgång kammaren således bifallit utskottets hemställan.

Punkten 6.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 241, hade herr *Corneliusson m. fl.* föreslagit, att riksdagen måtte besluta införandet i tulltaxan av en tullsats å hummer av 50 öre per kilogram.

Ang. vissa
delar av tull-
bevällningen.
(Forts.)

Utskottet hemställde, att förevarande motion icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vid punkten var emellertid fogad reservation av herr *Lithander*, som yrkat bifall till motionen.

Efter föredragning av punkten anförde:

Herr *Corneliusson*: Herr talman, mina herrar! När det ärade bevillningsutskottet avslagit alla andra här föreliggande tullmotioner, så kan jag ej tänka, att min motion skulle hava några större förutsättningar för att lyckas. Men denna motion, som jag har tillåtit mig frambara, har ett helt annat syfte än de andra, ty det var min mening att i någon ringa mån komma de fattiga småfiskarena till hjälp i den svåra belägenhet, som är för handen och kommer att ökas i ännu större utsträckning.

Som herrarna behagade finna, ha dessa småfiskare ej haft någon större förhöjning å priset för sina fiskevaror, vilket man ej kan förneka har varit fallet med storfiskarena under dessa krigsår. Men däremot är allt, som de behöva köpa, många gånger fördyrat. Läget är därför mycket betänkligt för att ej säga sorgligt. Och med den kändedom, som jag har om hummeraffärer, är det alldeles säkert, att det kommer att bliva ännu mycket värre för dessa fattiga fiskare, alldenstund genom Tysklands ekonomiska sammanstörtande möjligheten för export på detta land för åtminstone tio år framåt blivit avskuren. Därtill kommer, att från såväl Norge som Danmark deras överskott av hummer, som är ofantligt stort, får fritt införas. Dessa länder ha förut haft sin avsättning på Tyskland, men nu äro de hänvisade att konkurrera med våra småfiskare. Då kan man förstå, att läget blir ohållbart. Oaktat alla dessa svårigheter få de fattiga fiskarena betala tull på allt, som de behöva för att hålla sina fiskredskap i ordning. Under sådana förhållanden får man väl erkänna, att de ej behandlas rättvist. Men det beror därpå, att herrarna ej känna de verkliga förhållandena. Ty om så vore fallet, tror jag, att kammaren nog skulle komma till andra beslut i frågor, som röra fiskerinäringen.

Utskottet säger, att man bör fordra mycket starka skäl för införande av en sådan tullsats som den av mig föreslagna. Några sådana äro emellertid enligt utskottets mening ingalunda förebragta. Jag undrar emellertid verkligen, om det ej här föreligger ett sådant skäl för att något borde göras. Men man kan så gott förstå, att det är den goda viljan, som alltid fattas, så fort som det rör sig om fiskares rättmätiga krav. När det var fråga om kredit för fiskarens avsättningsmöjligheter, då skylldes på konsekvenserna. Nu säger utskottet, att det skall vara starka skäl, som tala för en sådan tull. Jag antar, att det vore lika rätt, om kammaren sade bestämt ifrån, att den ej vill på något sätt söka att hjälpa fiskarena i deras betryckta läge. Då tror jag, att vi komma sanningen närmast.

Ja, här kunde vara mycket mera att säga, men jag skall ej inlåta mig härpå, utan ber jag, herr talman, att få yrka bifall till min motion.

Herr R ö i n g: Herr talman! På grund av de skäl utskottet i sin motivering anført, anhåller jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Ang. vissa delar av tullbevilningen.

(Forts.)

Herr L i t h a n d e r: Herr talman! Jag har vid denna punkt reserverat mig av den anledning, att jag anser det rimligt man tillmötesgår de krav, som framställts från fiskerihåll på införande av tullskydd, och detta skydd kan icke i ringaste mån sägas drabba de mindre bemedlade. Jag har hållit före, att då fisket som sådant måste deltaga i de kostnader tullskyddet medför, vad fiskarnas förnödenheter angår, det icke är något orimligt krav som man härvidlag framställt. Jag vill från början bemöta en invändning som måhända kommer att göras. Det står nämligen i motionen att tullskyddet framför allt är erforderligt för sådana näringar, vilkas bestånd och vidare utveckling icke minst under den gångna kristiden visat sig utgöra en förutsättning för vårt lands självständighet och oberoende. Detta hänför sig givetvis till frågan om hela fisket som näring. Av nästa sida i motionen framgår att hummerfisket visserligen är av mindre betydelse jämfört med fisket i sin helhet, men man har dock velat skydda detsamma något.

Jag vill vidare säga, att farhågorna för att det ekonomiska samarbetet i Norden skall lida på en sådan sak som denna, delar jag icke i ringaste mån; jag har inte alls samma uppfattning som herr ordföranden i utskottet i det fallet, ty samarbetet hänger nog icke på så lös tråd att en justering i förevarande fall skulle kunna skada.

Jag ber, herr talman, att med dessa ord få yrka bifall till motionen.

Herr *Olsson* i Berg instämde häruti.

Herr *Alexandersson*: Herr talman! Jag har begärt ordet för att säga min mening angående den föreliggande motionen rörande tull på hummer.

Det kunde ju tyckas att jag såsom representant för fiskerinäringen kunde ha instämt i herr *Corneliussons* motion, men det kan jag icke göra, därför att jag håller före, att det ifrågasatta tullskyddet skulle skada fiskerinäringen i stället för att gagna den.

Innan man inför en tull sådan som denna, som riktar sig mot införande av ett annat lands produkter till Sverige, måste man se till, att icke samma land svarar på samma sätt med att införa tull på en annan vara, som Sverige exporterar dit.

Det är ett faktum att våra bohuslänningar, åtminstone folket i den del av Bohuslän, varifrån motionären själv är, idkar ett mycket givande makrillfiske. Den överbärande delen av ifrågasatt fångster avsättes på Norge. Det låter ju underligt men det förhåller sig dock så, att våra fiskare i norra Bohuslän ha bättre möjligheter att sälja sin fisk till de städer, som ligga innanför norska gränsen, Fredrikshald, Kristiania och Fredrikstad, än uti Sverige. Då är det ju

Ang. vissa
delar av tull-
bevilningen.

(Forts.)

helt naturligt att om denna tull på femtio öre per kilogram införes, vilken ju visserligen kommer att giva en och annan av strandägarna och sålunda även fiskarena ökad inkomst, den motsvarande tull som man å norsk sida skulle åsätta makrill och annan färsk fisk skulle drabba våra yrkesfiskare på ett kännbart sätt, och denna förlust skulle för landet bli så kännbar, att den komme att överväga det gagn, hummertullen kunde lämna.

Då jag sålunda icke kan dela motionärens uppfattning i denna fråga på grund av att jag anser, att den icke hjälper fiskerinäringen, kan jag icke gå med på ett bifall till motionen. Man får ju tänka på, hur det ställer sig med nackdelar och fördelar särskilt i alla tullfrågor. Under år 1913—1916 och 1917 importerade vi huvudsakligen från Norge hummer till ett värde av 234,710 kronor årligen. Samtidigt exporterade vi mestadels till samma land makrill för 844,741 kronor — ett överskott sålunda till vår fördel på 610,031 kronor. Helt naturligt böra vi tänka oss för, innan vi på det föreslagna sättet vilja rycka lös en fråga som angår fisket ur sitt sammanhang och börja lagstifta genom införande av tullar på ett speciellt område. Nej, hela fiskerifrågan måste bli föremål för utredning, så att man vinner säkra hållpunkter då det gäller att bereda näringen skydd. Vi fiskare, åtminstone flertalet av oss, ha över huvud icke varit vänner av några tullar alls, beroende därpå, att vi anse, att tullskatter drabbat särskilt oss fiskare mycket orättvist, i det att, såsom motionären här framhållit, våra varor merendels icke blivit belagda med tull under det att så varit fallet med vad vi konsumera.

Jag vill alltså ha sagt, att om det rör sig om tullfrågor och om vi avse att på något sätt söka bygga upp de delvis redan raserade tullmurarna eller uppföra nya sådana vi väl måste tänka oss för och sörja för, att fisket om det verkligen på det ena eller andra viset behöver ett skydd också får just det skydd, som det anser sig vara i behov av. Men å andra sidan, som jag nämnde i början av mitt anförande, vi måste grundligt undersöka, huruvida förhållandena verkligen ligga så till, att vi tjäna fiskets intressen genom införandet av skyddstullar. Såsom nu frågan ställer sig, måste vi hålla oss avvaktande med hänsyn till den utredning som pågår. Vi förvänta av denna utredning, av denna tull- och traktatkommitté att den har sin uppmärksamhet riktad på den undantagsställning, som vårt fiske nu intager i fråga om tullskydd.

Herr talman, jag skall härmed be att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Lövgren i Nyborg: Herr talman, mina herrar! Jag har ju delvis blivit förekommen av den föregående talaren, då han påpekade vilken skada vi skulle tillfoga vårt svenska makrillfiske genom att införa skyddstullar för hummerns vidkommande. Saken är, som han påpekar, den, att de svenska fiskarena avsätta makrill i Kristiansand och andra norska hamnar, varifrån fisken sedan gick vidare till Amerika. Det var förr rätt spända förhållanden mellan

svenska och norska fiskare, och jag tror icke det skulle bli bättre om man började resa tullskrankor mot varandra.

Ang. vissa delar av tullbevilningen.

(Forts.)

Jag begärde egentligen ordet för att säga att *vill* man ge fisket skydd, *vill* man räcka det en hjälpaude hand, skall man sannerligen icke gå den vägen som här föreslagits, utan då bör man så fort som möjligt försöka få förbindelsen i gång med Ryssland. Det är det land, som kan taga emot vår fisk. Vi ha uppe vid norrlandskusten en massa strömming och annan fisk, som vi icke kunna bli av med på annat sätt. Fjölårets fångst har man måst avyttra för en spottstyver, ty så länge förbindelse med Ryssland icke är upptagen, kan man icke få avsättning för fisken på grund av kända förhållanden, nämligen att folk har blivit trötta på fisk under kristiden och icke äta den nu. Men Ryssland har som sagt alltid varit ett land, som mottagit massor av fisk från Sverige och Norge. Före kristiden brukade det gå tusentals och åter tusentals lass med fisk vintertiden från den nordligaste järnvägsstationen här i landet för att på de finska järnvägarna fraktas vidare in i Ryssland, där man på grund av vissa religiöst rituella skäl måste använda en massa fisk i synnerhet under denna årstid. Vill man alltså verkligen söka ge fiskarena understöd, måste man söka åstadkomma, att förbindelsen med Ryssland öppnas så fort som möjligt.

Herr O l s s o n i Kullenbergstorp: Herr talman, mina herrar! När jag efter att hava deltagit i beslutet i utskottet rörande motionen — som jag förut nämnt var jag dock icke med i justeringen av utlåtandet i övrigt — fick detta utlåtande i min hand, kan jag inte neka till, att jag kände mig synnerligen förbluffad över de skäl och synpunkter, man här tillgripit.

Efter alla de nödtvungna hänvisningarna till tull- och traktatkommittén, som förekommit förvänar det mig visserligen icke, att det på första raden i betänkandet hänvisas till denna kommitté. Men så kom *skandinavismen* för att man skulle få död på hummern nere i Bohuslän. Nu har det ju burit sig så, att vi fått ett lagförslag, som är speciellt skandinaviskt, nämligen nya giftermålsbalken. Kanhända de herrar, som författat det nu föreliggande betänkandet, tyckt att bröllopsmiddagen och hummern passa mycket bra ihop, så att man skulle taga skandinavismen med på samma gång, ty sannerligen förstår man annars, vad sammanhang skandinavismen har med denna sak. Den gamla skandinavismen, sådan den drevs i Sverige på sin tid, var alltid åtföljd av en synnerligen rikhaltig förtäring av punsch, och kanske detta också i sinom tid kommer fram, när utskottet så finner lämpligt.

Jag får verkligen säga, att jag tycker det är ytterst märkvärdigt att man vill motivera ett avslag å motionen med någon skandinavism, helst om man känner till att någonstans uppe i den kant av Sverige, där hummerfisket drives, ligger ett grund, som heter Grisbådarna, och vad där hände av skandinavisk betydelse vet man ju väl, och det hade sin vikt även för hummerfisket. Jag tror, att man icke skall taga

Ang. vissa
delar av tull-
bevällningen.
(Forts.)

till större vapen än som behöves. Nu kan ju motionären vara synnerligen stolt: hans motion har så att säga dömt i skönhet och med så mycket blommor och skandinavism till relief. Vi andra ha fått våra motioner ihjälslagna helt enkelt genom en vanlig skarprättaryxa; motionären däremot har åstadkommit något riktigt fint. Han bor väl ett bra stycke norr om residensstaden på västkusten, och skandinavismen måtte bli sämre ju längre upp från Göteborg man kommer.

Jag ville blott uttala, att jag finner denna motivering synnerligen malplacerad.

Herr Corneliusson: Herr talman! Att herr Alexandersson inte kan dela min åskådning i denna sak beror nog på de olika förhållanden, som beträffande honom och mig göra sig gällande. Han tillhör den södra delen av länet, där det i stort sett är storfiskare, som driva näringen och alltså icke driva hummerfiske i någon större utsträckning. På de platser däremot, som jag känner till och representerar, idkar man flerstädes uteslutande hummerfiske, och man driver sålunda där knappast någon annan gren av fiskerinäringen. Där har man också mycket större kännning av de prisförhållanden som göra sig gällande nu efter Tysklands fall.

De farhågor herr Alexandersson hyste beträffande makrillen tror jag icke voro så synnerligen grundade. Det är ju här fråga om lyxvaror, då ju hummern i stort sett icke är en vanlig matvara och icke ingår i enklare och mindre bemedlade folks levnadsvanor. Hummern anses åtminstone i mina trakter vara nästan så att säga en lyx. Med den saken tror jag alltså icke det är så synnerligen farligt.

Med avseende å vad herr Lövgren hade att anföra beträffande den stora massa av makrill, som forslas till Kristiansand, ber jag att få nämna, att detta är endast *transitogods*. Makrillen säljes för att utskeppas till Amerika, och det ligger under sådana förhållanden i norrmännens intresse att i möjligaste mån hålla det svenska fisket i gång på grund av de stora förtjänster, de genom läget kunna vinna. De ha vant de svenska fiskarena att lämna sin fisk till Kristiansand, och däri vilja norrmännen icke ha någon ändring, det är alldeles säkert. Den farhågan behöver man sålunda icke synnerligen fästa sig vid.

Eftersom utskottet emellertid i stort sett varit enigt och jag icke har någon möjlighet att få igenom denna motion i kammaren, skall jag icke hemställa om bifall utan jag avstår från att göra något yrkande. Men jag ville ändå ha sagt min mening och även framhålla för kammaren de olägenheter, som äro tillfinnandes bland de mindre bemedlade fiskarena på västkusten. Det är här icke något storkapitalistiskt intresse, som jag företräder, utan jag företräder kanske de enklaste arbetarna här i landet, om jag så får säga; det är dem jag med mitt förslag möjligen kunnat hjälpa. Detta har varit min avsikt med motionen, och det är inga andra grunder, som ligga bakom densamma.

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen gav pro-

positioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på avslag därå samt bifall i stället till den i ämnet väckta motionen; och blev utskottets hemställan av kammaren bifallen.

Ang. vissa
delar av tull-
bevillningen.

(Ports.)

Punkten 7.

Herr *Trygger m. fl.* hade i en inom första kammaren väckt motion, nr 111, föreslagit, att riksdagen måtte besluta, att tullsatserna skola utgöra för

Kaffe, obränt, 75 öre per kilogram.

Kaffe, bränt eller rostat, även malet, samt kaffesurrogat, alla slag, 125 öre per kilogram,

samt vid bifall till vad sålunda föreslagits, att de beslutade förhöjda tullsatserna skulle såsom tilläggstullar till gällande tulltaxa tillämpas även innevarande år från dag som Kungl. Maj:t bestämde;

ävensom med anmälan om sitt sålunda fattade beslut i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville förordna om detta besluts trädande i kraft snarast möjligt.

Utskottet hemställde, att ifrågavarande motion icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservationer hade likväl avgivits:

av friherre *Fleming*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka den i ämnet väckta motionen; och

av herrar *Boman* och *Lithander*, vilka likaledes yrkat bifall till motionen.

Sedan punkten föredragits, yttrade:

Herr *Lithander*: Jag skall be att få yrka bifall till den föreliggande motionen. Jag har icke kunnat komma till en annan uppfattning, än att vi under vårt letande efter inkomstkällor här i allt fall måste taga fasta på den tullförhöjning som här är ifrågasatt och som i alla fall skulle tillföra statsverket åtskilliga belopp. Ett bifall till motionen skulle också ha rätt så litet att betyda i jämförelse med prisfluktuationerna i utlandet och särskilt i jämförelse med de kursfluktuationer som vi utan att tillfrågas bliva underkastade och måste betala och som den stora allmänheten icke i ringaste mån tänker på. För övrigt vill jag upprepa vad jag sade redan vid remissdebatten, att om man finge det svenska folket att i detta fall i större utsträckning än nu sker begagna sig av ett surrogat, nämligen råg och som mängen funnit sig gott och väl vid, gjorde man hela det svenska folket och alldeles särskilt jordbrukarna en direkt tjänst. Jag hyser därför icke tvekan om att yrka bifall till motionen.

Herr *Röing*: Herr talman! Denna fråga behandlades senast i fjol av riksdagen och då prövades också de skäl som framfördes till stöd för motionen. Naturligtvis kan det göras gällande rätt tungt

Ang. vissa
delar av tull-
bevilningen.
(Forts.)

vägande skäl till förmån för vissa finanstullars förhöjning med hänsyn till penningvärdets fall, men att höja tullen på en vara, som i så stor utsträckning konsumeras av den allra fattigaste befolkningen kan icke vara lämpligt, och alldeles särskilt är det olämpligt i ett land som Sverige, där det kan sägas, att ju fattigare befolkningen är, desto mera kaffe konsumerar den. Och för många är kaffet t. ex. för backstugusittaren livets enda poesi. Och den vill jag inte vara med om att beskatta ytterligare. Jag yrkar, herr talman, bifall till utskottets hemställan.

Vidare yttrades ej. Efter av herr talmannen givna propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på avslag därå samt bifall i stället till den i ämnet väckta motionen, blev utskottets hemställan av kammaren bifallen.

Punkten 8.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 9.

I en inom första kammaren väckt motion, nr 108, hade friherre *Fleming* föreslagit,

att, i den mån gällande handelsavtal med främmande stater därför icke lade hinder i vägen, för samtliga enligt gällande tulltaxa tullpliktiga varor, för vilka tullsatserna beräknades efter varans vikt, skulle vid införsel till riket erläggas en provisorisk tilläggstull uppgående till 100 % å gällande tullsats,

att ifrågavarande tilläggstull skulle tillämpas snarast möjligt under innevarande år från dag, som av Kungl. Maj:t bestämdes, samt

att de nu tillfälligtvis upphävda tullarna å vissa jordbruksprodukter åter skulle tillämpas efter utgången av den tidsperiod, för vilken tullfrihet medgivits.

Vidare hade friherre *Fleming*, för den händelse nämnda yrkande icke skulle av riksdagen bifallas, alternativt hemställt, att riksdagen ville besluta att hos Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning och förslag till innevarande riksdag om sådan höjning av gällande tullsats, som betingades av de stegrade varuprisen samt erfordrades för att bringa gällande vikt- och värdetullsats i överensstämmelse med varandra.

Utskottet hemställde,

a) att vad motionären föreslagit i första punkten av den gjorda hemställan icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

b) att vad motionären föreslagit i andra punkten av nämnda hemställan icke heller måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Ang. vissa
delar av tull-
bevillningen.
(Forts.)

Reservationer hade likväl avgivits

vid *punkten i dess helhet*

av friherre *Fleming*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till hans ovanberörda motion;

av herrar *Röing* och *Wijk*, mot vissa delar av motiveringen; och av herr *Wohlin*, mot viss del av motiveringen; samt

vid *mom. a)*

av herr *Lithander*, som yrkat bifall till vad motionären föreslagit.

Efter föredragning av punkten yttrade:

Herr *Lithander*: Herr talman! Samma skäl, som talade för bifall till den under punkt 7 behandlade motionen med hemställan om en skrivelse till Kungl. Maj:t, tala även om bifall till den nu föreliggande motionen. Där begärde man, att Kungl. Maj:t skulle bestämma åtgärderna. Här har motionären kommit med ett direkt positivt yrkande, och jag kan för min del icke finna annat, än att det skulle vara mycket önskvärt, om kammaren ville bifalla motionen. Jag har ju inte mycket stora förhoppningar, med hänsyn till den nuvarande uppfattningen om behovet av tullskydd i kammaren, att kunna vinna gehör för mina önsknings härvidlag.

Emellertid ber jag, herr talman, att få yrka bifall till motionen i första punkten.

Herr *Röing*: Herr talman! Det är desto mindre anledning att nu debattera den föreliggande punkten, som andra kammaren redan vid behandling av punkt 3 intagit sin principiella ställning till spörsmålet om tullsatsernas höjning. I motionen yrkas på en tullförhöjning av 100 % över lag av alla de rubriker, där tullsatserna icke äro bundna genom gällande handelstraktater. Jag kan inte tänka mig att kammaren efter det beslut, som nyss fattades till följe av herr *Lithanders* motion vid punkt 3, nu kommer att biträda vad herr *Lithander* hemställt. Med dessa få ord ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Sedan överläggningen härmed förklarats avslutad samt herr talman givit propositioner å de därunder förekomna yrkandena, biföll kammaren utskottets hemställan.

Punkten 10.

I motionen nr 110 i första kammaren hade herr *Trygger m. fl.* föreslagit, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning beträffande tillfällig höjning av s. k. finanstillar samt

Ang. vissa delar av tullbevällningen. om framläggande, såvitt möjligt redan för innevarande års riksdag, av de förslag, som kunde av utredningen föranledas.

(Forts).

Utskottet hemställde, att förevarande motion icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vid denna punkt hade reservationer avgivits:

av herrar *Röing* och *Wijk*, vilka ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en allsidig utredning beträffande de enligt gällande tulltaxa utgående tullar, vilka kunde anses äga uteslutande statsfinansiell betydelse, och därvid särskilt låta undersöka, ej mindre huru dessa finanstullar inverkade på levnadskostnaderna för ekonomiskt olika ställda samhällsgrupper, än även huruvida och i vilken mån den inkomstkälla, som finanstullarna erbjöde, kunde i ökad utsträckning anlitas utan att andra berättigade intressen trädde för nära, samt att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen snarast möjligt framlägga det förslag, som kunde ur utredningen framgå;

av friherre *Fleming*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till ovanberörda motion;

av herrar *Jespersen* och *Lithander*, vilka yrkat bifall till motionen;

av herr *Heyman*, som ansett att den ifrågasatta utredningen borde äga rum; samt

av herr *Wohlin*, mot viss del av motiveringen.

Punkten föredrogs. Därpå yttrade:

Herr *Lithander*: Herr talman! Det förefaller mig egendomligt att bevillningsutskottet icke kommit till ett annat yrkande än det gjort. Det är väl så i alla fall, att nu om någonsin behöva vi se till vad vi kunna få fram ur olika skatteällor. Det synes mig icke vara välbetänkt att då motsätta sig en utredning rörande vad våra finanstullar kan giva. Att fullt motivera denna min ställning skulle emellertid föra med sig en lång debatt i likhet med vad fallet varit då vi annars brukat ha sådana frågor som dessa att handlägga, och detta torde väl icke vara angenämt för kammaren vid denna sena tid av dygnet. Jag skall därför, herr talman, blott be att med dessa få ord få ge uttryck åt den uppfattning jag härvidlag har, nämligen att utskottet bort och kammaren bör ansluta sig till motionens hemställan, till vilken jag alltså yrkar bifall.

Herr *Röing*: Herr talman! Jag har avgivit en reservation vid denna punkt, men jag skall icke vid denna sena timme uppehålla kammaren med att utveckla de synpunkter, som föranlett, att jag reserverat mig. Meningsskiljaktigheten i denna punkt inom bevillningsutskottet har huvudsakligen varit den, huruvida tull- och trak-

tatkommittén fått i uppdrag att verkställa en dylik utredning eller icke. Jag är själv medlem av tull- och traktatkommittén och anser, att vårt uppdrag, sådant det är formulerat i statsrådsprotokollet, knappast kan ge skäl för en sådan ståndpunkt som utskottet intager; men det är å andra sidan onekligen sant, att kommittén måste i ett visst sammanhang behandla finanstullarna, när kommittén under arbetets gång behandlar skyddstullarna.

Då jag är övertygad om att tull- och traktatkommittén, till följe denna motion och bevillningsutskottets yttrande samt den vid betänkandet fogade reservationen, under arbetets gång kommer att upptaga denna fråga i den omfattning och på sätt jag tillåtit mig utveckla i reservationen, skall jag, herr talman, icke framställa något yrkande.

Herr Björklund: Herr talman! Jag skall bara säga ett par ord, och det är, att när kammaren förut har beslutat att icke företaga någon höjning av vare sig jordbruks- eller industritullar, så förefaller det mig, att man icke heller borde gå till en höjning av finanstullarna. Därtill kommer nu det skäl, som av utskottets ordförande har framlagts, nämligen att tull- och traktatkommittén väl även kommer att få denna fråga under behandling, och på grund därav ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Överläggningen förklarades härmed avslutad. Herr talmannen gav propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på avslag därå samt bifall i stället till den i ämnet väckta motionen; och blev utskottets hemställan av kammaren bifallen.

Punkten 11.

I två väsentligen likalydande motioner, nämligen nr 6 i första kammaren av herr *Wohlin m. fl.* och nr 28 i andra kammaren av herr *Olsson* i Kullenbergstorp *m. fl.*, hade föreslagits, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om omedelbart genomförande av en importreglering i form av importförbud med importlicensgivning och importlicensavgifter beträffande varor, fallande under vissa i motionerna angivna rubriknummer i den statistiska varuförteckningen.

Utskottet hemställde, att förevarande motioner icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservationer hade likväl avgivits:

av herrar *Wohlin*, *Olsson* i Kullenbergstorp och *Jonsson* i Hökhult, vilka ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om genomförande av importförbud med importlicensgivning och importlicensavgifter i fråga om lyxvaror och umbärliga ehuru jämförelsevis allmänt förbrukade varor; och skulle på Kungl. Maj:t ankomma att träffa härför nödiga anordning-

Ang. vissa
delar av tull-
bevillningen.

gar samt att avgöra, vilka varor som skulle falla under importregle-
ringen; samt

(Forts.)

av herr *Boman*, beträffande utskottets motivering.

Sedan punkten föredragits, yttrade:

Herr *O l s s o n* i *Kullenbergstorp*: Herr talman, mina herrar! Då vi i denna sena timme gå att behandla det nu föreliggande ärendet efter nära nog en hel dags tulldebatter, så får jag verkligen säga, att behandlingen nu kan icke på minsta sätt svara mot detta ärendes vikt. Det förstår var och en, att en sakligt motiverad bevisföring kan man ju icke framlägga nu, då kammaren är så glest besatt och uttröttad för resten.

Det som varit vägledande för oss motionärer, har just varit det, att det syntts oss, om vi icke i detta land rentav skulle följa de sämst lottade staternas exempel, att det verkligen fordras, att vi tog allvarligt i och begränsade oss, där vi kunde begränsa oss. Det är därför vi väckt denna motion rörande lyxvaror och umbärliga varor. Vi ha icke riktigt fått detta ur egen fatabur, utan här ha sakkunniga avgivit ett betänkande den 13 juli 1918, och finansrådet har också den 20 december 1919 avlatit en skrivelse i samma riktning.

Det är väl ändå egendomligt, att man så att säga helt och hållet kan slå dövrat till. Oss veterligen har just ingenting gjorts på detta område. Jag vet till och med icke ens om tull- och traktatkommittén varit ute här något vidare. Liksom den enskilde, när ekonomin blir något besvärlig, först ser till att begränsa de av sina utgifter, som icke äro absolut nödvändiga, så tror jag också, att staten får göra, om det skall gå väl. Nu möttes vi i utskottet med någonting, som motsvarar den där planschen, som är upphängd här i kammaren och som visar, att det är ytterst litet att vinna på att göra något på detta område. Med avseende på lyxvaror skulle det endast vara 5 procent, och med avseende på umbärliga varor 5,3 procent, som man skulle vinna. När man angivit 1919 års import, har man omräknat denna i 1913 års varupriser — förmodligen därför att det året skulle, såsom utskottet säger, vara »det sista året med normala handelsförbindelser» — och sedan har man satt 1919 års priser inom parentes, i förbigående sagt ett mycket märkvärdigt sätt, när man uppgör dylika tabeller. Ja, säger man, det gör ju ingenting till, det är blott 10,3 procent. Vi skola icke göra något alls för det grandet. Då kan man spörja, hur mycket är det ändå omsatt i penningar, och då få vi veta, att det hela gör 258,7 miljoner kronor. Nu har man ju i dessa dagar synnerligen slagits om riksbankens guld-kassa och det både i riksdagen och utanför, och det är då egendomligt, att man nära nog kommer till samma siffra, den är omtrent så stor denna guld-kassa, som den här summan gör. Importen av lyx- och umbärliga varor för ett år motsvarar i det närmaste riksbankens hela guld-kassa. Och när från riksbanksfullmäktige ut-

*Ang. vissa
delar av tull-
bevillningen.*
(Forts.)

talas, att man vill hindra utväxlingen av guld, bl. a. i ändamål att ställa betalningsmedel till utlandet för att betala importen, så undras mig verkligen, om den uppgiften är så synnerligen lyckad, om importen består av sådana varor, som här talas om. När dessa varor gå till lika summa som guldkassan, då tycker jag att till och med utskottets majoritet bort en liten smula betänka sig.

Det ser verkligen ut, som om man på detta område absolut ingenting vill göra förrän nöden driver oss dit. Det kan hända, att vi då få en lärdom, som går långt utöver lyxvarorna; den kanske går ut över andra varor, som mycket väl kunna framställas inom vårt eget land, men som nu äro föremål för import.

Det är dock färfängt, det tror jag verkligen, såsom frågan nu ligger, att vinna gehör för att göra något, när det gäller en verklig finansiell åtgärd, som skulle lätta litet för landet framåt. Ty det är min orubbliga tro, att få vi icke denna lärdom genom rent nödtvång, så går det helt säkert icke in i majoritetens hjärnor här i landet, att man skall spara, ty det ligger nationen i stort sett icke för; och vad vi äro, sannerligen vi äro några gnidare, som vilja spara. Det ser också ut, som om utskottets majoritet är rädd för sparsamhet. Man har radat upp så mycket kristidskommissioner, ransonerings och gud vet icke allt — nåja, nog kan man ställa många hinder i vägen för det man inte vill. Eljest tror jag inte motionärerna ifrågasatt, att vi skulle ställa till med en så stor apparat. För övrigt gäller det ju här, att Kungl. Maj:t skulle få närmare avgörande beträffande det som kan göras på detta område.

Nu är det så olyckligt, kan man säga, att motionen blivit väckt, ty just genom ett sådant utskottsutlåtande som detta får Kungl. Maj:t klart för sig, att ingenting är att göra på detta område. Det är tråkigt, om man ofrivilligt blivit orsak till att åskådningen blivit sådan. Jag trodde, när jag var med och väckte motionen, att det kunde vara möjligt, att utskottet skulle vilja vara med och ta initiativ i någon riktning. Men det är med det som med allt annat, med undantag av margarinoljeemballagen, allt slogs i en hög, allt gick en väg.

Jag förstår alltför väl, att det tjänar icke det minsta till att vidare plädera här i denna sak. Jag har själv sagt orsaken varför jag tror, att det gör ingen nytta till. Men jag kan då icke undgå att åtminstone göra ett yrkande, herrarna må upptaga det hur ni vill, och detta yrkande går ut på avslag på utskottets hemställan och bifall till den av herr Wohlin m. fl. avgivna reservationen.

Herr R ö i n g: Herr talman! Jag undrar icke alls på att de ärade reservanterna väckt denna motion, och jag är övertygad om att bevekelsegrunden för deras hemställan är den allra bästa. Det är naturligtvis ett stort statsintresse att under nuvarande förhållanden hindra en lyximport, om en sådan verkligen äger rum i större utsträckning. Vi känna alla till de synpunkter, som herr Olsson i Kullenbergstorp nyss framhöll, och både finansrådet och riksbanksledningen ha uttalat sig i samma riktning. Detta har

Ang. vissa
delar av tull-
bevilningen.

(Forts.)

föranlett statsrådet och chefen för finansdepartementet att genom upplyningsbyrån i kommerskollegium utreda, huruvida det verkligen existerar någon nämnvärd import av verkliga lyxvaror till landet, och denna utredning blev i förra veckan avslutad.

Jag tror, att var och en, som sysselsatt sig med detta viktiga spørsmål blev mycket överraskad över det vunna resultatet. Jag har här en grafisk tabell, utvisande 1913 års import, 1919 års import till 1919 års varupriser samt 1919 års import till 1913 års priser, och av denna framgår, som herr Olsson i Kullenborgstorp framhöll, att år 1919 importen av oumbärliga varor uppgått till i runt tal 90 procent, umbärliga varor till c:a 5 procent och av s. k. lyxvaror importerats likaledes c:a 5 procent; det är sålunda en försvinnande del denna import av lyxvaror uppgår till i förhållande till importen i sin helhet. Men då, mina herrar, ingå i dessa 55 % dels varuslag, vilka riksdagen icke kan importförbjuda till följd av gällande handelstraktat med Frankrike, och dels en grupp varor, vilka man allraminst under 1919 torde kunna anse vara lyxvaror, nämligen sidentyger o. d. Den brist, som då förelåg av yllevävnader, tvingade då så gott som samtliga samhällsklasser att i stor utsträckning använda sidenvaror i stället för ylle. Det är egentligen importen av dessa sista varuslag, som ökats mycket nämligen från 8,500,000 kronor år 1913 till 45,900,000 kronor år 1919. Men tager man bort från denna grupp varor som benämnas lyxvaror, dels de rubriker i tulltaxan, som äro bundna genom handelstraktater, närmats den franska, och dels de rubriker i taxan, som gälla sidenvaror av olika slag, vilket resultat kommer man då till i fråga om det förhållande, vartill importen av verkliga lyxvaror står till importen i sin helhet? Jag gjorde för en stund sedan en uträkning, och fann då, att importen av dessa verkliga lyxvaror med ovan angivna begränsning år 1919 endast utgjorde c:a 0,9 % av hela landets import. Större var alltså icke denna import, och vilka artiklar omfattade den? Jo, vissa prydnadsfjädrar, guld- och silverarbeten, äkta pärlor, finare pälsverk, ramar och målningar. Det var det hela.

Herr Olsson i Kullenborgstorp vill nu jämföra lyxvaror med umbärliga varor, men detta är ju ej riktigt. Till umbärliga varor hänföres nämligen åtskilliga artiklar, av vilka man knappast önskar minskad import. Jag skall nämna några sådana varor. Dit hör t. ex. artikeln te. En annan artikel, som jag tror, att man ur statsfinansiell synpunkt knappast önskar minskad import av, är tobak, som genom monopolet efter vad jag vill minnas för närvarande inbringar staten bortåt 60 miljoner kronor. Dit hör också importen av kläder och hattar, av åkdon och en del andra saker.

Man kan alltså våga påstå, sedan denna utredning blivit färdig, att det under 1919 varit en ytterst obetydlig import av verkliga lyxvaror hit till landet, så försvinnande liten, att det icke finnes någon som helts anledning att för den importens skull vidtaga den uppseendeväckande åtgärden att besluta importförbud

för vissa artiklar med införsellicenser. Ty skall importförbud med licenser införas i vårt land, måste följden bli, att vissa köpmän få hand om de kvantiteter varor, som få importeras, staten måste i så fall se till, att det icke föres en sådan prispolitik för dessa varor, som med statens hjälp införas, köpmännen erhålla oskälig vinst, handeln kan ej lämnas alldeles fri, utan då nödgas staten i en eller annan form återigen införa kommissionsväsendet, som jag icke trodde, att herr Olsson i Kullenbergstorp åtminstone älskade så högt, att han ville ha detsamma tillbaka endast för att få 0,9 % av landets import reglerad genom importförbud med importlicenser.

Tyvärr svävar allmänheten i rätt stor okunnighet om hithörande frågor. Den vet, att vi haft en stor import 1919, men betänker icke, att lagren för de flesta artiklar voro praktiskt taget tömda, då importen genom stora handelsavtalet kom i gång.

Av detta intressanta schema som jag är i tillfälle visa finna vi emellertid, att de varupartier, som importerades under hela första hälften av år 1919, voro kvantitativt mindre än under motsvarande tid 1913. Kvantiteten är angiven genom denna gråa linje å schemat. Det var först fram i juni månad, som importkvantiteten steg över 1913 års import, för att sedermera under oktober månad ånyo sjunka under 1913 års import.

Handelsbalansen är icke heller så ofördelaktig, som många tror genom att utgå ifrån den felaktiga förutsättningen att handelsbalansen endast beror på storleken av importen och exporten, och som förmenar, att därför att importens storlek i följande överskred exporten, ett stort underskott i balansen därigenom skulle hava uppstått. Men så är lyckligtvis icke förhållandet, mina herrar. Det är en massa bidragande omständigheter, som äro avgörande för huru vår handelsbalans ställer sig. Jag har tagit med en grafisk tabell, som det måhända kan intressera er, mina herrar att taga del av. Den visar att vi numera få in för frakter betydande belopp, som i hög grad förbättras och inverkar på vår handelsbalans. Medan inkomsterna för frakter under 1914 utgjorde 125,100,000 kronor, uppgick inkomsten av svenska frakter under år 1919 till 750,000,000 kronor i runt tal, alltså en förbättring av icke mindre än i det närmaste 625 miljoner kronor.

Genom den utredning, som verkstälts i kommerskollegium, har frågan om lysimporten kommit i ett helt annat läge än många förut antog, och denna utredning har föranlett bevillningsutskottet att avstyrka motionen i fråga. På dessa skäl tillåter även jag mig, herr talman, att yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Olsson i Kullenbergstorp: Herr talman! Det var verkligen tur, att utskottets ärade ordförande icke höll på längre, ty då hade han väl troligen bevisat, att vi rent av fått penningar övert genom lyximporten, ty nu var han nere i en bra liten procent. Men han var synnerligen angelägen om att icke angiva de effektiva sum-

Ang. vissa delar av tullbevilningen.

(Forts.)

Ang. vissa
delar av tull-
bevillningen.
(Forts.)

morna, han angav bara procenttal hela vägen. Nu har jag själv använt den tablå, som utskottets ordförande anskaffat till utskottet, då tycker jag, att jag icke borde bli angripen därför, och jag trotsar herr ordföranden att säga, att jag uppgivit någon enda oriktig siffra. Man kan ju sedan tvista om huruvida vissa varuslag borde vara med eller icke, det kan ju vara olika smak. Säkert är emellertid, att de siffror, jag åberopar, voro alldeles riktiga, och är den verkligen så obetydlig denna summa, som är lika stor som riksbankens hela guld-kassa? Hur mycket tycker utskottets ordförande, att det skall vara, innan det blir betydligt?

Nu är det ändå så, att, trots allt, är detta icke ett avgörande bevis för om vår handelsbalans ställer sig precis så, som utskottets ärade ordförande uppger. Vi ha en mycket säkrare regulator, och det är de utländska kurserna på våra penningar. De visa bättre än något annat, huru förhållandet är, och då tycker jag, man kan säga, att det är tämligen stor fara å färde. Kristiderna ha åtminstone haft det goda med sig, att man fått klart besked, hur handelsbalansen står gent emot de olika främmande länderna. Det framgår nu med all önskvärd tydlighet, och då hjälper det icke mycket att förklara här på väggen, att visserligen handelsbalansen icke är bra men att man i alla fall har en god sak i fräkterna. Inkomsterna tyckas nog ha strukit med, även på den punkten.

Vidare anfördes ej. Efter av herr talmannen framställda propositioner å de yrkanden, som under överläggningen förekommit, biföll kammaren utskottets hemställan.

Punkten 12.

Herr *Clason* hade i en inom första kammaren väckt motion, nr 109, yrkat, att riksdagen måtte besluta sådana åtgärder i fråga om rikets tullpolitik, som kunde finnas ägnade att hejda en icke önskvärd import, stärka vårt näringsliv, hämma en skadlig utländsk konkurrens och öka landets förmåga av självförsörjning.

Utskottet hemställde, att ifrågavarande motion icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vid punkten funnos fogade reservationer:

av herrar *Wohlin*, *Olsson* i Kullenbergstorp och *Jonsson* i Hökhult; samt

av herr *Boman*, beträffande utskottets motivering.

Efter föredragning av punkten anförde:

Herr *Lithander*: Herr talman! Jag har icke deltagit i slutbehandlingen av denna fråga i bevillningsutskottet. Hade jag det, så skulle jag för min del antecknat en reservation. Jag har nämligen den uppfattningen, att denna *Clasonska* motion i sig in-

nehåller så många tankvärda yttranden, att bevillningsutskottet bort ägna den en långt mera ingående prövning, än som har varit fallet. Jag kan icke uraktlåta att säga, att jag tycker, då vi nu äro vid tolfte punkten i betänkandet, och man kan säga, att ingenting har blivit beslutat, är detta ett bra negativt resultat av ett betänkande från ett utskott, som i alla fall har att tillgodose statsverkets inkomster och att försöka få fram nya resurser för herr finansministern att sedan på olika sätt använda.

Det enda, utskottet kommit till, är, som jag sade, ett rent negativt resultat. De komma till en minskning i herr statsrådets medel på något tusental kronor.

Jag ber, herr talman, att med dessa ord få yrka bifall till motionen.

Herr R ö i n g: Herr talman! Jag ber få erinra kammarens ledamöter om lydelsen av klämman i den Clasonska motionen »att riksdagen måtte besluta sådana åtgärder i fråga om rikets tullpolitik, som må finnas ägnade att hejda en icke önskvärd import, stärka vårt näringsliv, hämma en skadlig utländsk konkurrens och öka landets förmåga av självförsörjning.»

Jag frågar, om icke alla de olika spörsmål, som äro upptagna i denna motion, under dagens lopp behandlats och avgjorts av kammaren. Speciellt den viktigaste delen av motionen ligger på samma plan som den motion, vi nyss avgjorde och avlogo. Liknande är fallet med de övriga spörsmål, som äro upptagna i denna motion.

På dessa grunder anhåller jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr L i t h a n d e r: Ja, herr talman, det är möjligt, att yrkan i motionens kläm icke är fullt riktigt formulerat. Under sådana förhållanden skall jag, för att iakttaga vad som är formellt riktigt, med återttagande av det yrkande, jag förut gjorde, be att få yrka återremiss till utskottet. Jag anser i varje fall, att motionen icke behandlats på sådant sätt, som den borde.

Herr O l s s o n i Kullenbergstorp: Herr talman! Om man slår upp utskottets betänkande, sid. 15, står där:

»I en i första kammaren väckt motion, nr 109, har herr Clason yrkat, att riksdagen måtte besluta sådana åtgärder i fråga om rikets tullpolitik, som må finnas ägnade att hejda en icke önskvärd import, stärka vårt näringsliv, hämma en skadlig utländsk konkurrens och öka landets förmåga av självförsörjning.»

Då vi gå till sidan 30, där utskottet motiverat det, har man sammandragit herr Clasons yrkande på följande sätt:

»Då herr Clason hemställt, att riksdagen måtte besluta sådana åtgärder i fråga om rikets tullpolitik, som kunde finnas ägnade att hejda importen, stärka näringslivet, hämma den utländska konkurrensen och öka landets förmåga av självförsörjning, . . .»

Ang. vissa
delar av tull-
bevillningen.
(Forts.)

Ang. vissa
delar av tull-
bevilningen.

(Forts.)

Man har där uteslutit högst viktiga uttryck, som kommit till synes i yrkandet i motionen. Där står alltså icke i utskottets motivering talat om att man skall hejda en *ej önskvärd* import eller att man skall vidtaga åtgärder, som skulle hämma en *skadlig* utlänsk konkurrens. Det gör ett helt annat intryck, och man får en helt annan mening, då man läser det sammandrag, som utskottet här behagat göra. Jag har icke kunnat godkänna ett sådant referat. Det närmar sig kantstenarna av det tillåtliga.

Nu har utskottsmajoriteten sagt, att de icke kunnat följa med på denna marsch, och de ha därför gått tvärt emot. Ställa vi upp motsatsen mot vad herr Clason yrkat, vad finna vi då? Jo, att besluta sådana åtgärder i vår tullpolitik, som främja en icke önskvärd import, försvaga vårt näringsliv, befrämja en skadlig utländsk konkurrens och minska landets förmåga av självförsörjning. Det är motsatsen, och det kunna de väl ändå icke vilja arbeta för, det är alldeles omöjligt.

Vad har utskottet då velat, då det icke kunnat gå med på detta? Något posetivt skall det väl vara, och man får väl, då de bara uttryckt sig negativt, antaga, att de önska motsatsen, men jag tycker, det är väl vågat, att taga det så gottköpsmässigt, som man här gjort.

Det är därför, jag tillåtit mig reservera mig mot en dylik motivering.

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen framställde propositioner först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på bifall till yrkandet om punktens återremitterande till utskottet för ny behandling; och blev utskottets hemställan av kammaren bifallen.

Punkten 13.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 2.

Anmälades och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

från andra lagutskottet:

nr 73, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område;

nr 74, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om tillägg till lagen den 30 maj 1919 om begränsning av tiden för idkande av handel och viss annan rörelse;

nr 75, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring; och

nr 76, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av § 5 i förordningen den 14 juni 1917

angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete; samt

från riksdagens kansli:

nr 77, angående beredande av rätt till dagtraktamente för av lands-ting eller stadsfullmäktige vald ledamot i inskrivningsrevision även som suppleant för sådan ledamot;

nr 78, i fråga om åstadkommande genom statens ingripande av bättre anordningar för transport å landsbygden av sjuka till och från sjukhus; och

nr 80, angående val av tre deputerade att, jämlikt § 54 regeringsformen och § 50 riksdagsordningen, med Konungen överlägga.

§ 3.

Herr statsrådet *Eriksson* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 218, angående anslag till sjökarteverket och till utförande av sjömätningar m. m.; och

nr 237, angående förbättring av den tekniska utrustningen vid vissa marinens marinrättningar.

Dessa propositioner bordlades på begäran.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes:

konstitutionsutskottets utlåtande, nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 85 med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 4 § 2 mom. i förordningen den 30 maj 1919 om rätt för kommun att upptaga särskild avgift vid vissa offentliga nöjeställningar jämte en inom riksdagen i ämnet väckt motion;

statsutskottets utlåtanden:

nr 11, angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1920 fjärde huvudtitel, innefattande anslagen till lantförsvarsdepartementet; .

nr 12, angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1920 femte huvudtitel, innefattande anslagen till sjöförsvarsdepartementet;

nr 34, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt tillämpning av gällande telefon- och telegramavgifter jämte en i ämnet väckt motion; och

nr 35, i anledning av väckt motion om ersättning åt vissa fastighetsägare i Hagalunds municipalsamhälle för skada, som tillskyndats dem genom anläggandet av en järnvägstunnel under samhället;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 12, i anledning av väckta motioner om förbud att förtära rusdrycker m. m. å utskänkningsställe, där utskänkning av pilsnerdricka idkas utan samband med utskänkning av rusdrycker:

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående be-
myndigande för Kungl. Maj:t att besluta i fråga om vissa postavgifter;

nr 14, i anledning av väckt motion angående stiftelsen »Lars
Hiertas minnes» frikallande från taxering till beviljning samt inkomst-
och förmögenhetsskatt; och

nr 15, i anledning av väckta motioner angående frihet för Sam-
fundet De Nio från skattskyldighet för fonden Lotten von Kræmers
stiftelse och därifrån inflytande medel;

bankoutskottets utlåtande, nr 21, angående vissa pensioner och un-
derstöd;

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 35 A, angående reglering av utgifterna för kapitalökning för
år 1921 i vad angår jordbruksärendena;

nr 35 B, angående regleringen av utgifterna för kapitalökning å
tilläggsstat till riksstaten för år 1920 i vad rör jordbruksärenden;

nr 36, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t
angående omläggning av allmänna nyodlingsfonden till en lånefond för
nyodling och jordförbättring; och

nr 37, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t
angående höjning av den ur fonden till fiskerinäringens befrämjande
ärligen utgående lånesumman m. m.; samt

andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande, nr 5, i an-
ledning av herr Åkerlunds motion, nr 135, om skrivelse till Kungl.
Maj:t angående utgivande av ett kort sammandrag av huvudgrunderna
för våra skatteförordningar; och

nr 6, i anledning av herr Hages motion, nr 309, om skrivelse
till Kungl. Maj:t angående åstadkommande av en tillförlitlig fortlö-
pande produktionsprisstatistik för olika slag av livsfrönödenheter.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag.

§ 6.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Molin</i> i Dombäcksmark under 6 dagar fr. o. m. den 19 mars.				
» <i>Bergström</i> i Bäckland	»	5	»	» 20 »
» <i>Wiklund</i> i Brattfors	»	5	»	» 21 »
» <i>Nilsson</i> i Antnäs	»	5	»	» 20 »
» <i>Sommelius</i>	»	5	»	» 20 »
» <i>Swartling</i>	»	3	»	» 19 »
» <i>Hallén</i>	»	4	»	» 19 »
» <i>Vennerström</i>	»	3	»	» 18 »
» <i>Holmström</i>	»	4	»	» 19 »
» <i>Magnusson</i> i Kalmar	»	4	»	» 19 »

herr *Sjölander* under den 19 mars och
» *Magnusson* i Skövde under 4 dagar fr. o. m. den 18 mars.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 12.57 på natten.

In fidem
Per Cronvall.
